

APOSTOLATSKI CENTAR **"SAV-TVOJ"**

Put duhovnog savršenstva br. 15

"Tebi ću dati ključeve kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji, bit će svezano na nebesima; a što god odriješiš na zemlji, bit će odriješeno na nebesima."

(Mt 16, 13-19)

Svećenik Luigi Chiavarino

ISPOVIJEDAJTE SE DOBRO

dijalozi-primjeri i priprava za ispit savjesti

Zdravo Marijo,
Zlatna.
Kraljice mira,
prepuna sjaja
Zvijezdo što kroz tminu vodi
život moj.
Sav se danas predajem Tebi,
Krasna,
Majko moja i Majko
Krista Kralja
Da uvijek budem Njegov i uvijek
Sav-Tvoj.

Nakladnički niz: Put duhovnog savršenstva br. 15

Repritnt

Naslov originala: Ispovijedajte se dobro
Autor: svećenik Luigi Chiavarino

Crkveno odobrenje: Alba 8. veljače 1946.
Izdano s dopuštenjem crkvenih poglavara, Zagreb 1956.

Nakladnik: Apostolatski centar «Sav Tvoj»
Priprema i tisak: Apostolatski centar «Sav Tvoj»
Lektura: Miroslava Lucić

Naklada: 1000 kom

ISBN: 978-953-7668-09-9

Narudžbe na adresu:

Apostolatski centar "Sav Tvoj"
Porečka 62
10 000 Zagreb
Tel/fax: 01/23 70 332
Tel: 01/23 71 822

PUT DUHOVNOG SAVRŠENSTVA br. 15

Svećenik Luigi Chiavarino

ISPOVIJEDAJTE SE DOBRO

dijalozi – primjeri
i priprava za ispit savjesti

Zagreb, 2009.

PREDGOVOR DESETOM IZDANJU

Budući je brzo iscrpljeno devet prijašnjih izdanja, poduzeo sam deseto, popravljeno i malo prošireno, jer među mnogim djelima, malim i velikim, koja već postoje o ovom predmetu, možda vam nijedno nije palo u ruke tako jednostavno i jasno, koje je tako prikladno, da vam da upoznati:

1. Svu uzvišenost sv. Ispovijedi
2. Najveću važnost; da se njome dobro služimo;
3. Nužnost, da je mnogo više posjećujemo, i mnoge druge stvari veoma lijepe u vezi s njom

Na završetku posljednje stranice, dragi čitatelji, čekam vaš hvala, jer je jedina moja nakana, da vas navedem, da pokušate, kako je doista dobar Isus.

Ako bi u tom uspio, sjetite me se u svojim molitvama.

Vaš prijatelj

Svećenik L. Chiavarino

GLAVNI RAZLOG PROPASTI

Učenik: Oče, da li bi mi htjeli protumačiti, zašto ste ovoj knjižici dali naslov «Ispovijedajte se dobro»?

Svećenik: Radi sljedećeg događaja. Pripovijeda se o nekoj djevojčici, kako je nesrećom pala u jedan od onih grijeha, kojih se svatko u Ispovjedi najviše stidi. Živjela je sva žalosna i neutješna. Prošlo je tako više mjeseci, a da niti jedna prijateljica nije nikako mogla saznati uzrok tolike potištenosti. U međuvremenu je anđeoskom smrću umrla njena najdraža prijateljica, vrlo kreposna i pobožna djevojka. Par dana nakon pogreba, jedne je noći u snu čula ta djevojčica, da je netko zove njenim imenom; i razgovjetno je prepoznala glas pokojne prijateljice. Glas joj je ponavljao: «Ispovijedi se dobro ... O, da znaš, kako je dobar Isus!».

Primila je taj glas kao nebesku objavu. Ohrabrila se i odlučila ispovjediti i onaj grijeh, kojeg se toliko stidjela i zbog kojega je već toliko plakala. Od toga časa osjećala je takvo olakšanje i utjehu, da je to svima pripovijedala, pa je i ona ponavljala: «Pokušajte i vidjet ćete, kako je dobar Isus! Kušajte i vidjet ćete, kako je dobar Isus!».

(U nastavku teksta koristiti ćemo kratice za učenika = U, a svećenika = S.)

U: O, krasno! Ja to potpuno vjerujem, jer sam sto puta iskusio tu istinu.

S: E pa dobro, svim srcem zahvali Bogu na tome i nastavi se dobro ispovijedati. Jao onome, tko krene

putem svetogrđa. To je najveća nesreća. Tako će možda nastaviti do smrti i svršiti u vječnoj propasti.

U: Dakle, veliko je zlo slabo se ispovjediti?

S: To je glavni uzrok propasti!

U: Oče, da li to ozbiljno kažete?

S: Nažalost je tako! Slabo obavljene Ispovijedi su razlog, da toliki gube dušu i idu u Pakao.

U: Ma vi pretjerujete!

S: Nipošto ne pretjerujem, niti ja to govorim. To tvrde najiskusniji sveci u vodstvu duša. To je vidjela sv. Terezija u jednom viđenju.

Jednom se molila ova svetica, kad najednom opazi, kako se pred njenim očima otvara dubok ponor, pun ognja i plamena, i kako u nj padaju mnoge duše, kao snijeg zimi. Svetica, prestrašena, podiže oči k nebu i usklikne:

- Moj Bože, moj Bože! Pa što to vidim? Tko su ove duše koje propadaju? Biti će sigurno duše jadnih pogana, Turaka, Židova …

- Ne, ne, Terezijo! – odvrati Bog. Znaj, one duše, koje vidiš da ovog časa po mom dopuštenju padaju u Pakao, sve su to kršćanske duše kao i ti.

- Biti će onda duše naroda koji nije vjerovao, koji nije ništa držao do vjere, koji nije primao Sakramente.

- Ne, Terezijo, ne! Znaj da su to duše kršćanskih vjernika, kao što je i tvoja; da su vjerovali kao i ti i po vjeri živjeli …

- Ali se, valjda, nisu nikada ispovjedili, pa ni u času smrti ...

- Ne, to su duše, koje su se ispovijedale i ispovjediše se također na času smrti ...

- Dakle, o Bože moj, kako onda propadaju?

- Propadaju, jer se slabo ispovjediše! ... Idi, o Terezijo, pripovijedaj svima što si vidjela; zaklinji biskupe i svećenike, da se nikada ne umore propovijedati kako je važna Ispovijed i protiv slabo obavljenih Ispovijedi, pa da ne bi moji dragi kršćani obraćali lijek u otrov, nego da se dobro služe ovim Sakramentom, koji je Sakrament oproštenja i milosrđa.

U: Zar doista ima mnogo slabih Ispovijedi?

S: Sveti Alfons, sv. Filip Neri, sv. Leonard iz Porto Maurizia, slažu se i tvrde da su, nažalost, bezbrojne slabo obavljene Ispovijedi. Oni, koji su proveli život u ispovjedaonici i kraj postelje umirućih, znali su reći čistu istinu. I mi, koji idemo od mjesta do mjesta i držimo duhovne vježbe i pučke misije, moramo isto potvrditi. Slavni je P. Sarnelli uskliknuo u svom djelu «Posvećeni svijet»: «Nažalost, ima bezbroj duša koje se svetogrdno ispovijedaju: to iz dugog iskustva djelomično znaju misionari, a znat će to s krajnjim zaprepaštenjem svatko u Jozafatskoj dolini. Đavao žanje na snopove svetogrđa, i to ne samo u velikim gradovima, nego i u malim selima, pa i u redovničkim zajednicama, među osobama, koje su drugi držali pobožnima i svetima».

Pozvali su isusovca P. Tranquillinia nekoj teško bolesnoj gospođi. Pošao je vrlo žurno i ispovjedio ju

je; ali kad joj je htio dati odrješenje, osjetio je kao neku željeznu ruku, koja ga zadržava.

- Gospođo - reče joj tada - možda ste štogod zaboravili …

- Nipošto, oče, pa već se osam dana spremam.

Pomolivši se malo, pokuša po drugi put, ali ga ista ruka ponovno zapriječi.

- Oprostite, gospođo - ponovi pater - možda se ne usuđujete ispovjediti koji grijeh …

- Ma što kažete? Vi me vrijeđate! Zar možete sumnjati, da ja želim napraviti svetogrđe?

Po treći puta pokuša dati joj odrješenje i ponovi se isto.

Nije mogao vjerovati, da se krije ikakva druga tajanstvenost u tom tako neobičnom slučaju, bacio se na koljena i plačući je molio gospođu, neka sama sebe ne izdaje i ne upropaštava. Tada ona poviče:

- Oče, oče; **već je 15 godina da se slabo ispovijedam!**

Vidi, dakle, kako je lako naći one, koji se slabo ispovijedaju.

U: Doista, oče. Već drhtim od straha.

S: Bolje je ovdje drhtati, nego tamo gorjeti. Upravo sam se sjetio drugog svjedočanstva. Sveti Ivan Bosko doslovno kaže u nekom svom djelcu o Ispovijedi: «Uvjeravam vas da mi drhti ruka dok pišem misleći na broj kršćana, koji zauvijek propadaju samo zato, što su u Ispovijedi prešutjeli ili nisu iskreno očitovali stanovite grijehe!».

U: Rekli ste, također, što nisu iskreno očitovali stanovite grijehe.

S: Svakako! Tko na primjer ispovjedi samo grješne misli, a počinio je također besramna djela; tko ispovjedi da je počinio takva djela sam, a počinio ih je s drugima; tko prešućuje okolnosti ili broj, iako ga zna; tko na ispovjednikov upit ne kaže istinu; svi se ti slabo ispovijedaju.

Ovakvi misle, da će u budućnosti to moći ispraviti: ispovijedaju se, vele sv. Filip Neri, kao da će dugo živjeti, dok bi svaka Ispovijed morala biti, kao da je posljednja u životu.

Među mnogobrojnim čudnovatim događajima, koji se pripovijedaju o sv. Ivanu Bosku, čitamo također i ovaj. Gojenci i pitomci salezijanskog Oratorija u Torinu imali su duhovne vježbe. Dok su ih svi s najvećom ozbiljnošću i pobožnošću koristili na dobro svojih duša, neki je mladić bio otporan na svaku dobru pobudu i najljubežljivije nastojanje don Boska i drugih starješina. Uporno je ustrajao u nakani, da se tom prigodom ne ispovjedi. Dobri oci učiniše sve da ga privedu na bolji put, ali uzalud. On je samo ponavljao: «Drugi put da, ali sada ne! ... O tom ću kasnije misliti ... Sada se ne mogu odlučiti».

S tim je izgovorom došao do posljednjeg dana. Tada se don Bosko posluži ovom taktikom. Uze listić papira, napisa na nj ove riječi: «A da noćas umrem?! ...» List je postavio onom bijedniku između plahte i jastuka. Došla

je večer. Svi su pošli spavati. I naš se bezbrižni mladić svuče. Kad, eto, lijegajući u postelju opazi onaj listić. Uzme ga, pogleda, okrene ga i opazivši nešto napisano, napne oči i pročita: **«A da noćas umrem?! ... Don Bosko»**. Don Bosko! – povika. A don Bosko je svetac … zna budućnost … Tko zna, da se to i ne dogodi! Pa da noćas umrem?! … Ali ja ne želim umrijeti, ne. Hoću živjeti, hoću živjeti, i …

Međutim, da drugovi ne opaze, legne, pokrije se odvažno i nastojaše zaspati. Zaspati u onom stanju? S tim riječima koje ga bodu kao oštar trn? Nemoguće! Okretao se, stiskao oči … sve uzalud. Čuo je sve življi glas onih riječi. Činilo mu se da vidi otvoren Pakao i Isusa koji ga osuđuje, pa reče: «Jadan li sam! Pa, kad bi zaista morao umrijeti?! …». Srsi ga prođoše i sav se znojio. «Ah, ne – povikao je – u Pakao ne želim poći. Ispovjedit ću se …».

Preporučio se Mariji Pomoćnici i svom Anđelu čuvaru, pa se zatim odlučno obuče, tiho izađe. Siđe niz stepenice, prođe hodnicima, dođe do sobe don Boska i pokuca.

Don Bosko, koji ga je čekao poput dobrog oca, otvori i reče - Tko je? … U ovaj sat? … Što želiš? …

- Oh, don Bosko, htio bih se ispovjediti!

- Samo uđi. Da znaš kako sam te svim srcem očekivao!

Kad ga je uveo u predsoblje, on se bacio na koljena pa se skrušeno i iskreno ispovjedi. Ispovijed i Isusovo oproštenje napunili su ga velikom utjehom. Vratio se u postelju miran i sretan.

Sada se više nije bojao. Više ga nije plašila misao na smrt i govorio je: «Kako sam zadovoljan. Kad bih morao i umrijeti, nije važno; osjećam se u milosti Božjoj, Isusov prijatelj». Mirno je zaspao i sanjao ... Usnuo je otvoreno Nebo i anđele u slavi, kako lagano okolo lete pjevajući najljepše hvale i najugodnije hvalospjeve.

U: Sretna li dječaka!

S: I sretnih li svih onih koji vjeruju u veliko dobro što izlazi iz Ispovijedi, i koji se njome koriste da izbjegnu svoju propast.

Potpuno se drugačije dogodilo nesretnici, o kojoj ću ti sada pričati.

Pozvali su sv. Leonarda iz Porto Maurizia nekoj ženi koja je umirala. Odmah je pohitio, a pratio ga je brat laik. Kad je ispovjedio bolesnicu, mirno izađe i pristupi drugu, koji ga je čekao u predsoblju. Htio je da pođu odande, ali mu brat, sav žalostan i prestrašen reče: «Oče Leonarde, što znači ono što sam vidio?»

«Što si vidio?»

«Vidio sam užasno crnu ruku, koja je kružila u predsoblju, i čim ste vi izašli, ušla je kao munja u sobu bolesnice.»

Kad je to Leonardo čuo, vrati se unutra. Uđe k bolesnici i - oh, strašna li prizora. Ona crna ruka gušila je nesretnicu, koja je izbuljila oči van očnih šupljina, isplazila je jezik i umirući je vikala: Prokleta svetogrđa! ... Prokleta svetogrđa! ...

U: Oh, oče, zaista je istina, da su zle Ispovijedi glavni uzrok propasti!

S: Dakle, objavimo rat lažima i budimo potpuno iskreni u Ispovijedi!

KOBNI ZAŠTO

U: Recite mi, oče, **zašto** se toliki slabo ispovijedaju?

S: Uzroci mogu biti mnogobrojni, ali najglavniji je uvijek strah ili onaj prokleti stid, zbog kojega mnogi dopuštaju đavlu da im zatvori usta, pa prešute ili slabo ispovjede stanovite grijehe ili njihov broj. Znaš kako đavao postupa, kad hoće navesti čovjeka da sagriješi? Obilazi oko njega i na tisuću načina mu prišaptava: «No, učini taj grijeh ... Konačno, kakvo je to veliko zlo?! ... Bog je dobar ... On te ne će kazniti ... To ćeš ispovjediti, On će ti oprostiti, i sve će biti u redu ...»

Tako danas, tako sutra, vrag pobijedi: čovjek sagriješi, a možda i ponovi grijehe. Kad se konačno onaj jadnik, koga sada muči grižnja savjesti, odluči poći na Ispovijed, tada đavao mijenja taktiku. Ponovno mu prilazi i govori: «Kako ćeš se usuditi reći onaj grijeh? Ispovjednik će se čuditi, vikat će na tebe ... ako bude slabo raspoložen, možda će ti čak uskratiti odrješenje ... Bježi, ne boj se: već ćeš se jednom ispovjediti ... Ima vremena, uvijek će biti vremena». I tako mu zatvara usta, navede ga da prešuti i učini svetogrđe.

U: Zar je zaista takva đavolska taktika?

S: Bez sumnje! To je on sam priznao sv. Antoninu, biskupu u Firenci.

Jednog dana vidje svetac đavla uz ispovjedaonicu te mu reče:

- Što radiš, gadna životinjo?

- Čekam da vratim dug!

- Kakav dug? Govori, ili jao tebi!

- Dolazim vratiti stid i strah, što sam ga uzeo grješnicima u času kada su griješili.

U: Čini mi se, da sam čitao, kako je i don Bosko vidio đavla u sličnim okolnostima.

S: Točno! Slušaj kako.

Jedne večeri ovaj svetac ispovijedao u koru crkve sv. Franje Saleškoga u Torinu. Bilo je tamo mnogo mladića koji su čekali u redu. Ispovjedilo ih se 10, ispovjedilo 20, konačno stiže na red jedan koji se djelomično ispovjedio, pa se zaustavio.

- Naprijed – reče mu don Bosko, koji je čitao u savjesti svojih sinova - samo naprijed! Ima li još štogod?

- Ništa više, oče, ništa više.

- Ne boj se, dragi sinko - nastavi svetac - ispovjednik ne viče, ne kažnjava; on uvijek oprašta, sve oprašta u ime Božje, ispovjedi se dobro.

- Nema više ništa, ništa više ...

- Ali, sinko, zašto hoćeš svetogrdnom ispoviješću razveseliti đavla, a rastužiti Isusa?

- Uvjeravam vas, oče, nemam više ništa!

Vidjevši tada don Bosko u kolikoj se opasnosti nalazi bijedni mladić, nadahnut odozgo, prekine nekorisnu borbu pa reče:

- E pa dobro, pogledaj malo, tko ti je za leđima!

Onaj se dječak naglo okrene, krikne, obuhvati vrat don Bosku i poviče:

- Da, oče, imam još ovaj grijeh ... I zatim kaže onaj grijeh, koji se nije usudio ispovjediti.

Drugovi, koji su bili u crkvi, čuli su onaj krik. Čim su izašli, okružiše ga i htjeli su saznati razlog. Premda je još bio sav prestrašen, smiješeći se ispripovjedio im je:

- O, da znate. Imao sam jedan grijeh, koji se nisam usudio reći. Don Bosko mi ga je pročitao u srcu. Vidio sam đavla u obliku velikog majmuna, ognjenih očiju i dugih pandža i stajao je spreman da me zgrabi.

U: Don Bosko je bio svetac. Kolike li sreće ispovjediti se svecu, zar ne, oče?

S: Svi ispovjednici predstavljaju Isusa Krista. Isus Krist je svet, sve zna, sve vidi, sve sažalijeva, sve prašta!

U: Ali đavao, međutim, upravo u tome nastoji, da podmuklo izigra Ispovijed.

S: Posve točno. Kao što vuk grabi ovcu za vrat da ne može blejati, pa je odnosi i proždire, tako čini i đavao s nekim dušama: uhvati ih za grlo da ne ispovjede svoje grijehe i tako ih bijedno vuče u Pakao.

U: Hoće li se itko, koga je jednom prevario, još upustiti u igru s tom lukavom varalicom?

S: Mnogi hoće, nažalost premnogi! Jao onome tko krene tim putem! I tim putem redovito idu svi oni, koji se podaju nečistim grijesima. Većina ljudi bez poteškoće očituje grijehe nevjere, psovke, oskvrnuća blagdana, grijehe neposluha, osvete pa i krađe, ali kad se mora optužiti za nečiste grijehe, pa još reći vrlo veliki broj, ili dodati popratne okolnosti, tada prokleti stid ustaje i svetogrdno zatvara usta. A jer svetogrdne Ispovijedi redovito nisu osamljene, nakon prve dolaze druge, i tako nastavljaju godinama; a ovima dodaju također svetogrdne Pričesti. I

nije rijedak slučaj onih, koji su već u prvim Ispovijedima prešutjeli teške grijehe, da su doživjeli duboku starost, a da se nikada nisu dobro ispovjedili ni popravili tako teške nerede u svojim dušama.

Bolno je uskliknuo P. Da Bergamo: Nevjerojatno, nevjerojatno je koliki, osobito među omladinom, robuju toj strasti straha i stida! I zbog toga lako nastavljaju prešućivati grijehe, jer ne mogu podnijeti da ih ispovjede!

Sveti Leonardo svjedoči, da je imao do svojih nogu pokornika, koji su već više puta bili na samrti, a da nisu svladali onog rumenila, koje im je zatvaralo usta.

Sveti Alfons preporuča propovjednicima, da često i sa žarom katehiziraju i propovijedaju o ovom zlu stida, zbog koga ljudi prešućuju grijehe; neka predoče puku propast, koju uzrokuju slabe Ispovijedi, budući da ova rana svetogrdnih Ispovijedi vlada svugdje, a osobito u malim mjestima. A budući da na narod puno djeluju primjeri, on preporuča da pripovijedaju što više primjera o onima, koji su osuđeni zbog grijeha koje su prešutjeli u Ispovijedi.

U: Oče, ispričajte mi koji primjer.

S: Vrlo rado.

Neka se trinaestogodišnja djevojčica pričestila o Uskrsu s ostalim prijateljicama. Ali eto, jedva da je primila svetu Pričest, spopade je neki napad. Savila se i pala na tlo. Prestrašen narod je pritrčao. Odnesoše je u obližnju kuću. Kad je obred završio, župnik požuri k njenoj postelji.

Dok se ona neprestano grčila i savijala, župnik je zovne njenim imenom te joj reče: «Odvažno! Preporuči se Isusu, onom Isusu, koga si primila u Pričesti».

Na te riječi ona široko otvori oči i puna strave poviče: «Isusu?! ... Isusu?! ... Ah, ne! ... Isusa sam slabo primila! Učinila sam svetogrđe zbog grijeha koje sam prešutjela u Ispovijedi». I dalje se bolno previjala, te doskora izdahne uz opće uzbuđenje i stravu svih prisutnih.

S: Dakle, nije ti čudno što toliko naglašavam da je iskrenost u Ispovijedi potrebna. Ja sam po milosti Božjoj imao sreću od prvih godina svećeništva katehizirati i propovijedati mladima i odraslima, a to nastavljam još danas; vježbam se u tom utješnom i vrlo plodonosnom radu. Nikada nisam propustio da često govorim, kako je potrebna iskrena Ispovijed i nisam se nikada pokajao.

Koliko li sam utješio mladića i odraslih, otvorio im oči i spasio i to u duhovnim vježbama, u misijama, pa i jednostavnim propovijedima i nagovorima!

U: Oče, pravo kažete. Zaista, ljudi ne slušaju ni jednu propovijed tako rado, kao one o Ispovijedi.

JAO ONOME TKO POČNE! ...

U: Oče, ako tako lako susrećemo one koji dopuštaju da ih đavao prevari, te prešute, pa i ponove svetogrdne Ispovijedi, zašto svećenici i ispovjednici ne istražuju, ne ispituju i ne spriječe slabe Ispovijedi?

S: Jadni svećenici i ispovjednici! Oni vide i znaju, da

se neke duše ne ispovjede potpuno, ali se toliko puta boje, da sumnjom ne povrijede pokornika; boje se, da pitanjem ne povrijede nečiju sujetu. Kao što bi otac i mati uvijek htjeli sve najbolje misliti o svojoj djeci i mučno im je posumnjati o njihovu vladanju, iskrenosti i nevinosti, tako i jadan župnik i ispovjednik obzirom na svoju duhovnu djecu i pokornike.

U: A onda?

S: A onda tako idu naprijed, dok Bog ne prekine. Evo zašto ima toliko ljudi, koji su na svoju najveću nesreću prešutjeli jednom u Ispovijedi neke grijehe i zatim su godinama proslijedili svetogrđima, a prigodom duhovnih vježbi, misija, uskrsne Ispovijedi i slično, dirnula ih je osobita milost, pa kad nađu strpljiva i iskusna ispovjednika, konačno otvore oči i umire svoju savjest, koju je već toliko godina mučila gorka grižnja.

Bile su duhovne vježbe u nekoj većoj piemontskoj župi. Ispovjednik je više dana promatrao, kako se oko ispovjedaonice šulja neka osoba žalosna i vrlo, vrlo turobna izgleda. Nije se mnogo obazirao, kad, evo jedne večeri, klekne pred njega te mu reče:

- Oče, pomozite mi, jadnica sam. Već se 15 godina slabo ispovijedam i neprekidno sam svetogrdno griješila … I gorko zaplače.

- Pa dobro, samo odvažno, odgovori ispovjednik. Bog će i vama biti milosrdan i Isus će biti neizmjerno dobar i prema vama. Recite mi, koliko vam je godina? Kako ste pošli tim putem?

- Meni je 27 godina. Kad sam imala tek 12 godina, bila sam nedopušteno radoznala, te sam počinila prvi grijeh, koji se nisam usudila ispovjediti. S tim sam svetogrđem ipak primila svetu Pričest. Od toga dana sve do danas slijedili su jedan za drugim grijesi i svetogrđa. Mnogo sam molila, mnogo plakala, hodočastila, ali sve uzalud! Ispovijedala sam se svakog mjeseca, pa i češće. Prigodom duhovnih vježbi ponavljala sam općenitu Ispovijed, ali sam zbog stida uvijek prešutjela ove grijehe.

- A jesi li bila zadovoljna svojim Ispovijedima? ... Smirena u Pričesti?

- Oh, oče, da znate kakve li duboke grižnje savjesti! ... Kakav žalac svaki puta u srce!

- Prije koliko ste se vremena ispovjedili?

- Ah, oče ... Tri puta sam se već ispovjedila na ovim misijama, kod tri različita ispovjednika i uvijek sa čvrstom odlukom, da već jednom završim s time i sve kažem. Ali kad je došao onaj strašan čas, osjećala sam kao neki okrutan čvor, koji mi steže grlo i uvijek sam prešutjela.

Ispovjednik joj je pomogao. Obavila je opću Ispovijed i tada ju je odriješio. Ona je neprestano ponavljala:

- Oče, sada je dosta s grijesima i svetogrđima! Svima ću pripovijedati, da sam iskusila i vidjela kako je dobar Isus!

U: Ovo je utješno! Hvala Bogu što još ima onih, koji se osvijeste.

S: Ali koliko ih ima, koji se nikada ne osvijeste, pa ni na času smrti. Da čovjek zaplače! Nažalost, ima

onih koji umiru, «s jednom nogom su već u grobu» i uporno prešućuju one grijehe još iz mladosti, koje nisu ispovjedili ili su ih slabo ispovjedili, pa u tom stanju odlaze u vječnost.

U: Jadnici!

S: Da, zovi ih jadnicima! ... Jao onome tko počne!

U: Ali zar im neizmjerno Božje milosrđe ne će pomoći?

S: Možeš li pretpostaviti, da će Bog u smrtnom času uvijek upotrijebiti svoje milosrđe prema onome, koji je cijeli život zlorabio ovo milosrđe i vrijeđao Ga svetogrđima? Pa zatim, oni Ga najčešće ni ne zazivaju, dapače Ga vrlo često preziru. U to te također želim uvjeriti činjenicama.

Pater Augustin iz Fuzinjana pripovijeda jedan slučaj, koji se dogodio u njegovo vrijeme i on ga je promatrao. Neka je nesretna žena prešućivala u Ispovijedi i najteže grijehe. Usprkos propovijedima koje je slušala protiv ovog nesretnog stida; usprkos svim ljubaznim poticajima; usprkos najžešćoj grižnji savjesti, nije se znala odlučiti da se time okoristi. Bog je udari žestokom bolešću koja ju je dovela na rub života. Hitno su pozvali ispovjednika. Ali čim ga je nesretnica vidjela, povikala je:

- Oče, stigli ste na vrijeme, da vidite kako lažljiva pokornica ide u Pakao. Često sam se ispovijedala, ali sam uvijek ispuštala najteže grijehe.

- E pa dobro, ispovjedite se sada - odvrati ispovjednik.

- Ne mogu, ne mogu - vikala je očajnica. Prošlo je vrijeme milosrđa, došao je čas pravde!

Bijesno je mahnitala i previjala se te je izdahnula ostavivši najneugodniji i najstrašniji dojam.

Sveti Alfons pripovijeda: Bio je neki gospodin, koji je prividno bio uzorna vladanja, ali se slabo ispovijedao. Kad je teško obolio, posjetio ga je župnik, koji ga je poticao da primi Sakramente. No bolesnik je odbijao ispovjediti se.

- Pa zašto se, dragi gospodine, ne ćete ispovjediti?

- Ah, jer sam osuđen! – odvrati bolesnik. Bog mi za kaznu mojih svetogrđa uskraćuje volju i snagu da to popravim.

Izgovorivši to poče gristi jezik, očajnički lamatati rukama i vikati - Prokleti jezik, prokleta šutnja, prokleta svetogrđa! - Nisu ga mogli umiriti. Konačno je bijedno preminuo.

NIJEMI ĐAVAO

U: Oče, zašto ste maloprije rekli nijemi đavao? Što je to nijemi đavao?

S: To je đavao nečistoće. Tako ga je nazvao i sam Isus u Evanđelju.

U: Što je to nečistoća?

S: To su svi grijesi, koje zabranjuje šesta i deveta zapovijed, tj. besramni čini, pogledi, razgovori, besramne želje, pa nevjera i zloba u braku.

U: Dakle, nečistoća je vrlo težak grijeh?

S: Ona je vrlo težak grijeh odvratan Bogu i ljudima. Snižava u red životinja onoga koji ga čini. Uzrok je mnogih drugih grijeha i izaziva najstrašnije kazne u ovom i u drugom životu.

Sveto Pismo naziva nečisti grijeh najgadnijim imenima: **najgori zločin, gnusoba, rugoba, opačina koju ne smijemo ni spominjati.**

U: Jadnih li nas! Moramo, dakle, biti oprezni.

S: Jasno! Sveti se oci slažu te kažu da je bludnost grijeh, koji šalje najveći broj ljudi u Pakao.

U: Istina?

S: Upravo tako! Sveti Augustin tvrdi: kao što je oholost nastanila Pakao anđelima, tako ga bludnost puni ljudima. A sveti Alfons dodaje da su svi kršćani – koji propadaju – osuđeni zbog bludnosti ili bar ne bez nje.

U: A koji je uzrok tome?

S: Dva su osobita razloga: 1. **Ljudi vrlo lako počine nečiste grijehe**. 2. Vrlo ih **teško isprave.**

U: Zašto je vrlo lako počiniti nečiste grijehe?

S: Jer ne smijemo misliti, da su nečisti grijesi samo bludni čin, preljubi i slične gnusobe, to su samo krajnosti. Da netko smrtno sagriješi nečistoćom, dostatni su pohotni pogledi, sramotno čitanje, razvratne pjesme, raspuštene kretnje i razgovori, raskalašena ljubakanja, nepristojni čini, pa čak i misli i nutarnje naslade i nečiste želje, kad na njih slobodno pristanemo.

U: A zašto ih je najteže popraviti?

S: Jer, nažalost, jedan grijeh vuče drugi, dok se malo po

malo ne splete lanac, koji je zatim vrlo teško prekinuti. **Jao onome tko počne!**

U: Je li moguće? Ali zar Ispovijed ništa ne pomaže? Zar nije dostatna da prekine taj lanac?

S: Ispovijed je uvijek najsnažnije sredstvo, ali samo dobra Ispovijed. Tu je, naprotiv, varka i sva snaga **nijemoga đavla**: on zatvara usta, kako smo već vidjeli, i ne dopušta čovjeku dobro ispovjediti ove grijehe.

U: Oh, kad bi se besramnici svaki put dobro ispovjedili, ne bi ustrajali u nečistoći, zar ne, oče? Ispovijed bi bila jača od nje.

S: Točno! Nijemi đavao voli tmine. Ispovijed nosi svjetlo, a svjetlo raspršuje grijehe.

U: Dakle, Božje milosrđe napušta bludna grješnika?

S: Ne napušta Bog bludnika, nego bludnik napušta Boga, ili više ne mari za Nj, ili – još gore – prezire Ga, kako vidjesmo u prijašnjem poglavlju. Stoga bludnost zovu majkom konačna nepokajanja, a sveci kažu: **Bestidan život, neraskajana smrt**.

U: Zašto je bludnost majka konačna nepokajanja?

S: Jer se besramnici općenito ne će ispovjediti ni na smrtnoj postelji. Nisu spremni ispovjediti se, napustiti grijeh i pokajati se kako treba.

U: Zar ni onda?

S: Jest, ni onda! I spremni su izgubiti Nebo i poći u Pakao.

Kad je obolio Teodor Beza, Kalvinov nasljednik i vođa protestantske reforme, posjetio ga je sv. Franjo Saleški.

Ovaj u svojoj žarkoj revnosti nije ništa propustio pokušavajući ga navesti, da se odrekne zablude i vrati u Katoličku Crkvu i spremi se na kršćansku smrt. Na tople poticaje svetoga biskupa, Teodor je zaplakao, ali je ponavljao duboko uzdišući: Nemoguće, nemoguće. Svetac je ustrajno istraživao, da sazna razlog ove riječi «nemoguće». Konačno se Teodor s velikim naporom podigao na lakat i potegnuo zastor koji je zatvarao ložnicu. Time mu je dao znati, da se tamo nalazi sakrivena jedna žena, pa poviče: «Eto razloga zašto se ne mogu obratiti i spasiti!» Smrt i Pakao, ali ne odstupiti od grijeha. Ovdje također vrijedi: **Nećudoredan život, neskrušena smrt.**

U gradu Spoletu živjela je neka raskalašena djevojka, koja se potpuno predala ispraznostima i plesovima.

Više puta su je poticali da se popravi. Oholo je prezirala opomene i rugala im se.

Samo se njena majka naslađivala ljepotom i živahnošću svoje kćerke i uživala je, gledajući kako joj udvara velik broj ljubavnika; pustila je da stvar teče nadajući se da će naći dobru partiju, a kad popusti uskipjelost godina da će se smiriti.

No, nesretna kći teško oboli. Dolazili su ugledni susjedi dvoriti je. Poticali su je da zove svećenika i spremi se na smrt. Ali je okorjela bijednica uporno ponavljala: Što? Nije moguće da ja tako lijepa i mlada umrem. Ja ne smijem, ja ne ću umrijeti!

Konačno je došao svećenik, koji ju je zaklinjao, da se opameti i preporuči Presvetoj Djevici, jer bi je smrt

mogla pokositi ... Što, smrt? Umrijeti? ... odgovarala je nesretnica - Ja moram živjeti! ... Ja ne smijem, ja ne ću umrijeti!

Kad je konačno vidjela da je sve više nagovaraju i kad je primijetila da joj nestaje snage, krajnjim je naporom bijesno zavikala: «Pa dobro, kad moram umrijeti ... đavle, dođi ti ... nosi moju dušu!» I pokrivši lice plahtom, izdahne. **Nećudoredan život, neskrušena smrt**.

Sv. Augustin pripovijeda, da su nekog čovjeka molili i zaklinjali, da napusti neku kuću, koju je posjećivao uz veliku sablazan. Nije se dao nagovoriti: govorio je, da to nikako ne može. Dogodilo se jednoga dana, da su ga u onoj kući obdarili zaista obilatim batinama.

Hoćeš li vjerovati? Odmah je napustio kuću: svaka je nemogućnost iščezla.

Svetac završava: **Quod non fecit Dominus, fecit baculus** – ono što nije učinio Bog, učinila je batina.

GRIJEH STRAŠNIH POSLJEDICA

U: Oče, rekli ste također, da nečisti grijeh ima i drugih strašnih posljedica?

S: Nažalost! Bludnost **oduzima snagu** za bilo koje velikodušno djelo. Samson, najsnažniji čovjek, kojeg je Bog obdario izvanrednom snagom, predaje se nečistoj ljubavi i postaje igračka Dalile, drugarice njegovih grijeha, koja ga tri puta izdaje i prodaje ga njegovim neprijateljima.

Bludnost **potamnjuje razum**. Salamon, najmudriji kralj, leti za amalečanskim ženama, napušta svoga Boga i pada u idolopoklonstvo.

Bludnost **iskvaruje srce**. Henrik VIII., u početku najkršćanskiji kralj, zaljubivši se u Anu Bolen, otpušta kraljicu, svoju ženu, napušta Katoličku Crkvu, Englesku čini protestantskom zemljom i umire izopćen od Pape.

Bludnost uzrokuje **gubitak vjere**.

Što veliki broj kršćana ne vjeruje, što nemaju vjere, uzrok je bestidnost. Kad doista mladež počinje napuštati molitvu, ostavljati crkvu, zanemarivati Sakramente? Kad počnu bestidni razgovori i pokvarena društva. Nedavno sam sreo poznatog liječnika i blago ga prekorio, što ne vrši vjerske dužnosti. Poradite da se oženim – odgovorio je – i postat ću ponovno praktičan vjernik. Tako je priznao, a to je istina, da su nečisti grijesi uzrok što on više ne vjeruje.

Bludnost je **uzrok najcrnjih zločina**. Zašto je Herod dao odrubiti glavu svetom Ivanu Krstitelju? Zašto tolika samoubojstva? Odakle tolike nesretne čedomorke? Zašto ima toliko napuštene djece? Uvijek radi razvratnosti.

Nećudorednost je slična plamenu svijeće: čovjek mora ili napustiti tu opačinu ili će se istrošiti kao svijeća. Ali koliki u to ne će, vjerovati i gube mladost, zdravlje, čast, radost i mir, te idu ususret preranoj i nečasnoj smrti! Misle da ubiru i udišu miomiris ruža: naprotiv, ubiru trnje i otrov.

U vezi s ružama, čuj povijesni događaj, koji ovo osvjetljava.

Kad je rimski car Heliogabel naslutio izdaju, koju su mu spremali njegovi generali i dvorjani, smislio je kako da ih preteče i strašno kazni. U najvećoj tajnosti priredio je sve potrebne pripreme. Tada ih pozove na vrlo raskalašenu gozbu. Prije nego su ustali od stolova, dok je bilo najvedrije veselje i dok je glazba svirala najugodnije note, evo veličanstvena iznenađenja! Rastvorio se strop velike dvorane i počela je odozgo padati kiša lijepih, svježih i mirisavih ruža.

Na toliku novost, veselje koje je bilo na vrhuncu pretvorilo se u urnebes: Živio Heliogabal, živio car! – vikali su i hvatali ruže, opijali se njihovim miomirisom, njima se kitili i neprestano pljeskali i klicali caru.

Međutim, car neprimjetno izađe. Vrata dade hermetički zatvoriti. Ona kiša nastavlja se, postaje vrlo gusta, tako da je prekrila stolove i goste, koji osjetiše da se onesvješćuju od zagušna mirisa. Traže izlaz, ali vrata su zatvorena, prozori vrlo visoki i zaštićeni debelim rešetkama. Prekasno su uočili varku i svi su morali tako umrijeti. Ugušio ih je zatrovani miris i težina najljepših ruža.

U: Oče, zar je tako bijedna povijest onoga, koji se predaje nečistim nasladama?

S: Točno! Nesretna ona mladež, koju prevari sramotni i zamamni miris takvih ruža, pa provodi najljepše godine vičući: ljubavi, ljubavi! – takozvana ljubav, tj. opačina, vrlo će se brzo pretvoriti u otrov, koji strašno kažnjava. Istinska ljubav je nešto sasvim drugo.

Poznavao sam nekog mladića: bio je zdrav i bogat, kao malo tko drugi. Odao se ovoj opačini i umre u 17. godini. Njegova je smrt bila tako bijesna i grčevita, da je pobuđivao užas u svima koji su ga okruživali. Lešina je izgledala toliko iznakažena i crte lica su bile tako odvratne, da ga ni sami njegovi rođaci nisu mogli gledati, i onih nekoliko, koji su mogli ući u njegovu sobu, potvrdiše da nikada nisu vidjeli nešto tako strašno i odvratno.

U: Sve jezovitije stvari! Oče, zar nema izlaza onome, koji je nesrećom krenuo tim putem?

S: Da, ima načina: da progleda i popravi se. Da se popravi potrebno je:

1. Odlučna volja;
2. Da ukloni prigode i izbjegava ih
3. Primi Sakramente.

Prije svega **odlučna volja**.

Sveti Augustin je razuzdano živio do 30. godine, ali kad je progledao, toliko se toga zastidio da se obratio, ostavio naslade i mladenačke ludosti. Postao je svećenik, biskup, svetac i najslavniji crkveni učitelj. Slično je svetom Ignaciju Lojolskom u tridesetoj godini omrznuo vojnički život kome se posvetio. Odlučnom se voljom povukao iz svijeta i počeo vršiti tešku pokoru. Oprao je prošle grijehe i osnovao Isusovački red, kome je on slava i ponos.

Sveti Kamilo Lelis bio je iz odlične abruceske obitelji. On se u mladosti također odao zabavama i svjetovnim radostima. Ali u dvadesetpetoj godini postaje redovnik i posvećuje svoj život Bogu i Presvetoj Djevici na korist bolesnicima i umirućima.

Što tek da kažemo o Magdaleni Pokornici, o Pelagiji, o Taidi, o Margareti Kortonskoj, koje od posuda pokvarenosti i sablazni postadoše nebeski ljiljani? Njihova odlučna volja je bila dovoljna da ih spasi.

Potrebno je zatim: **odstraniti i ukloniti prigode**. I tu učimo od svetaca.

Dok je sveti Franjo Saleški u 18. godini studirao u Padovi, neka se gospođa usudila pohotljivo ga zagrliti. A što je on učinio? Spremno je pripravio obilan hračak i snažno ga ispljune u lice besramnici govoreći: Odstupi, paklena poslanice ...

Nakon što je mladi Dioskur svladao sve zasjede neprijatelja svoje vjere, svezaše ga u mirišljavu postelju. Potpuno nemoćan osloboditi se one, koja ga je htjela navesti na grijeh, preporuči se svome Bogu, odgrize zubima komad jezika, ispljune ga u lice opake napasnice, koja poprskana krvlju mučenika, zgrozivši se bježi, plače i obraća se.

U: Oče, ali svi su ti bili sveci!

S: Tada još nisu bili sveci: a postali su, jer su tako radili. Ipak, makar netko i nije svetac, dosta je biti kršćanin pa može i mora biti odvažan. Čuj:

Dobro poznajem djevojku, koja je u zatvorenom omotu vratila dopisnicu s nedoličnim sadržajem nekom pokvarenom vojniku s riječima: Nedostojna mene kršćanke, nedostojna tebe vojnika. Neka je druga odgovarajući na raspuštena pisma svoga zaručnika napisala: To se ne će nikada dogoditi, da se udam za pokvarenjaka! Od danas je između tebe i mene sve svršeno.

Također treba izbjegavati **lijenost**. Jao lijenčinama! Upravo u časovima nerada nečisti duh pojačava svoje napade i žanje svoje žrtve.

Da se netko uspije osloboditi nečistih navika, na trećem mjestu je potrebno da **prima Sakramente**. Ispovijed neka bude tjedna, petnaestodnevna ili bar mjesečna; isto tako i Pričest, što je moguće češće. Sakramenti otkrivaju nečistog duha i pobjeđuju ga. Ničega se on više ne boji, ništa mu nije kobnije. Nemoguće je, kaže sv. Filip Neri, i s njim ponavlja sv. Ivan Bosko, nemoguće je da netko duže živi u nečistom grijehu, ako se češće i dobro ispovijeda i pričešćuje.

Gledaj, svijet ne vjeruje u čistoću tolikih tisuća svećenika, redovnica i redovnika: ne može se uvjeriti, da se toliki cvjetovi mladosti mogu uzdržati čisti i nevini usred tako velike pokvarenosti. A znaš zašto? Jer ne razumiju snagu Sakramenta, jer ne znaju ili ne žele znati, da se svi ovi čiste u spasonosnoj kupelji Krvi Isusa Krista – u Ispovijedi, i da se još češće hrane njegovim Tijelom – u Pričesti.

Pred par godina neki mladi odvjetnik reče, s prizvukom šale, svom prijatelju svećeniku: Ja vjerujem vašoj vjeri, divim se vašem odricanju, ali ne mogu vjerovati vašoj čistoći u celibatu. Dirnut u tako osjetljivu točku, revni je svećenik odvratio:

- E pa dobro, pokušaj i vidjet ćeš.
- Na koji način?
- Ispovijedaj se i pričešćuj.

Promijenili su razgovor, ali su se više puta vraćali na taj predmet. Nakon šest mjeseci ponosni je pravnik promijenio sudačku togu u sjemenišno odijelo. I već prije godinu dana bio je zaređen i postao svećenik. Sada je sjajan propovjednik i neumoran branitelj čistoće i crkvenog celibata. Pokušao je i Sakramenti su ga nadvladali.

U: Oče, čestitost, tj. čistoća nosi također razne koristi?

S: Mnoge i vrlo plemenite. Čistoća je kao ljiljan, koji se izdiže iznad sveg cvijeća svojom bjelinom. Ona nas čini gospodarima Božjih riznica. Čist i ćudoredan čovjek osjeća se i pokazuje uvijek miran. Ne boji se sumnjičenja i govorkanja. Ne osjeća se sputanim i drugima ne robuje. Uživa dubok i neprocjenjiv mir. Njegov život je spokojan i vedar, a njegova smrt vedra i mirna. Veća je njegova nada, dapače sigurnost vječnoga spasa. Veća, dapače osobita je njegova nagrada i uživanje u Nebu.

BOG UVIJEK OPRAŠTA

U: Oče, ako se netko na vrijeme rastrijezni i dobro se ispovjedi, zar ne da Bog uvijek prašta?

S: Jest, Bog uvijek oprašta onome koji se skrušen vrati. Sjećaš li se parabole o rasipnom sinu?

U: Sto puta sam je čuo i uvijek je prekrasna i vrlo utješna. Pripovijedajte mi je, oče.

S: Onaj je nesretni sin pobjegao od kuće. Potrošio je u razvratnostima svu svoju imovinu. To ga je dovelo u krajnju bijedu i prisililo, da pase svinje i s njima dijeli rogače, samo da ne umre od gladi. Konačno shrvan tako bijednim životom, osjetio je grižnju savjesti. Odlučio je vratiti se ocu. Svladao je svaki stid i odlučio «Ustat ću i poći svome ocu.» Doista se vratio, i čim je stigao, baci se pred očeve noge i povika: Oče, sagriješio sam, oprosti.

Jadan otac, koji od onog kobnog dana nije više imao mira ni pokoja, ne grdi ga niti odbacuje, već mu pruža ruke, podiže ga, privija na grudi, cjeliva mu čelo, ogrće ga svojim plaštem da ga nitko ne vidi u onom stanju i govori slugama: «Brzo donesite najljepše odijelo, da mogu ponovno obući svoga sina. Donesite zlatne prstene, dragocjene ogrlice, da ga okitim.» A drugima reče: «Vi zakoljite najdeblje tele i pripremite veliki ručak. Pozovite rođake, prijatelje i glazbu. Hoću prirediti veliku svečanost jer se vratio moj sin, koji je bio izgubljen.»

Prošlo je par sati i već je sve bilo u redu: puna dvorana, spremni stolovi. Sin, koji je još maloprije pobuđivao samilost, dolazi uz oca urešen i blistav od

radosti. Postaviše ga na počasno mjesto. Postao je kralj svečanosti.

Znaš li tko je taj? To je bijedni grješnik. Onaj otac je Isus! Kad grješnik, pa i najbjedniji, dođe i baci se do nogu ispovjednika pa mu skrušeno kaže - Oče, oprosti, sagriješio sam – svaki se puta ponavlja isti prizor. Ispovjednik – koji predstavlja Isusa - pridiže onog jadnika, daje mu cjelov oproštenja, ponovno ga zaodijeva posvetnom milošću, urešava ga svojim savjetima, dovodi ga Isusu na pir, tj. na svetu Pričest. I onaj bijednik, koji je prije par časaka bio rob đavlu i plijen Pakla, postaje kralj svečanosti, jer je Isus sam rekao, kako znaš: «Bit će veće veselje na Nebu zbog obraćenja jednog grješnika, nego zbog 99 pravednika, koji su već u milosti Božjoj».

U: Neka je blagoslovljena sveta Ispovijed! Ona je zaista Sakrament oproštenja i utjehe. Ali, zašto se svi ne ispovijedaju?

S: Jer dovoljno ne poznaju Ispovijed i ne ljube dovoljno Isusa. Ah, kad bi Ga svi mogli vidjeti i čuti, kako Ga je vidjela i slušala ona žena iz Evanđelja.

U: Mislite li, oče, na onu jadnu preljubnicu? To je također prekrasan i utješan događaj.

S: Jednog dana dovedoše Isusu neku ženu, koju su zatekli u preljubu, da je On prema zakonu osudi te je kamenuju. Vidjevši je Isus rumenu od stida i potpuno skrušenu, prigne se, poče prstom pisati po pijesku tajanstvene riječi. Zatim reče: «Tko je bez grijeha, neka prvi baci kamen».

Tada se tužitelji raziđoše smeteni i pognute glave. Kad su svi otišli, ustade Isus i okrenuvši se prema grješnici, reče joj:

- Nitko te nije osudio?

- Nitko - odvrati grješnica dršćući.

- Dobro, ni Ja te ne ću osuditi. Idi u miru i ne griješi više.

To je, predragi, Isusova volja: ne osuditi, nego oprostiti. I kad bi nas cijeli svijet osudio, On bi nas odriješio. On je zadovoljan samo s time da više ne griješimo.

U: Ali oče, On je bio Isus, tj. Bog. No, hoće li ispovjednik biti uvijek spreman oprostiti?

S: Da, ispovjednik uvijek oprašta, makar se radilo o ne znam kakvoj grdobi, jer on predstavlja Isusa. Čuj što pripovijeda Monsabre, jedan od najslavnijih francuskih govornika.

Pod konac one strašne revolucije, koja je progutala tolike nevine žrtve, bio je na umoru u nekom pariškom potkrovlju neki bijedan starac, toliko bijedan koliko i zao. Neki mladi svećenik pristupi njegovoj postelji. Onaj ga primi s velikim strahom i nakon tjeskobnih uzdisaja poče pripovijedati: «Čujte, možete li a da me ne prokunete? Bio sam sluga u nekoj plemenitoj obitelji, koja mi je iskazala bezbroj dobročinstava. Kad su došli strašni dani revolucije, moje im je srce to platilo najpodlijim izdajstvom. Dogovorivši se s revolucionarima, otkrio sam im skrovište svojih gospodara i predao ih krvnicima. Otpratio sam ih do stratišta. Ugrabio sam njihove posjede, koje sam rasuo u pijankama. Ah, oče, ja sam

čudovište! Pogledajte ih, pogledajte moje gospodare, tako su ljubazni, tako dobri ...» Govoreći to otvori kutiju, u kojoj je bila njihova slika.

Užas! Svećenik prepozna na onim slikama svoga oca i majku ...

Tada se odigrao strahoviti prizor. Službenik Božji, uspravan, blijed, dršćući i sav u suzama gledao je ubojicu svoje obitelji. Umirući starac se pak kao neko strašilo uzdigao na svom ležaju i pokazujući svoja gola i mršava prsa, vikao je: «Osvetite se, osvetite se!» ... Ali svećenik se sjeti, da u onom času nije običan čovjek, nego predstavnik Isusa Krista. Pao je ubojici oko vrata i pritisnuo mu križ na usta, da zaguši onu očajničku viku: «Prijatelju moj, brate, sinko moj», rekao mu je, «ti se varaš. Isus Krist oprašta!»

Držeći ga neprestano u naručju, odriješio ga je, utješio i prosjak je umro na rukama onoga, kome je zagorčao život, a koji mu je oprostio i blagoslovio ga.

U: Oče, nakon takvih činjenica, tko bi se još mogao bojati očitovati svoje grijehe ispovjedniku. O, zaista Ispovijed je Sakrament oprosta i utjehe. Kad bih imao tisuću jezika, vikao bih cijelom svijetu: Kušajte i vidite kako je Isus dobar!

S: Daleko, dakle, od nas strah i stid. Ispovijedajte se uvijek dobro, ne samo da izbjegnete Pakao, nego i da dobijete mir i utjehu ovdje na zemlji, i jer od jedne dobre Ispovijedi može zavisiti cijela naša budućnost.

Bl. Anđela iz Folinja počinila je u svojoj mladosti takve grijehe, koje se nije usudila ispovjediti. Tako je dugo vremena išla naprijed, ali joj grižnja savjesti nije dala mira. I nakon što je mnogo molila, konačno je odlučila iskreno ispovjediti sve svoje grijehe i svetogrđa.

Ona iskrena optužba pribavila joj je najveću sreću, jer je zadobila mir i radost u srcu i k tomu primila snagu postati redovnicom; i evo Crkva je više od 600 godina časti pod naslovom blažene.

Časna Božja službenica Marija Fornari, Rimljanka, pripovijeda o sebi, da je nesrećom kao djevojčica nešto pogriješila protiv čednosti. Čim je spoznala težinu tih pogrješaka, okanila ih se, ali se zbog stida nikada nije usudila ispovjediti ih. Išla je dalje gomilajući svetogrđa na svetogrđa. Budući da je trajno bila tjeskobna srca, odlučila je postati redovnicom. Uđe u samostan u Umbriji. Obukla je redovničko odijelo, položila zavjete, ali još uvijek s paklom u duši. Oh, kako je provodila tjeskobne i jadne dane! Konačno u devetnici Uznesenja osjetila je u srcu nadahnuće da moli Presvetu Djevicu za milost, koju je uzalud molila toliko puta. To je učinila s tolikim žarom srca, da je u času osjetila takvu odlučnost i snagu, da očituje svoje grijehe ne samo ispovjedniku, nego i zajednici. Sve je popravila općom Ispovijedi i počela živjeti tako sveto, da je zaslužila biti uzdignuta na čast oltara.

S: Vidiš li da po svetoj Ispovijedi Isus ne samo oprašta, nego nam omogućuje da postanemo sveti. Stoga i

bogoslovi s pravom kažu, da je Ispovijed glavno sredstvo posvećenja.

U: Oh, oče, molite za me, da se njome mogu okoristiti.

NJEŽNI OTAC

U: A sad mi recite, oče, zar se ne će ispovjednik čuditi, kad čuje stanovite grijehe? Ne će li se ozlovoljiti? Ne će li prestati cijeniti onu osobu? Ne će li uskratiti odrješenje?

S: Pa čemu bi se čudio? On već poznaje svijet. Tvoje grijehe čuo je već tisuću puta. Što god mu ti kažeš, ne ćeš mu reći ništa novo. Pa onda, tamo je mjesto gdje on sluša ljudsku bijedu, a ne čudesa. Ne će se ozlovoljiti, kad mu kažeš i velike grijehe, dapače, kao nježan otac, on će osjetiti veću samilost prema tebi i zbog toga će se veseliti misleći i to, da će opraštajući mnogo povećati Božju radost i slavu. Zar će se ribari ozlovoljiti, kad u mreži izvuku velike ribe?

U: Ne. Pa, oni se vesele!

S: Dobro, tako je i s ispovjednikom. Čuj ovo.

Neki jadni grješnik, koji je počinio svih vrsta grijeha, i to onih velikih, pođe jednog dana na Ispovijed sv. Ljudevitu Bertrandu. Iako je bio zaista skrušen, ipak se veoma plašio i stidio. Stoga je ispovijedajući pojedini grijeh, ispod oka pogledavao ispovjednika da vidi, kako će ga se dojmiti. Kad je vidio da se svetac ni najmanje ne

čudi, ohrabrio se, pa ispovjedi i one najveće i najružnije. I tada se veoma začudi primijetivši, kako se na svečevim usnama prelio neki slatki smiješak. Kad ga je ispovjednik zapitao ima li još štogod, sav žalostan odvrati:

- Oče, imam dodati još jednu stvar, ali se ne usuđujem.

- Kako se ne usuđuješ - nadoveza ispovjednik - kad si tako odvažno rekao tolike?

- Jer sam ga počinio ovdje, ovog časa.

- Još bolje, ubit ćemo ga još svježa.

- Ali, oče, počinio sam ga protiv vas ...

- Protiv mene? Dobro, što zato. Kad ti moram oprostiti grijehe koje si učinio protiv Boga, kako da ti ne oprostim jedan grijeh protiv mene?

- Oče, dok sam ispovijedao one velike grijehe, vidio sam vas kako se smiješite i rekao sam u svom srcu: Ovaj ih je sigurno počinio većih od mene.

Nasmiješivši se na te riječi sv. Ljudevit Bertrand odgovori:

- Ne, po milosti Božjoj nisam učinio teške grijehe, makar bi ih mogao počiniti da mi Gospodin nije pomogao. Znaš li, zašto sam se smiješio? Kako si ti malo po malo iskreno i skrušeno ispovijedao svoje grijehe, ja sam gledao, kako se đavao od tebe udaljava i kako milost Božja ulazi u tebe.

Eto, predragi, kakvi su ispovjednikovi osjećaji. On ne gleda na grijehe, već na raspoloženje i odvažnost onoga koji se ispovijeda.

Dok još nisam bio svećenik, nisam se mogao dovoljno uvjeriti o tome: ali sam kasnije imao prigodu sto tisuća puta iskusiti to u svojoj dušobrižničkoj službi. Upravo radi toga često govorim u svojim propovijedima o iskrenosti u Ispovijedi i uvijek ću rado govoriti o tome. O, koliko sam već srdaca uspio tako utješiti, a kolike sam utjehe i sam otuda oćutio!

U: Zar ispovjednik ne će izgubiti dobro mišljenje o pokorniku?

S: Ne, naprotiv, povećat će se, jer on misli na napor, koji svatko čini, da se dobro ispovjedi; misli na dobru volju da se popravi, misli na Isusa, koji će ga ispuniti blagodatima i milostima. Ispovjednik je kao liječnik; kao dobar liječnik, i on je sklon najviše ljubiti najteže bolesnike.

Jednog se dana predstavi sv. Franji Saleškom neka gospođa. Nakon opće Ispovijedi, u kojoj je iznijela svu svoju bijedu, ovako ga je upitala:

- A sada, što vi mislite o tome?
- Mislim da ste svetica.
- Oprostite, oče, vi mi se rugate.
- Ne, nipošto vam se ne rugam: smatram vas sveticom od časa, kad ste bili tako odvažni i imali ste milost tako iskreno i skrušeno ispovjediti se.

Ponavljam, dakle, ispovjednik ne gubi dobro mišljenje o pokorniku, naprotiv u njemu ono raste, razmjerno težini i broju grijeha, koje pokornik ispovijeda i prema skrušenosti, kojom ih ispovijeda. I tim manje će odbiti odriješiti ga.

U: Oče, zar nikada ne uskraćujete odrješenje?

S: U vrlo rijetkim slučajevima, kada pokornik ne bi bio uopće raspoložen okaniti se grijeha i bližnje grješne prigode, ili da prema mogućnosti naknadi štetu ili sablazan, koju je dao i nastavio živjeti lošim životom.

U svim tim slučajevima odrješenje bi bilo nekorijenito, upravo štetno za obojicu: bilo bi svetogrđe; ispovjednik i pokornik bi zavaravali jedan drugoga.

Ivan Gaume, vrlo učen francuski bogoslov, pripovijeda da je obolio neki zlikovac, koji se za vrijeme francuske revolucije okaljao najužasnijim zločinima i više puta se orosio krvlju svećenika. On se zakleo da niti jedan svećenik ne će ući u njegovu sobu, a koji bi ušao, da više ne će izaći. Kako je bolest postala sve jača, neki dobri svećenik stavio je život na kocku, samo da spasi nesretnika. Kad ga je onaj ugledao, razbjesnio se i skupivši sve sile, poviče:

- Što, svećenik u mojoj kući? Brzo moje oružje!

- Što želite njime učiniti? – zapita ga svećenik najvećom blagošću.

- Ubiti tebe, što se usuđuješ doći mi pred oči! Ne znaš li da sam ovim rukama udavio dvanaest svećenika?

- Dragi brate, vi se varate: tom broju nedostaje jedan: dvanaesti nije umro: ja sam dvanaesti. Bog mi je sačuvao život da vas spasim.

- Da me spasite? Tko me može spasiti nakon tolikih zlodjela?

- Vaše pokajanje i moje odrješenje.

- Ali vi još ne znate sve: kad bih vam sve ispripovjedio, ne bi mogli, a da me ne prokunete.

- Prokleti vas?! Apsolutno nikada!

- I još ćete me odriješiti?

- Da, jer tako želi Isus Krist! I poče ga svom ljubavlju poučavati i spremati na dobru smrt.

U: Oh, sveta li i junačka svećenika! No, jesu li svi ispovjednici takvi?

S: Da, svi su takvi, jer svi predstavljaju Isusa Krista, koji je zapovjedio da uvijek praštaju onima koji se žele popraviti.

U: Znači, ako ispovjednik prašta, ne treba se bojati?

S: Tako je! Uvijek bez straha! On je uvijek **nježni otac**.

Glasoviti francuski pisac Franjo Renato, vicegrof Chateaubriand piše u svojim «Prekogrobnim uspomenama»:

Približavalo se vrijeme moje prve Pričesti (to je bilo u tadašnjoj Francuskoj u 14. godini). Moja je pobožnost izgledala iskrena i odgojno je djelovala na sve drugove. Imao sam ispovjednika koji je vanjštinom izgledao tvrd; kad bih pristupio ispovjedaonici, svaki put bi ga iznenadila lakoća mojih grijeha. Nije znao, kako da uskladi moju uznemirenost s nevažnim tajnama, koje sam mu povjeravao. Čim se Uskrs više približavao, tim su njegovi upiti bivali sve uporniji: «Ne skrivaš li štogod?» – pitao me. A ja sam odgovarao: «Ne, oče» … «Nisi li učinio ovaj ili onaj grijeh?» … «Ne, oče» …, i uvijek: «Ne, oče.» On me otpuštao sumnjajući, uzdišući

i tražeći da pročita dno moje duše, a ja sam se vraćao iz ispovjedaonice blijed i izobličen kao neki krivac. Sakrivao sam grijehe.

Konačno je došla i večer Velike srijede, predvečerje uskrsne Pričesti. Kad sam došao u crkvu, prostro sam se pred oltarom i ostao tamo kao satrven. Kad sam ustao poći u sakristiju gdje me ispovjednik čekao, koljena su mi drhtala. Bacio sam se do nogu svećeniku i promijenivši glas više nego ikada, ispovjedio sam se po običaju.

- Nisi li nešto zaboravio? – upita me Božji službenik.

Ja sam šutio. On je ponavljao pitanje i fatalni «Ne, oče» ponovno je izašao iz mojih usta. On se sabere, pomoli i krajnjim naporom se spremi podijeliti mi odrješenje. Da je u tom času grom pao na mene, manje bih se uplašio; i zavikao sam: «Nisam sve rekao!»

Onaj sudac, koji je izgledao da zastrašuje, onaj Božji službenik, čije je lice ulijevalo toliki strah, postade najnježniji otac, zagrli me i reče mi plačući: «Odvažno, sinko moj, odvažno!»

Nikada više nisam osjetio sličan trenutak. Plakao sam od sreće. Nakon prve riječi, ostalo mi nije zadavalo nikakva napora. Podižući ruku svećenik je izgovorio riječi odrješenja.

Nebeska rosa spustila se na moju glavu da je primim. Dijelio sam sreću s anđelima.

Kad je sutra položio svetu Hostiju na moje usne, osjetio sam kao da me obasjala najživlja svjetlost. Osjetio sam u sebi mučeničku hrabrost; u onom času bio bih spreman ispovjediti Krista na šiljcima ili među lavovima.

Evo, predragi, što je ispovjednik po svjedočanstvu najvećih ljudi. Ponavljam: on je uvijek **najnježniji otac**.

NEPOVRJEDIVA TAJNA

U: Oče, zar se ne bi moglo dogoditi, da ispovjednik očituje koji grijeh što ga je čuo u Ispovijedi?

S: Apsolutno nikada. Trostruka tajna mu zatvara usta: tu ulazi prst Božji, koji ne dopušta da se itko tome iznevjeri. Zaista, Ispovijed postoji već 900 godina, i nikada se nije dogodilo da bi svećenik radi bilo kojeg razloga očitovao pa i samo jedan grijeh, koji je čuo u Ispovijedi.

Martin Luter, najprije redovnik, zatim otpadnik, protestant, neprijatelj Crkve, rekao je i napisao svega i svačega, ali nikada nije govorio o stvarima, koje je čuo u Ispovijedi. Jednog dana bio je s drugovima u gostionici. Vidjevši ga pripita, pomisliše da ga upitaju nešto u tom smislu. Bolje za njih da to nisu nikada učinili! Luter je najednom pobjesnio, zgrabio bocu i bio bi razbio glave onih hulja, da u velikoj brzini nisu nestali kroz vrata.

Ispovjedna tajna se ne smije povrijediti, pa ni uz smrtnu opasnost.

U: Zar ni iz straha pred smrću?

S: Točno! Evo ti jedan od tisuću slučajeva, koje bih ti mogao navesti da to dokažem.

Pred malo godina, točnije u korizmi 1873. propovijedao je neki glasoviti misionar s velikim uspjehom u jednoj od glavnih pariških crkava. Među izvanredno velikim

mnoštvom, koje je hrlilo čuti ga, bilo je također nevjernika. Slušajući ga kako govori o ispovjednoj tajni i da je nepovrediva, pa i uz smrtnu opasnost, htjedoše se uvjeriti o tome. Smisliše varku: jedan se od njih pretvarao da je bolestan i dvojica pođu misionaru i pozovu ga, da pođe bolesniku ... Uveli su ga u zatvorena kola, povezali mu oči i nakon pola sata vožnje iskrcali ga u nekoj zgradici. Uvedoše ga u stan nekom čovjeku, koji se stvarno ispovjedio. Kad je Ispovijed završila, vrate se ona dva gospodina, razvežu mu oči i upere na njega dva puna pištolja pozivajući ga, da otkrije, što je čuo u Ispovijedi.

Misionar odgovori sasvim mirno:

- Možda gospoda ne znaju da je Ispovijed tajna?

- Nema tu izgovora! Ovdje nas nitko ne vidi i nitko nas ne čuje: govorite ili ste gotovi!

- Kad je tako, u vašim sam rukama: pucajte, Bog mi je svjedok, da vršim svoju dužnost. Zatim klekne i pokaza na grudi da pucaju.

Tada se prizor promijeni: ona ga dvojica podigoše, zamoliše da im oprosti što su ga tako teško kušali i dodaše:

- Sada i mi vjerujemo u Ispovijed i uskoro ćete nas vidjeti pred svojim nogama u ispovjedaonici.

Ponovno mu povezaše oči i odvedoše ga do kola i njegova stana, moleći ponovno da im oprosti i ponovno obećaše, da će se ispovjediti, a to su kasnije i izvršili.

U: Oče, da li bi svaki svećenik, koji bi se nalazio u takvoj situaciji, morao učiniti isto tako?

S: Sigurno, i Bog mu ne će uskratiti ni milosti ni potrebnu snagu. Ima i mučenika ispovjedne tajne:

Sveti Ivan Nepomuk je bio ispovjednik kraljice Ivane, žene češkog kralja Vjenceslava. Ovaj je tražio, zbog neopravdanih sumnji koje mu je pobuđivala ljubomora, da mu Ivan otkrije grijehe koje mu je kraljica ispovjedila. Budući da se svetac nepokolebljivo opirao, bezbožni kralj ga je zatvorio u tamnicu i s njime postupao beskrajno okrutno. Konačno je zapovjedio, da ga dovedu pred njega i nakon što mu je uzalud dao nova obećanja i još strašnije prijetnje, zapovjedio je, da ga zašiju u kožnatu vreću (za koju je dao pričvrstiti vrlo težak kamen) i bace u Vltavu da se utopi i tamo istrune, a da nitko ne dozna. Ali gle čuda! One iste noći, vreća je lagano lebdjela na valovima, a pratilo ju je vrlo živahno svjetlo i čulo se prekrasno pjevanje, kao anđeoski glasovi koje ga je svuda pratilo. Pošto su ga izvukli, najsvečanije su ga pokopali. I kad je nakon 400 godina (1729.) bio proglašen svetim, našli su njegov jezik netaknut i svjež, za nagradu njegovoj šutnji. Tada je sv. Ivan Nepomuk bio proglašen mučenikom ispovjedne tajne.

Prije nekoliko godina pisale su ruske novine o nekom župniku, kojeg su osudili na prisilni rad kao ubojicu nekog seoskog posjednika. Dokaz je bila ispražnjena puška, koju su našli u sakristiji. Nakon 20 godina na smrt je obolio crkveni orguljaš. Ovaj je u svojim posljednjim časovima pozvao sudske vlasti i priznao, da je on ubio jadnog posjednika, da oženi udovicu, kao što je doista i učinio, i da je optužio župnika stavivši kao dokaz pušku

u sakristiju. Da spriječi župnika da ne može govoriti, on mu se ispovjedio i ispričao mu sve što je učinio.

Tada je sudska vlast odmah telefonirala u Petrograd, da župnika Kobljoviesa odmah puste na slobodu; ali je odgovoreno, da je župnik umro prije više mjeseci. Junački svećenik odnio je u grob ispovjednu tajnu.

Ispovjednik je mučenik, nikada izdajica!

Jesi li sada doista uvjeren u veliku ispovjednu tajnu?

U: Posve uvjeren! Ali ova tajna potrajat će do smrti pokornika; kasnije nema više obveze, zar ne?

S: Ova će tajna trajati uvijek, pa i nakon smrti pokornika: ona je vječna, kao što je vječan Bog. Ovo nam mora ulijevati odvažnost, bezgranično i bezuvjetno povjerenje, da iskreno ispovjedimo svoje grijehe; jer možemo biti sigurni, da će ostati pokopani vječnom šutnjom. Naprotiv, ako dopustimo, da nas vodi bijedni stid, da ih sakrijemo i prešutimo ispovjedniku, biti će jednom na Sudnjem danu očitovani cijelom svijetu, nama na sramotu i nepopravljivu štetu. Iskrenost dakle, iskrenost.

U: Dakle, zlo bi činio tko bi govorio: Ja se ne usuđujem ispovjediti svoje grijehe, jer se bojim da bi ih ispovjednik očitovao drugima?

S: Tko bi tako govorio, lagao bi sebi i najbestidnije bi klevetao ispovjednika.

U: Još, oče; ne bi li se ispovjednik mogao poslužiti sam za sebe onim stvarima, koje je čuo u Ispovijedi?

S: Ne, ne može: to bezuvjetno ne smije učiniti i nikada to ne će učiniti.

TKO ZAPOVIJEDA, DAJE ZAKON

U: A sada, oče, budite ljubazni pa mi riješite i razbijte neke sumnje. Prije svega, je li Ispovijed upravo nužna, da nam se izbrišu grijesi?

S: Da, Ispovijed je baš nužna. Kao što je potrebna voda da operemo mrlje, tako je potrebna Ispovijed da operemo grijehe. Tako je Bog odredio, tako je potvrdio Isus Krist.

U: Zar ne bi mogao drugačije narediti?

S: Da, mogao bi, no kad bi htio tako učiniti, mi moramo slušati. S druge strane, što ima lakše? Ništa! Pretpostavimo da je za svaki grijeh odredio veliku milostinju: kolikima bi to bilo teško i nemoguće? ... Pretpostavimo da je naložio post: koliki ne bi mogli ili ne bi htjeli to učiniti? ... Pretpostavimo da je zapovjedio daleko hodočašće: koliki ne bi mogli to izvršiti i uz najbolju volju? ... Naprotiv, ništa od toga. Tko god ispovjedi izabranom svećeniku, bilo koji grijeh, i to na najtajniji način – sve mu je oprošteno. Reci mi: kad bi ljudski i građanski zakon slično postupio, kad bi bilo dostatno da ljudi dođu sucu i ispovjede zločin i dobiju oproštenje, zar bi još bilo tamnica i robije?

U: Neka bude: ali zar nije dovoljno, da se ispovjedimo neposredno Bogu? Zašto moramo poći svećeniku i drugima otkrivati svoje interese?

S: Tko zapovijeda, stvara zakone! Čuj još: Kralj i vlada nalažu da treba plaćati poreze. Dobro, pokušaj malo poći u Rim i platiti izravno kralju ili vladi. Oni bi ti

rekli: Idi našem povjereniku, on je izvršitelj, plati njemu. Ništa ne bi koristili tvoji prigovori: hoće da im platiš, ali izvršitelju.

Tako je i sa Ispovijedi: Bog oprašta, ali po svojim povjerenicima, ispovjednicima.

U: Eh, upravo tako! Nikada nisam na to pomislio.

S: Što se pak tiče otkrivanja drugima svojih interesa, oprosti, ali o kakvim se interesima tu radi? Tu se radi o grijesima, a ne o interesima. Kad te ulovi jaka zubobolja ili glavobolja, zar ne trčiš liječniku ili kirurgu da te oslobodi boli? I kad te optuže, zar ne ćeš poći odvjetniku da te spasi od osude?

U: O, odmah trčim liječniku ili odvjetniku i sve mu ispričam, naročito nastojim dobro se izjasniti.

S: Dakle, zar da se ljudi plaše Ispovijedi, koja je neprodorna i božanska tajna? Hajde, to su previše mršavi izgovori, koji već na milju daleko smrde zlom voljom.

U: Oče, ipak mi morate priznati, da je vrlo mučna stvar očitovati stanovite slaboće …

S: Priznajem da je mučno, jer je time naše sebeljublje malo poniženo; ali konačno, to je dužnost i potreba. A zar liječniku ne očitujemo stanovite nevolje?

U: O da, samo da ozdravimo!

S: E pa dobro, ili želimo primiti milost i ponovno postati djeca Božja ili ćemo ostati sinovi đavla i robovi Pakla: drugog izlaza nema. Da se pak oslobodimo grijeha, Ispovijed je neophodno potrebna, bez nje nema ni mira, ni oprosta, ni Neba.

Evo ti činjenice koja to dokazuje.

Prije nekoliko godina puno su pisale talijanske novine o slučaju nekog čovjeka, postolara u gradu Basano u venetskoj pokrajini. Ovaj je u velikoj srdžbi bacio neko željezo na svog malog unuka i ubio ga.

Prestrašen, sakrio je leš i noću ga pokopao u šumi. Više su dana tražili dijete. Svi su najrazličitije nagađali, ali nitko nije mislio na postolara. On je, dakle, mogao biti miran i veselo živjeti. Naprotiv, od onog dana on više ne pjeva vesele popijevke, njegov čekić ne odzvanja onako glasno, postao je tužan i zamišljen. Prodao je kuću i obrtničke uređaje i pobjegao u Ameriku.

Tamo je bio još sigurniji: mogao je zaboraviti sve i biti sretan. Naprotiv! Nakon dvije godine vratio se i pošao ravno sucu i priznao svoj zločin. Sudske su vlasti istraživale: potražile su u šumi jadne ostatke žrtve. Proveli su sudski postupak. Prije nego je izrekao osudu, sudac se okrenuo ubojici i rekao mu:

«Recite mi, nesretniče, kako to da ste došli i predali se vlastima, koje vas moraju osuditi, kad je ono s vama sasvim glatko prošlo i mogli ste mirno boraviti u Americi?»

«Gospodine suče, odvrati krivac, nije istina, nije istina da je bilo sve glatko učinjeno. Ako sam zavarao ljude, nisam Boga! Od onog dana nisam imao više mira: sjenka onog djeteta uznemiruje mi san, neprestano vidim svoju ruku iz koje kapa krv. Osudite me na robiju, makar na smrt, ali neka završim s ovakvim životom grižnje savjesti.»

Jadnik je pogriješio put: umjesto što je pošao u Ameriku, trebao je poći do ispovjednikovih nogu; ne bi više gledao sjenu žrtve, ni ruke oblivene krvlju. Čim bi primio odrješenje, savjest bi se odmah smirila.

U: Zaista, oče, Ispovijed je potreba srca!

S: Blago nama, ako se njome okoristimo svaki put i u svakoj zgodi. Kao kad nam se u nogu zabode trn ili trun uđe u oko, ne možemo se više smiriti dok ne izvadimo trn ili zrnce prašine. I kao što nam je zlo kad nam je pretrpan želudac sve, dok se ne isprazni, tako je i s grijehom: ne da nam mira, dok ga se svetom Ispovijedi ne riješimo. Tako je Bog odredio, a tko zapovijeda, **on daje zakon**.

U: Kako mora biti utješno, kad Isus oprosti nakon više godina grižnje savjesti!

S: Da, niti jedna radost na svijetu ne može se usporediti s radošću umirene savjesti. Osim toga, što je Ispovijed potreba našeg srca, ona je još najutješnija stvar ožalošćenim dušama.

U nekom alpskom selu propovijedao je veliki francuski misionar, otac Brjdaine. Neki stari konjanički časnik, radoznao da čuje tog slavljenog govornika, pošao je saslušati ga.

Bog je htio da je one večeri misionar propovijedao upravo o potrebi svete Ispovijedi. Jednostavna, ali topla i uvjerljiva riječ Božjega sluge prodrla je sve do srca onog vojnika, koji je odlučio ispovjediti se.

Otišao je doista u sakristiju i kleknuo pred oca Brjdaine, koji ga je dobrostivo i ljubazno primio. Pošto je završio svoju Ispovijed, ustane, poljubi ruku ocu i poviče snažno,

da su ga svi čuli: «Zaista, u svom životu nisam nikada okusio tako veliku utjehu i radost kao sada, kad osjećam da sam u milosti Božjoj. Držim da ni kralj, kome već 30 godina služim, ne može biti sretniji od mene.

To što je rekao stari francuski časnik, mogli bi reći svi oni koji, svladavši svaku poteškoću, idu na svetu Ispovijed i dobro se ispovjede.

Ovdje je također dobro ponoviti: **tko zapovijeda, stvara zakone**. Ali, kako su slatki i ugodni Gospodnji zakoni!

DIVNI UČINCI

U: Oče, da li sveta Ispovijed osim oprosta od grijeha nosi još i druge koristi?

S: Premnoge i neočekivane. Svi mi imamo tri nepomirljiva neprijatelja, koji danju i noću vrebaju na našu dušu. Oni su: **požuda, đavao i svijet**. Od djetinjstva do groba, uvijek i svugdje nas progone i žanju bezbrojne žrtve svake dobi i staleža. Jao onome, tko se unaprijed ne opskrbi božanskim lijekom svete Ispovijedi.

U: Zar je Ispovijed dovoljna, da pobijedi ove neprijatelje?

S: Jedna osamljena Ispovijed ne: trebamo joj često pristupati. Ovi neprijatelji jednom poraženi ne umiru, nego ponovno pokušavaju, još zlobnije nego prije: mijenjaju i umnažaju svoje zamke, da bi prouzročili još gore štete. Oh, koliki za kratko vrijeme ponovno padaju u prijašnje grijehe, premda su se iskreno pokajali.

Sveti Filip Neri pripovijeda o nekom mladiću, koji mu je došao odlučan da pod svaku cijenu napusti stanovite nečiste grijehe na koje se privikao. On ga sasluša i vidjevši odlučnu volju da se popravi, odriješi ga i reče mu, neka pođe u miru, ali ako bi ponovno pao, neka se odmah vrati i ponovno se ispovjedi. Drugog dana, evo onog mladića ponovno svetom Filipu.

- Oče, đavao je bio jači od mene: ponovno sam pao u isti grijeh.

- Jesi li se pokajao?

- Jesam, oče.

Dobro, ja te odrješujem, idi u miru, ali se vrati na prvi ponovni pad.

Trećeg, četvrtog, petog dana, evo ga uvijek kao na početku do svečevih nogu, da ispovjedi uobičajene padove. I to je bilo 12 ili 13 puta u većim ili manjim razmacima. Konačno je trijumfirao nad svojom pogrješkom i postade tako neporočan i čist, da ga je sveti Filip primio među svoje sinove i postade revan apostol.

U: Je li moguće, da se ponavljaju slični slučajevi s ponovnim padovima?

S: Nažalost, da, osobito među mladićima.

U: A onda?

S: Onda treba svaki put odmah ponoviti Ispovijed. Kao što nije dovoljna samo jedna injekcija da ubijemo tifusnog ili tuberkuloznog mikroba, tako ni jedna sama Ispovijed nije dovoljna da paralizira mikrobe naše pohote, koji kruže u krvi. Ispovijed ima posebnu snagu protiv tjelesne požude, tako da vrsni ljudi kažu, da je gotovo nemoguće

vjerovati u čistoću onih, koji se ne ispovijedaju, nalazili se oni u bilo kojem staležu ili prilikama. Bit će možda daleko od stanovitih ekscesa, ali bez česte Ispovijedi ne će posjedovati bezuvjetnu **ćudorednu cjelovitost**.

U: Zar to nije razlog, da se Ispovijed osobito mladeži preporuča?

S: Točno, jer se upravo mladenačkom srcu najviše očituje sva pobjednička uspješnost svete Ispovijedi. U toj se djevičanskoj zemlji Ispovijed očituje kao talisman koji čuva od kvarenja.

Kako je dražestan prizor pred Bogom i ljudima vidjeti toliku mladež, koja je na vrijeme upućena čestom pristupanju svetoj Ispovijedi.

U: Imali su pravo sv. Josip Kotolengo i sv. Ivan Bosko kad su je tako toplo preporučivali u svojim zavodima?

S: Da, don Bosko i s njim svi najbolji odgajatelji shvatili su, da nema sigurnijeg puta od česte Ispovijedi da se očuva mladež obaju spolova od brodoloma nevinosti.

U: Čini mi se, da je i Papa Pio X. nešto dekretirao o Ispovijedi djece, zar ne, oče?

S: Neka bude blagoslovljena sveta i predraga uspomena ovog budnog Pape, koji je dekretom od 8. svibnja 1910. odredio, da je dob za svetu Pričest ona, u kojoj dijete počinje shvaćati tj. prije sedme godine; i da je vrijedan prijekora običaj ne pustiti Ispovijedi ili ne odriješiti djecu, koja su došla k razumu. Time je doskočio tolikim zlouporabama i običajima, koji su se uvukli krivnjom uobraženih i štetnih tumačenja. On svu odgovornost baca na roditelje, ispovjednika, zavode i župnika.

U: Oče, iz toga slijedi, da je česta Ispovijed neophodno potrebna?

S: Da, česta Ispovijed je neophodno potrebna. Želite li zaista pobijediti ubitačne neprijatelje duše? Želite li se očuvati od svake vrste nečistih grijeha? Želite li, da slične pobjede postignu vaši podređeni? Idite, vodite, šaljite k Ispovijedi. Pokušajte i vidite kako je moćan Isus!

Jednog dana dođe sv. Ivanu Bosku neki svećenik, župnik u jednom važnom mjestu u Monferrato; klekne, i briznu u snažan plač. Svetac ga pridigne i poče ga ljubazno ispitivati za razlog tolike tjeskobe.

- Don Bosko, ja sam odlučio napustiti svoju župu. Vidim da tamo ne mogu više ništa dobro učiniti. Mojim naporima odgovaraju uvijek veća ravnodušnost i hladnoća. Gospodari psovka, bestidni razgovori, nepoštivanje svetkovina, nemoral, plesovi, sablazan. Don Bosko, zaklinjem vas, savjetujte me.

- Otkada traje to stanje?

- Već mnogo godina i stalno se pogoršava.

- Jeste li molili? Jeste li što poduzeli da i drugi mole?

- Možete zamisliti kako sam molio. Mnogo sam se puta zavjetovao, ali sve uzalud.

- Kako je s posjetom crkve, sa svetim Sakramentima?

- U crkvu dolaze prilično, a i na Sakramente; ali zatim ...

- Da li se dobro ispovijedaju?

- Ah! To je najveća muka.

Dobro, učinite ovako. Vratite se mirno kući i od

sada unaprijed nemojte drugo propovijedati nego o izvrsnostima dobre Ispovijedi.

Poslušao je onaj revni svećenik, i kad je nakon tri godine sreo Ivana Boska u čekaonici na stanici Asti, zahvaljujući mu na prosvijetljenom savjetu. «Počeo sam ga vršiti», rekao je, «i župa se kao čudom promijenila i zbog toga osjećam uvijek novu i neizrecivu utjehu.»

U: Don Bosko je bio svetac.

S: Bio je čovjek pun Božjeg duha, ali poznavalac svijeta, prodoran istraživač srca i poput sv. Filipa Neria revan promicatelj česte Ispovijedi.

Razlog, zašto se rijetko ispovijedaju i zašto Ispovijed nije plodonosna je taj što je malo poznaju.

Osim što je Ispovijed najveći lijek, ona je Sakrament – čudo, koje bi već bilo dovoljno da preobrazi cijeli svijet kad bi ljudi Ispovijed revno prakticirali.

U: Je li moguće?

S: Evo ti za primjer jedan drugi povijesni događaj iz života don Boska.

1855. godine propovijedao je don Bosko tri dana na duhovnim vježbama u Torinu, u popravilištu raspuštenih mladića. Na kraju, pošto ih je sve ispovjedio, tražio je i postigao mnogim i upornim molbama da je sam ministar Urban Rattazzi pustio da ih povede sve u šetnju (a bilo ih je 350) četiri milje daleko od Torina. Najiskrenije raspoloženje trajalo je do večeri: i kad ih je ponovno doveo kući, ni jedan nije nedostajao na prozivanju.

Možete zamisliti kako su se svi čudili i pitali, kako je jedan jedini svećenik, bez straže i žandara, mogao držati u redu tako velik broj mladića iz popravilišta. Nisu znali da je velika Boskova tajna sveta Ispovijed.

U: Zaista, oče, Ispovijed je moćna. Oh, kad bi se roditelji njome koristili, koliko bi bolje odgojili mladež i koliko bi u obiteljima bilo više poštovanja, poslušnosti i ćudoredna života.

S: Bez sumnje! Ne bojim se zaista da bih pretjerao tvrdeći, da će se teško naći i jedan smrtni grijeh u Ispovijedi stotine osoba, koje se često ispovijedaju! A ispovijedajući samo dvije osobe, koje se rijetko ispovijedaju, teško da ne bude smrtnih grijeha.

U: Kao što je trajno čista kuća koju često metu, odijelo koje često četkaju, lice koje često umivaju, tako je i s dušom koja se često ispovijeda.

S: Točno tako!

DRUGI DIVNI UČINCI

U: Oče, sve ove predivne stvari, koje ste mi do sada kazali o Ispovijedi, odnose se na onoga, koji je smrtno sagriješio. Ali, tko ima samo lake grijehe, može biti dobar a da se ne ispovjedi.

S: Dragi moj, sveta Ispovijed je veoma korisna i onima, koji padaju u samo lake grijehe, jer je ona najbolje sredstvo da ih izbrišu, iako nije baš neophodno potrebna.

U: Oprostite, oče, ali vi ste rekli, da lake grijehe možemo izbrisati mnogim drugim sredstvima: molitvom, milostinjom svetom vodom itd. …

S: Istina je: ova se sredstva zovu Sacramentalia – blagoslovine, ali blagoslovine djeluju samo ex opere operantis ili po mjeri pobožnosti onoga koji ih prima, a koja je uvijek vrlo oskudna, dok Ispovijed djeluje ex opere operato, tj. samo po sebi, kao Sakrament, snagom zasluga Isusa Krista, po kojima ih otpušta grijehe uvijek na najsigurniji način.

U: Dakle, i s obzirom na lake grijehe, koji su slobodna materija, tj. mogu se ispovjediti ili ne ispovjediti, Ispovijed je najbolja i najsigurnija?

S: Točno. To još nije dosta: Ispovijed ne samo da oprašta grijehe i vraća vječni život, nego oprašta cijelu ili djelomično vremenitu kaznu, koja još može ostati.

U: Istina?

S: To je vjerska istina i u to ne smijemo posumnjati. Jest, Ispovijed oprašta svaki put jednu, dvije, tri i tko zna kolike stranice ove vremenite kazne, kojoj možemo tako potpuno zadovoljiti, kako upravo uči sveti Toma, crkveni učitelj: Koliko se netko više ispovijeda, toliko mu se više oprašta vremenita kazna … Stoga se može dogoditi, da mu Bog snagom Ispovijedi oprosti cijelu kaznu.

U: Oče, je Ispovijed oprost nad svim oprostima!

S: Upravo tako, ona je oprost nad oprostima za nas, koji ne volimo pokore i koji time idemo ususret opasnosti, da nas smrt zateče sa cijelom ili gotovo cijelom vremenitom kaznom. Dakle, po Ispovijedi uredimo svoje račune s Božjom pravdom, dok smo u vremenu.

Čita se o dvije redovnice, koje su bile pobožne dušama u Čistilištu. Jedna je drugoj obećala, da će ona, koja nadživi drugu, obilno moliti za onu, koja prva umre. Umre jedna, i evo druga, vjerna obećanju, sva se dala na molitvu i postove za dušu drugarice. Ali koliko se začudila, kad joj se jedan dan poslije smrti ukaza pokojnica u prekrasnoj vanjštini i kad joj reče sva smiješeći se:

- Ne brini se za me: sve sam platila.

- Na koji način?

- Jer sam se često i skrušeno ispovijedala za života.

U: Oče, kako me ove stvari diraju i ulijevaju sve veću ljubav prema čestoj Ispovijedi!

S: Kamo sreće, da tako bude s tobom i sa svima, budući da je Ispovijed blago, koje je mnogima još previše sakriveno i previše nepoznato! Ipak, do sada smo promatrali samo dio prevelikih blagodati koje donosi Ispovijed. Ima ih neizrecivo uzvišenijih ljepotom i brojem.

U: O, oče, nastavimo istraživati ovaj rudnik zlata i dragocjenih bisera, koji ranije nisam uopće poznavao.

S: Ispovijed je Sakrament – čudo, još veće lijek. No, ovaj lijek ne samo da uništava grijehe i oslobađa dušu od bolesti, nego donosi i najveće koristi. Prije svega vraća sva dobra, koja smo smrtnim grijehom izgubili.

U: Što gubi kršćanin kad smrtno sagriješi?

S: Kad kršćanin smrtno sagriješi, rasipa baštinu koju nijedan broj ne može izraziti. On gubi **milost Božju**. Onda duša pada mrtva, kao golubica koju lovac pogodi. Gubi **zasluge** koje je postigla za Nebo. Postaje kao

vinograd, na koji se oborila oluja i opustošila ga. Gubi sposobnost **zasluživati za Nebo**. Postaje jadan bogalj, koji sebi ne može privrijediti kruha.

U: A zar Ispovijed vraća sva ova dobra?

S: Jest, sakramentalno odrješenje vraća nam sve u posjed. A onima, koji nisu smrtno sagriješili i ne moraju oplakivati ovakve gubitke, odrješenje im povećava vrijednost i broj zasluga, koje duša već posjeduje.

U: Da znate, oče, kako me to tješi i ulijeva nadu u srce!

S: Da, uzdignite srca u nadi vi svi, bijedne duše, oborene u blato grijeha svih vrsta, vi duše, koje uzdišete na samu uspomenu vaše prošlosti. Gore srca, jer vam je po ovom sakramentalnom liječenju obećano, da ćete ponovno dobiti novost i cjelovitost krštenja.

Vrijedno je da se obazremo na ono što se dogodilo nekom dominikanskom novaku. Kad je jedne noći zaspao kod oltara, čuo je neki glas, koji mu je govorio: «Idi i ponovno sa žalošću obrij glavu.» Kad se mladić probudio i razmišljao o snu, padne mu na pamet, da je Bog smjerao na Ispovijed. Požuri se odmah svetom Dominiku i skrušeno ispovjedi sve svoje grijehe. Malo zatim pođe na počinak i ugleda anđela, kako silazi s Neba: u jednoj mu ruci prebijela haljina, a u drugoj zlatna kruna urešena dragim kamenjem. Božanski glasnik se uputi prema njemu, uresi ga krunom i bijelim odijelom.

Još je divnije ono što se čita u životopisu sv. Margarete Kortonske. Svi znaju kako je ona bila velika grješnica i kakvim se vrstama grijeha okaljala. Ali pošto se obratila u žarku pokornicu, Isus je poče ljubiti posebnom ljubavlju, toliko da joj se udostojao često ukazati i poučavati je, bodriti i obasipati radostima. Uza sve to u tim lijepim ukazanjima običavao ju je nazivati imenom siromašica. Jednog mu dana svetica reče u zanosnom povjerenju: «Gospodine, zašto me uvijek zoveš siromašica? Kad ću već čuti da me zoveš imenom kćeri?» Tada joj Isus otvoreno reče: «Kad ponovno obaviš dobru opću i skrušenu Ispovijed svih svojih grijeha.» Možete zamisliti da Margareta nije otezala da posluša Isusa. Odmah se spremila pobožnom povučenošću i marljivim ispitom savjesti. Pobudila je u sebi veliku bol, ispovjedila se s mnogo suza i nakon Pričesti ukaza joj se Isus i prekri je kao nekim velom, bjeljim od snijega i više joj puta ponovi: Kćeri moja, kćeri moja!

Tako Gospodin dokazuje kako Mu je draga Ispovijed i kako zaista ponovno zaodijeva štolom krsne milosti one, koji su je postali dostojni.

U: Hvala vam, oče! Kad je tako, odsad ću unaprijed često roniti u ovu spasonosnu kupelj Isusove Krvi i ne ću paziti na teškoće ili na ljudski obzir, samo da moja duša ponovno dobije prvotnu bjelinu.

S: Vrlo dobro! Čini to sam i nemoj prestati to i drugima preporučivati iz ljubavi, koju svatko mora imati ne samo prema sebi, nego još i za spas drugih ... A Isus će te nagraditi u ovom i drugom životu.

KAKO ČESTO?

U: Oče, a sada mi recite kako često je dobro pristupati Ispovijedi?

S: Što je moguće češće. Sveci su nam prvi dali primjer u tome, tako da nam se može činiti pretjerana učestalost kojom su se ispovijedali. Navest ću ih samo nekoliko. Sveti Franjo Saleški napisao je u svom pravilniku života: Ispovijedat ću se svaka dva ili najviše tri dana. Sveti Vinko Paulski ispovijedao se dva puta tjedno. Sveti Filip Neri ispovijedao se svaki drugi dan i tako je želio da čine i njegovi redovnici. Sv. Vinko Ferarski, sv. Karlo Boromejski, sv. Ignacije Loyola, sv. Ljudevit Bertrand, sv. Andrija Avelinski i mnogi drugi ispovijedali su se svaki dan.

U: Ali, oče, to je prava pretjeranost: možda su to činili da im prođe vrijeme ili zbog skrupula.

S: Nipošto. Oni su bili veliki radnici i daleko od toga, da bi bili skrupulozni. Činili su to da bi očuvali svoju savjest u velikoj čistoći i da bi mogli uživati mnogovrsne blagodati ovog Sakramenta.

Sveti Leonardo da Porto Maurizio, neumorni apostol Italije, usvojio je lijepi običaj, da se trajno svakog dana ispovjedi; kad je imao 42 godine, pomislio je da podvostruči dozu, stoga je i napisao u svom posebnom pravilniku: Unaprijed ću se ispovijedati dva puta dnevno, da se mogu približiti oltaru u najvećoj čistoći i da povećam milost. Nadam se, da samo jedna Ispovijed više povećava milost, nego mnoga dobra djela bilo koje vrste.

U: Oče, čini mi se da ovdje vrijedi poslovica: jelom se povećava tek ...

S: Zaista, zaista! U našem je slučaju upravo tako. Blago onima koji duhovno gladuju i žeđaju, dok će umrijeti od gladi oni, koji stoje daleko.

U: Recite mi, oče, jesu li ovi sveci samo za se upotrebljavali ovaj božanski lijek?

S: Sve drugo nego to! Oni su ga neprekidno preporučivali drugima i bili su njegovi velikodušni djelitelji i uz najveće žrtve. Sveti Filip Neri običavao je govoriti: «Kad bih ja već jednom nogom bio u Nebu, a netko bi još molio Ispovijed, ja bih se vratio natrag da ga saslušam i odriješim!»

Sveti Ambroziije je propovijedao svom narodu: «I kad spavam dođite, kucajte, da vas mogu ispovjediti.» Sveti Franjo Saleški je prekinuo hitno putovanje da može ispovjediti nekog siromašnog starca.

Što da kažemo o bl. Sebastijanu Valfré, o svetom Josipu Cafasso, o sv. Ivanu Bosku, koji su provodili cijele noći ispovijedajući, također i u bolnicama i u tamnicama.

U: To dokazuje da je Ispovijed sve, zar ne, oče?

S: Točno! Njome su uspijevali iscijeliti gradove i narode od zlih običaja koji su ih kvarili. I po toj se svetoj službi odlikuju pravi evanđeoski radnici.

U: Što se mene tiče, oče, čim se više ispovijedam, tim postajem sve gori ... Moje pogrješke neprestano rastu.

S: Nije istina. Ti si pogrješke imao, ali nisi ih poznavao. Ispovijed te prosvjetljuje da ih upoznaš, zamrziš ih, boriš se protiv njih i ispraviš ih.

«Svako odrješenje», kaže nam ona preljubazna duša, sv. Franjo Saleški, «svako odrješenje je novo sunce, koje obasja tamnu sobicu savjesti.»

U: Ako je tako, svaki bi se kršćanin morao ispovijedati što češće. Ipak, zar nema nekog pravila za razne kategorije osoba?

S: Ima, a ta su:

Da netko **može kršćanski živjeti**, dovoljno je da se ispovijeda toliko puta, koliko je potrebno, da izbjegne smrtni grijeh, jer duša po smrtnom grijehu postaje mrtva.

Da netko pobožno živi, mora se **bar jednom mjesečno** ispovjediti: kažem **bar**, jer ako je moguće, bilo bi poželjno da to čini i češće, budući da iskrenoj pobožnosti ne bismo smjeli savjetovati zanemarivanje takvog sredstva posvećenja.

Onim dušama, koje su zaista žarke i žude za sjedinjenjem s Bogom, bezuvjetno je potrebna tjedna Ispovijed, jer Ispovijed nije samo lijek, nego i okrjepa, i potrebno joj je pristupati u određenim razmacima, jer bi njezin učinak trpio zbog odgađanja.

U: Oče, što je to sjedinjenje s Bogom?

S: To je ono, što bogoslovi nazivaju **nutarnji život**. Evo kako ga opisuje sveti arški župnik: «Nutarnji život je kupelj ljubavi u Krvi Isusa Krista, u koju duša uronjava i ostaje kao utopljena. Bog drži ove duše, kao što majka drži glavu svog djeteta među rukama, da ga prekrije poljupcima i milovanjem.»

U: Sretnih li duša! Zar je za ove potrebna tjedna Ispovijed?

S: Da, i ne smiju je iz nemara propustiti, jer sva ostala sredstva bez postojane Ispovijedi ne bi bila dovoljna.

U: Oče, ne bi li bilo dobro ispovijedati se i više nego jednom tjedno, kako su to činili sveci?

S: Ako se radi o svećenicima, prema savjetu svetaca i njihovoj praksi, odgovaram potvrdno. Budući da su oni djelitelji Krvi Isusa Krista u Ispovijedi, tko bi se usudio ograničiti im njenu upotrebu? Ako se radi o drugim osobama, kažem: najbolje je pravilo držati se tjedne Ispovijedi, osim ako se radi o smrtnom grijehu.

U: Zašto?

S: Jer je dugo iskustvo očito pokazalo, da Ispovijed češća od osam dana, osim rijetkih izuzetaka, ne čini duše svetima, već skrupuloznima, sebičnim, tvrdoglavim i hirovitim. Tko osjeća veću želju za odrješenjem, neka se posluži **duhovnim odrješenjem**.

U: Duhovno odrješenje? Oče, nikada nisam čuo za njega.

S: A ipak, kao što postoji duhovna Pričest, tako postoji i duhovno odrješenje. Nemoj se tome čuditi, jer ako savršeno pokajanje sa željom da se ispovjediš može izbrisati grijehe s duše, jasno da može isti učinak proizvesti i s obzirom na lake grijehe.

U: Tako? Dakle, mogu postići ne samo tjedno odrješenje, nego koliko god puta želim, pa i više puta na dan?

S: Točno.

U: Ali kad bi se radilo o smrtnom grijehu, a mogao bih se ispovjediti?

S: Onda se ispovjedi, koliko puta je potrebno, i čim prije. Što se mene tiče, moram reći, da sam se svaki puta pokajao kad sam odlagao Ispovijed. Dapače, drži se savjeta svetog Filipa Neria i njegova dostojna sljedbenika don Boska: **Nikada nemoj zaspati sa smrtnim grijehom na duši**.

Monsignor De Segur pripovijeda da je neki dječak upravo to obećao Isusu, tj. da nikada ne će poći spavati s grijehom na duši. Dogodilo se ipak da je jednog dana učinio neki grijeh, i održao je obećanje. Makar je bila noć, ohrabri se, ode se ispovjediti i vrati se zahvaljujući Bogu na obavljenu činu. Sreća za njega! Jer, kad je otišao na počinak, brzo je usnuo. Kad je majka ujutro primijetila da kasni s ustajanjem, pošla ga je probuditi. Zovne ga, ali on ne odgovara. Prodrma ga, ali on se ne miče. Bio je mrtav!

U: Sretna li djeteta! Ispovijed ga je oslobodila od grijeha i Pakla.

S: Upravo tako. Možemo završiti: iako je Ispovijed ponekad tvrda, njen je plod uvijek sladak i ugodan: nevinost, čistoća, vjernost, kršćanski život, stoga i prava radost i mir. To su plodovi česte Ispovijedi. Iz desnice ispovjednikove izviru uvijek beskrajne koristi. Ispovijed je moćno odgojno sredstvo; i moramo se bojati da svega toga nema onaj tko se ne ispovijeda.

Neki engleski ministar je želio upoznati don Boska, o kome je čuo toliko pripovijedati, da nauči njegovu

metodu odgoja. Došao je u Torino i zamolio je, da smije posjetiti salezijanski Oratorij. Don Bosko ga je ljubazno primio i sam ga je pratio okolo po onoj velikoj kući. Kako je prolazio kroz laboratorije i odjele, ministar se sve više i više čudio, divio i hvalio red i savršenu disciplinu. Ali kad ga je uveo u dvoranu – učionicu, i kad je ugledao preko 500 dječaka kako ozbiljno i u potpunoj šutnji uče, a prisutna su bila samo dva klerika, njegovo čuđenje je prešlo granicu. Okrenuo se don Bosku i uskliknuo:

- Velečasni gospodine, ovo je veličanstveni prizor! Molim vas, recite mi, koja je tajna da postižete takvu šutnju i disciplinu!? Recite mi je, jer je želim ponijeti u Englesku.

- Gospodine ministre - odvrati don Bosko - moja tajna vama ne može poslužiti.

- A zašto?

- Jer je to tajna katolika, a vi ste protestanti; moja je tajna česta Ispovijed, dapače i tjedna.

- Ako je tako, nama doista nedostaje ovo moćno sredstvo odgoja. Ali, zar ne bi mogli nečim drugim to nadomjestiti?

- Oh, ne! Ako se ne služi ovim vjerskim elementom, treba se uteći batini.

- Dakle, oče, ili vjera ili batina!

- Da, ili vjera, ili batina!

- Dobro, dobro; ili vjera, ili batina: razumio sam, pripovijedat ću to u Londonu.

Kad je Anđelu Brofferi-u, vrijednom odvjetniku i izvrsnom piemontskom pjesniku, umrla sestra i vjerna sluškinja, uzeo je dvanaestogodišnju djevojku iz Castelnuovo Calcea, svog rodnog kraja. Nakon nekoliko dana ova dođe svom gospodaru i reče mu plačući:

- Gospodaru, oprostite mi, ali ja ne mogu ostati u službi kod vas.

- A zašto?

- Jer vi, koji niste previše za crkvu, ne ćete me pustiti da idem na Misu za blagdane i ne ćete me pustiti da se ispovijedam.

- A tko ti je to rekao?

- Kažu mi svi, sluge i ukućani.

- E pa dobro, ti ćeš ostati i ići ćeš svakog jutra na Misu i svake nedjelje ćeš se ispovijedati, **jer se ja svega bojim od onoga, koji se ne ispovijeda**.

U: Oče, dakle i oni, koji nisu baš osjetljivi prema vjeri, vjeruju u Ispovijed i veličaju je?

S: Upravo tako!

U: A zašto je oni sami ne obavljaju?

S: Jer se boje, da ih ne pobijedi i ne osvoji. Oni znaju i previše dobro, da je Ispovijed magični štap, čarobni prsten koji čini čudesa; da je moćna poluga, koja bi ih digla iz opačina, u koje su ogrezli. Upravo zato je hvale, ali je se čuvaju.

U: Jadnici! Čine kao bolesnici koji odbijaju ozdraviti, iz straha da će morati napustiti bolnicu.

S: Točno. Ali tu se ne radi o bolnici, nego o opasnosti i gotovo o sigurnoj zloj smrti, o vječnom Paklu.

Kad su Tijelovske procesije prolazile sa Presvetim kroz ulice gradova i sela, mnogi su bogalji – prosjaci bježali iz njih, plašeći se ozdravljenja, jer bi tada morali početi pošteno raditi i zarađivati svoj kruh.

Koliko ima onih, kojima je žao početi živjeti kao dobri kršćani, a jedini im je razlog, jer je potrebno nastaviti kad jednom počnu. I tako će jadnici, nakon što su sebi učinili neku vrstu raja na ovoj zemlji, morati poći nakon par godina Bogu praznih ruku, i još gore, s dušom opterećenom grijesima i grižnjom savjesti, te će zauvijek biti prokleti!

NAJVAŽNIJI IZBOR

U: Zadivljuju me, oče, tolike lijepe stvari, koje sam do sada slušao o Ispovijedi, ali iskreno rečeno, što se mene tiče, premda se već godinama ispovijedam, kod sebe nisam gotovo ni primijetio tih divnih i izvanrednih učinaka.

S: Dobro, želiš li znati zašto? Jer ovdje, kao i u drugim poslovima, postoje razni načini kako ih obavljamo. Tj. nije dovoljno često se ispovijedati, bilo kako i **kod bilo kojeg ispovjednika**, već se moramo svaki put ispovjediti ponizno, pobožno i kod **pravog oca** i vladati se i povjeriti mu se kao prava djeca.

U: Znači, važno je paziti na izbor dobra ispovjednika?

S: To je prevažan posao! ... Kao kad se radi o našim interesima, izabiremo osobu, u koju imamo najveće povjerenje, tako treba činiti i kod izbora ispovjednika,

kome moramo povjeriti posvećenje i spas svoje duše, jer je to naš najvažniji interes.

Don Bosko pripovijeda, kako je za njega bilo veliko dobro što je kao mladić našao u don Calossu prvog duhovnog vođu, pa u svojim Uspomenama piše: «Svaku sam mu riječ, svaku misao, svaki čin, spremno očitovao … Na taj je način on mogao temeljito me upravljati u duhovnom i vremenitom životu. I ja sam tada spoznao, što znači imati stalnog vođu, vjerna prijatelja duše.»

U: Oče, čine li zlo oni, koji traže popustljivog ispovjednika, koji ih uvijek odrješuje?

S: Zaista veliko zlo! Oni čine mnogo gore od onih bolesnika, koji traže samilosnog liječnika, ili bolje rečeno okrutnog, koji ih zavarava. Sjećaš li se onog slučaja s osuđenikom, koji kruži po Paklu vičući: «Ja sam osuđen, jer nisam napustio grješne prigode, a ovaj koji me nosi na plećima, to je moj ispovjednik, koji me odrješivao, premda nisam bio spreman odreći se grijeha?»

U: Sjećam ga se vrlo dobro! Ali time ne želite reći, da ne možemo promijeniti ispovjednika?

S: Premda je najbolje i najpreporučljivije imati stalnog ispovjednika, ipak znaj:

1. Dopušteno je promijeniti ga svaki put, kada to zahtijevaju okolnosti.
2. Da ga je prikladno promijeniti povremeno, prigodom misija i slično.
3. Da ga moramo promijeniti, kad bi Isus dao upoznati da je to Božja volja.
4. Neka se promijeni sto puta radije, nego da se iz straha ili stida, ili iz bilo kojeg razloga počini svetogrđe.

U: Oče, je li izbor ispovjednika slobodan?

S: Najslobodnija stvar, ali mora biti i najrazboritija. Samo svetac može činiti svece. Kad smo našli oca, tj. ispovjednika koji nam odgovara, otvorimo mu sva vrata svoga srca, da nas može dobro upoznati i malo pomalo pokositi i počupati svojim savjetima i zabranama sve ono, što je zlo u našoj duši. Taj bi posao bio nemoguć bez krajnjeg **povjerenja i poslušnosti**.

U: Kako možemo postići ovo povjerenje i poslušnost?

S: Da u tome uspijemo, potrebne su tri stvari:

1. Živa vjera u ono; tj. misliti i držati da ispovjednik predstavlja samog Isusa.

2. Velika čistoća nakane, tj. ne imati drugog cilja nego posvetiti se.

3. Iskrena volja da se popravimo, pa i uz cijenu žrtve.

U: Oče, budite tako dobri pa mi protumačite jednu po jednu ove stvari. Prije svega, tko je ispovjednik?

S: Ispovjednik je vanjski vidljivi čovjek, pod kojim se krije Isus. On je božansko oruđe, po kome nam Bog želi oprostiti, savjetovati nas i objaviti što On zabranjuje. Ispovjednik je kao zlatni most preko koga mi idemo Isusu i Isus k nama.

U: Oče, ne smijemo, dakle, paziti na samu ispovjednikovu osobu?

S: Tko crpi vodu, ne misli na cijev ili kanal koji je dovodi; tako mi ne smijemo paziti na **čovjeka** ispovjednika, nego na **Boga** Isusa, od kojega jedino očekujemo svoje posvećenje.

Jednog su dana pitali neku dušu - Koja je razlika između Isusa i ispovjednika? – Nikakva – odvratila je ona bez oklijevanja. I točno je rekla, jer onaj Isus, da postane naš kruh u Pričesti, odijeva se euharistijskim prilikama, a da bude naš liječnik u Ispovijedi, služi se ispovjednikovom osobom.

U: Oče, to znači kao što ne pazimo na prilike kruha kad se pričešćujemo, već jedino mislimo na Isusa, tako moramo misliti samo na Isusa, koji se sakriva u svećeniku, kad se ispovijedamo?

S: Upravo tako!

U: O krasno! A sad vas molim, što znači **čista nakana**?

S: Znači da moramo misliti samo na dobro vlastite duše kad idemo na Ispovijed. Daleko, dakle, svaka tašta misao, materijalni interes i svaki strah, što bi ispovjednik mogao misliti i suditi o nama. Ispovjednik, koji predstavlja Isusa Krista, ne će nikada slabije misliti o nama ili biti zlovoljniji zbog toga, što mu se povjeravamo. Dapače, više će cijeniti i pokazati veći interes za onoga koji ima veću dobru volju, veću iskrenost i jednostavnost u stvarima, koje čovjeka najviše ponižavaju.

U: To mi se čini naravno. Ispovjednik je kao liječnik, koji s većom ljubavlju liječi bolesnike koje bolje poznaje i koji mu se više povjere. Oče, što konačno znači **iskrena i postojana volja**?

S: Znači da ne smijemo raditi kao nevješta i hirovita djeca koja hoće i ne će; nego moramo bezuvjetno htjeti popraviti se. Takve volje nemaju oni, koji bi riječima

htjeli postati dobri i sveti, ali ne bi željeli da ih to stoji napora i muke; oni, koji na pomisao o promjeni života osjećaju veliki nespokoj kad im se kaže čista i bistra istina.

U: Takvi su kao oni bolesnici, koji ne žele čuti za operaciju kad se radi o gangreni: zar ne, oče?

S: Točno! U vezi s bolesnicima, čuj ovo:

Obolio je neki prilično tvrdoglav gospodin. Kad je došao liječniku, liječnik mu opipa bilo i reče bolesniku:

- Prijatelju, groznica je jaka: treba izvaditi krv.

- Izvaditi krv? Jao! Ja bih je htio dodati u žile, a ne vaditi je.

- E pa dobro, uzet ćete jaki purgativ.

- Purgativ? To nikada. Ne želim da mi se okrene želudac.

- Onda držite strogu dijetu.

- Dijetu, dijetu! Ja moram ojačati, a ne da oslabim.

- Zatvorite onaj prozor; bio bi dovoljan jedan udar vjetra da vas pošalje na drugi svijet.

- Gospodine doktore, vi želite da se ugušim? Ne, ne! Otvorite još i vrata.

Predragi, što kažeš o tom bolesniku?

U: Kažem da je lud i želi umrijeti.

S: Dobro. Kao što je potrebno, da se pustimo iskustvu i liječnikovoj odluci ako želimo ozdraviti, tako i da se popravimo i posvetimo, moramo se bezuvjetno pustiti u ruke dobrog ispovjednika, te mu se potpuno povjeriti i u svemu ga slušati.

U: Oče, je li moguće naći takva ispovjednika?

S: Ako ga molimo od Boga molitvom i poniznošću, zašto ne? Isus dopušta da Ga nađe onaj, koji ga srcem traži. Kako je dopustio Magdaleni da Ga nađe preodjevena u vrtlara, tako pušta da Ga mi nađemo u Ispovijedi u ispovjednikovoj osobi.

U: Oče, vi ste me ohrabrili i ja ću odmah početi tražiti ispovjednika, koji će biti **preobučeni** Isus.

S: Ako to ne bi bilo potpuno moguće zbog nestašice svećenika, tvoj ispovjednik neka bude onaj, koji će ti vjerojatno biti u opasnoj bolesti ili na samrti, i njemu se povjeri svaki put, kao da si stvarno na času smrti. Čuj u vezi s tim što se čita u životopisu svetog Ivana Boska, a što donosi «Salezijanski bilten» od mjeseca rujna 1922. godine:

Jednog dana dođoše zvati don Boska nekom mladiću, koji je redovito posjećivao Oratorij, a koji je teško obolio. Don Bosko je bio odsutan. Vratio se u Torino tek dva dana kasnije i mogao je tek sutra oko četiri sata poslije podne krenuti bolesnikovoj kući. Kad je stigao tamo, ugledao je na vratima crne zastore i po običaju na njima napisano ime mladića, kojem je upravo dolazio u posjetu. Don Bosko htjede ući pozdraviti i utješiti jadne roditelje. Nađe ih uronjene u plač. Oni mu rekoše, da je sin preminuo istog jutra. Don Bosko je tada zamolio, da ga uvedu u sobu jadnog pokojnika, da ga još jednom vidi.

Jedan od ukućana ga uvede. «Kad sam ušao», pripovijeda don Bosko pomislim, da mladić nije mrtav.

Približih se postelji i zovnem ga imenom: Karlo. Tada mladić otvori oči i pozdravi me s izrazom duboka čuđenja:

- Oh, don Bosko! Vi ste me probudili iz strašnog sna!

Na te su riječi mnogi, koji su se nalazili u sobi, prestrašeni pobjegli vičući i rušeći mnoge žiške. Mladić je, međutim, nastavio pripovijedati:

«Činilo mi se da su me gurnuli u neku tamnu pećinu, koja je bila tako uska, da mi je nestajalo daha. Na dnu, u širem i bolje osvijetljenom prostoru, bio je sud mnogim dušama. S užasom koji je rastao, gledao sam kako su mnoge od tih duša bile osuđene. Došao je konačno red i na mene: već sam se uputio slijediti njihovu istu groznu sudbinu, jer sam slabo obavio svoju posljednju Ispovijed, kad me vi upravo probudiste.»

Međutim su i mladićevi roditelji doznali, da je živ njihov sin i sretni su dotrčali ponovno ga vidjeti. On ih je srdačno pozdravio, ali im je odmah rekao, da se ne nadaju njegovom ozdravljenju. Zagrlio ih je i poljubio; a don Bosku reče, da je nesrećom pao u jedan grijeh, koji je smatrao teškim, i da je imao čvrstu odluku ispovjediti se, te da ga je upravo radi toga pozvao kad je osjetio da se bolest pogoršava. Ali, jer ga ne nađoše, doveli su mu nekog drugog svećenika, kojeg nije poznavao i kojem nije imao hrabrosti ispovjediti svoj grijeh koji je počinio. I Bog mu je dao da uvidi, kako je takvom svetogrdnom Ispoviješću zaslužio Pakao. Zatim se vrlo skrušeno ispovjedio i primio odrješenje, zatvorio oči i vedro izdahnuo.

Kako dobro vidiš, povjerljivost je bezuvjetno potrebna za dobru Ispovijed.

U: To jest ... I tko bi htio poći u Pakao zbog malo straha, zbog malo srama i stida, koji se konačno nakon iskrene Ispovijedi pretvara u veliku utjehu?

POVJERLJIVOST ISPOVJEDNIKU

U: Oče, kakva mora biti povjerljivost prema ispovjedniku?

S: Mora biti djetinja, bez tjeskobe i dvoličnosti. Tj. moramo mu bez ikakva ustezanja otvoriti cijelu svoju nutrinu, sve što se tiče naše duše: upravo onako, kako to čine djeca kad osjete potrebu sve reći onome, koji im želi dobro.

U: Što znači otvoriti **svu svoju nutrinu**?

S: Znači da moramo očitovati grijehe, pogrješke, zle sklonosti, sve što tereti našu savjest, bilo s obzirom na prošlost, bilo s obzirom na sadašnjost. Sveti Ignacije kaže, da se đavao ponaša s neopreznima kao razuzdani mladić s ludim djevojčicama koje želi zavesti. Takvi zavodnici se boje, da ove nesretnice ne otkriju svojim roditeljima riječi, povjerljivosti, tajne veze, kojima obiluju. Tako đavao upotrebljava svu lukavost, da njegova žrtva ne očituje ispovjedniku njegove spačke i varke.

U: Oče, zar ne, da se đavao vrlo boji ove povjerljivosti, budući da mu ona reže sve zamke i otkriva njegove varke?

S: Točno. Da je uguši ili umanji, baca u duše sumnje,

strah, nepovjerljivost prema samom ispovjedniku. Treba se ohrabriti pa ocu naše duše očitovati također i ove zasjede i napasti.

U: Ali zar ova bijeda ne će biti dosadna ispovjedniku?

S: Svatko ima pravo očitovati sve ono, što interesira njegovu savjest. I radi toga spomenuta povjerljivost mora biti bez granica i ustezanja, spašavajući uvijek dvije stvari: ljubav prema bližnjemu i poštovanje prema ispovjedniku.

U: Oče, čine li zlo oni, koji propuštaju Ispovijed ili se rijetko ispovijedaju zbog toga, što se boje, da ne će znati sve reći ili ne znaju reći onako, kako bi željeli?

S: Čine vrlo veliko zlo! Isto kao što čine zlo oni, koji bi htjeli sve zapamtiti, sve razumjeti, znati protumačiti svaku stvar i kad to ne uspiju, uznemiruju se i žaloste. Kad netko učini ono što može, Bog će ostalo dopuniti.

U: A i ispovjednik, zar ne?

S: Jasno! Dolazimo ocu, koji će znati protumačiti, a također i pogoditi ono, čega se mi ne možemo dobro sjetiti, shvatiti i protumačiti. On će znati zgodno nas pitati i pomoći nam na najbolji način.

U: Oče, što da kažemo o onima, koji ne žele da ih ispovjednik pita?

S: Treba reći da oni znaju da su bolesni, a ne žele ozdraviti; ne će, dakle, nikada ni ozdraviti.

U: Što znači bez tjeskobe i dvoličnosti?

S: Znači da Ispovijed mora biti bez prepredenosti i uvijanja. U tome griješe one jadne duše, koje s jedne strane tišti potreba da se potpuno očituju, a s druge

strane boje se da ne kažu previše, pa traže srednji put: prave vrlo smišljene uvode, upotrebljavaju općenite, nejasne i nerazumljive izraze, optužuju se i opravdavaju, kažu i poriču, tako da jadan ispovjednik konačno ništa ne razumije.

U: Kolika bijeda! A čemu ovo okolišanje?

S: Jer se boje da će nešto izgubiti od časti, da će pretrpjeti ne znam kakvu sramotu. Bijednici ne znaju, da upravo otvorenost i iskrenost u Ispovijedi priprema ispovjednikovo srce na oproštenje: dok prepredenost obratno djeluje.

U: Oče, zar ne da ovdje vrijedi poslovica: „Tko se optužuje, Bog ga razdužuje, a tko se opravdava, Bog ga optužuje".

S: Točno!

Jednog dana dođe neka osoba na Ispovijed don Bosku. Zbog neke plašljivosti više je nastojala opravdavati svoje grijehe, nego ih očitovati. Sluga Božji, koji je čitao na čelu i u duši svojih pokornika, pustio ju je neko vrijeme govoriti, zatim je prekine i reče joj vrlo uljudno:

- Oprostite, jeste li došli optuživati se ili opravdati se?

- Oh, oče, da se optužim.

- Dakle, optužite se i recite odmah: Mislio sam tako i tako ... učinio sam to i to ... dogodilo se to i to ... I reče mu čisto i bistro sve njegove slabosti. Zatim proslijedi - Znate, oprostite, što pogađam, to činim radi toga, što ne želim da učinite svetogrđe i odete u Pakao: jer tko se optužuje, Bog ga odrješuje, a Bog optužuje onoga, koji se ispričava.

Onaj jadnik zbunjen, ali prezadovoljan, jer se osjećao oslobođen od onog tereta, nije prestajao zahvaljivati don Bosku, što ga je izvukao iz tolike neprilike.

U: Ali nisu svi don Bosko, da mogu drugima gledati u dušu!

S: Upravo radi toga treba se uvijek ispovijedati jasno, bez uvijenosti i isprika, da ispovjednik može razumjeti i oprostiti, a ne da bude prevaren.

Pripovijeda se o Papi Grguru XVI., da je posjetio kaznenu luku u Civitavecchia i pitao je svakog pojedinog galiota, zbog čega se tamo nalazi. Svi su, naravno, odgovorili:

- Svetosti, ni zbog čega ... to je bila nepravda ... mi smo nevini.

Konačno nađe jednoga, koji je sav u suzama i s velikom poniznošću odgovorio:

- Svetosti, ja sam bijednik ... krivac sam za gadne zločine ... pravedno sam osuđen...

Tada se Papa okrenuo upravitelju luke i reče mu:

- Nije lijepo, da ovaj nitkov bude među nevinima. Otpustite ga i pošaljite kući.

U: Krasno! Živjela iskrenost! Oče, a sada mi recite: čuo sam da Ispovijed mora biti **kratka**; u čemu se sastoji ta kratkoća?

S: Sastoji se u tome, da odmah počnemo s najvažnijim stvarima i bez straha, da ispovjednik previše shvati i previše spozna, te da bez oklijevanja i prekidanja prijeđemo na najmanje.

U: Čine li zlo oni, koji odvaguju vrijednost Ispovijedi po njenu trajanju i misle, da je Ispovijed bolja što duže traje?

S: Oni se varaju, jer ima odličnih Ispovijedi, makar bile vrlo kratke, a ima ih, koje vrijede vrlo malo, makar su duge! Sveci kažu, da je uvijek kratka Ispovijed, u kojoj ne kažemo ništa, nekorisna, a uvijek je previše duga ona, u kojoj kažemo i samo jednu nepotrebnu riječ.

POSLUŠNOST ISPOVJEDNIKU

U: Oče, ispovjedniku dugujemo također **poslušnost**?

S: Ono, što smo kazali o povjerljivosti, treba ponoviti i s obzirom na poslušnost. Treba vjerovati ispovjedniku, njemu se povjeriti, pustiti da nas vodi, provesti u život njegove naloge, zabrane, savjete.

U: Oče, koji put se dogodi da ispovjednik kaže: «Dosta, razumio sam.» A onda?

S: Onda moramo odmah zašutjeti i prijeći na drugo.

U: Ali onda će izgledati, da nismo rekli ni sve, ni polovicu.

S: Ali kad ispovjednik tako kaže, znači da je već od prvih riječi uočio duševno stanje i da može pogoditi ono, što još nismo kazali ili što ne znamo razjasniti.

U: Dakle, ne čine dobro oni, koji se ne obaziru kad ih ispovjednik prekine da ih nešto pita ili traži da mu razjasne, pa umjesto da slušaju ispovjednika, misle na stvari koje još nisu ispovjedili da ih ne zaborave?

S: Ne, ne rade dobro. Čim ispovjednik progovori moramo brižljivo paziti, pa makar zaboravili druge pogrješke, koje još nismo ispovjedili. Ove ćemo reći, kad nas ispovjednik pozove da to učinimo.

U: A ako ih zaboravimo?

S: Ako bi se to dogodilo, strpimo se. Ispovjedit ćemo u sljedećoj Ispovijedi.

U: Da li je takva ispovijed valjana?

S: Valjana je, jer kad bez krivnje propustimo ispovjediti jedan ili više, pa i teških grijeha, Ispovijed je jednako valjana i možemo se pričestiti, pa i svaki dan, ali zaboravljene stvari moramo ispovjediti prvi puta kad se ponovno ispovijedamo.

U: Oče, moraju li svi obdržavati spomenutu pažnju i poslušnost, pa i oni, koji su poučeni više, nego sam ispovjednik?

S: Da, svi neka se sjete, da u onom času govori Krist sakriven u ispovjednikovoj osobi.

U: Oče, što kažete o onima, koji svaki put očekuju duga tumačenja, nagovore i mnoge lijepe riječi?

S: Takav je zahtjev taština. Ispovjedaonica nije propovjedaonica, ni školska katedra, ali ako ispovjednik sudi da je to dobro, neka mu se pokloni potpuna pažnja. Da vam se ne dogodi kao onom dječaku, koji je brojao rupice na rešetki dok se ispovijedao i najednom zaviče: «Sto i dvije, oče!» Ili kao onoj starici, koja je zaspala u ispovjedaonici i prisilila ispovjednika da izađe i probudi je.

U: Recite još, oče, da li također moramo vjerovati ispovjedniku?

S: Jasno! Kao što ispovjednik, strogo po svojoj službi, mora vjerovati pokorniku, i samo pokorniku u onome što mu on povjerava, tako je pokornik dužan prostodušno vjerovati ispovjedniku. A ipak se često dogodi baš suprotno. Ima ih mnogo, koji dok potpuno povjeravaju svoje srce ispovjedniku da dobiju utjehu i lijek, misle zatim dobiti odrješenje, a da ne poslušaju savjet ispovjednika. Često ispovjednik kaže pokorniku: «Uzrok vašem zlu je ona stvar, ona osoba, onaj posao, ono mjesto itd.» A pokornik: «O, ne! Ona stvar, ona osoba, onaj posao, to mi je veoma korisno, potrebno ... Ne mogu bez njega ...»

Nekom drugom kaže: «Pazite, ono štivo, ona razonoda, onaj odnos je opasan» ... A pokornik: «Nikako, oče, znam što radim ... Bit ću razborit ...»

Trećem dodaje: «Ona odvratnost, ona ljubomora, ona zavist, kobne su za tebe», a pokornik: «Ali, oče, drugi mene mrze ... zavide mi ...»

I tako odbijaju popraviti se, kao da je dovoljno, željeti biti zdrav, a odbijati gorke lijekove!

U: Oče, zar ne da tako ne postupaju s liječnikom tijela?

S: Dapače, njemu slijepo vjerujemo, odmah se odričemo svog mišljenja i u izboru liječenja i u lijekovima točno držimo sve što on propiše.

U: A zašto isto tako ne postupaju s duhovnim liječnikom?

S: To je misterij. Drugim se pokornicima događa suprotno. Ispovjednik npr. kaže stanovitim osobama: «Ne mislite više na svoj prošli život; nemojte više ispovijedati ove takve i takve grijehe.» Ili pak: «Ne obazirite se na onaj strah, sumnje; ne brinite se za one napasti.»

Na tako točne i sigurne riječi pokornici bi morali biti posve sigurni i mirni. Naprotiv ne! Oni ponavljaju: «Nisam se dobro izrazio ... ispovjednik me nije shvatio ... Možda se nisam dovoljno skrušio ...» I one jadne skrupulozne duše ne primjećuju, da će uvijek biti nemirne ako tako nastave.

Jednog dana dođe neka gospođa liječniku da ispriča cijelu listu bolesti. Pošto ju je liječnik strpljivo saslušao, odredio joj je neke praške, koje mora uzimati u određeno vrijeme. Dobra gospođa nije bila previše zadovoljna; ipak je pošla apotekaru, naručila, pričekala, platila i otišla. Kad je stigla kući, umjesto da je uzela lijek, rekla je sama sebi: «A ako me liječnik nije dobro razumio? ... Ako se nisam dobro izrazila? ... Ako recept nije točan? ... Čini mi se, da je apotekar malo oklijevao! ... Pa ako je ovaj slučajno pogriješio dozu? ... Jadne li mene! Svršit ću. Da uzmem ove praške? Nikada!»

Drugog jutra je pošla drugom liječniku, ponovila je točnije i brižljivije povijest svojih bolesti. Liječnik je pozorno slušao pa zatim odredi jednu bočicu, iz koje mora uzimati žlicom. Gospođa zahvali, plati i žurno ode. Brzo je stigla u drugu ljekarnu: preda recept i pošto je poslužiše, vrati se zadovoljna kući. Ali prije nego je

uzela lijek, ponovno pomisli i reče sama sebi: «Kako to? … Onaj mi je prepisao praške, a ovaj tekućinu? Vidi se, da nisu složni, da ne poznaju dovoljno moju bolest. Možda propisuju slijepo na slučaj? … A ja ću morati biti jadna žrtva njihovog neznanja. Ne! …» I odloži bočicu odlučna ne kušati je.

Zatim pođe trećem liječniku, ponovi običajnu popijevku prošlih dana, uvijek većom točnošću i jasnoćom. I ovaj je sasluša sa zanimanjem i zatim joj propiše da ujutro i uvečer uzima pilule. Bolesnica je uvjerena, da je upravo pronašla onoga, koji će je izliječiti. Požuri trećem apotekaru i podigne pilule. Ali, kad je stigla kući, bilo je gore nego ikada! «Zašto pilule, a ne prašci i bočica? … Evo, kako liječnici ništa ne znaju! … Moram umrijeti, jer me ne razumiju? Jadna li sam, jadna!»

Toliko se žalosti, plače, očajava, da pobuđuje samilost. Nitko tko je poznaje ne može je utješiti ni uvjeriti: ni posluga, ni susjedi, ni prijateljice, ni itko drugi. Ona drži, da je ne razumiju, da mora umrijeti, dok su njene bolesti više umišljene nego stvarne.

U: Zaista bijednica! Pobudila bi samilost da ne pobuđuje smijeh?

S: Da, jednako pobuđuju samilost u nama oni pokornici, koji se ne će prilagoditi, i ne će slušati svog ispovjednika, pa da mu vjeruju u stvarima svoje duše.

U: Kad ispovjednik jamči za stvari naše savjesti, znači da poznaje bolje od nas našu nutrinu i da bolje od nas zna prosuditi našu bijedu; kao što liječnik nakon brižljivog pregleda bolje od nas poznaje našu bolest: zar ne, oče?

S: Točno! Zar bi ti htio vjerovati, da on želi poći u Pakao umjesto drugih?

U: To ipak ne!

S: Dakle, kao što vjerujemo liječniku, tako vjerujmo ispovjedniku. Samo duša, koja se odriče vlastitog prosuđivanja i jednako prima bilo ispovjednikov ukor, bilo utjehu, samo ona će se osjećati uvijek mirna i sigurna.

POSLUŠNOST, POŠTOVANJE, ZAHVALNOST

U: Oče, zar mi ne ćete još nešto reći o poslušnosti ispovjedniku?

S: Poslušnost ispovjedniku je jako potrebna krjepost da duša može napredovati, te će biti uzaludan svaki napor ako je nema ili je nepotpuna. Ona, kaže sv. Cafasso, ne poznaje ni Pakla ni Čistilišta, već samo Nebo.

U: U čemu se sastoji ova poslušnost?

S: Sastoji se u tome, da budemo iskreno spremni činiti ili propustiti sve ono, i to odmah, što nam ispovjednik zapovjedi.

U: Lako je to reći! Ali kad netko ne uspije?

S: Što se tiče uspjeha, pitanje je vremena i Božje milosti, a On će pružiti svoju pomoć u razmjeru s nastojanjem pojedinca. **Nitko ne postaje svetac u jedan dan**! Ispovjednik zna te stvari, te ne gubi odvažnost usprkos ponovnih padova, jer je siguran, da će za kraće ili duže vrijeme i on i pokornik biti utješeni zadovoljavajućim ishodom. Ne sjećaš li se onog slučaja, kako je sv. Filip Neri radio više mjeseci oko nekog mladića koji je padao u nečisti grijeh, i kako ga je potpuno izliječio i učinio ga

anđelom čistoće samo time, što mu je zapovjedio, da se vrati na Ispovijed svaki put čim sagriješi?

U: Da, vrlo dobro se sjećam. Stoga se, oče, ne smijemo ozlovoljiti, ni klonuti duhom, ako odmah ne uspijemo u toj poslušnosti, zar ne?

S: Naravno! Moramo se, naprotiv, uvijek poniziti i pouzdano obnoviti dobre odluke. To je povijest skoro svih svetaca, koji su na koncu konca i sami bili kao i mi smjesa krvi i mesa, te su stoga bili podložni istim slabostima.

U: Oče, ima li takvih duša, koje su poslušne ispovjedniku kao djeca?

S: Ima ih mnogo: one žele da njihova duša bude u ispovjednikovim rukama kao knjiga uvijek otvorena i kao čisto ogledalo, da on tu može jasno gledati i čitati. Daleko je od njih da bi se bojali, da ih on previše poznaje: boje se, naprotiv, da se ne znaju dovoljno otkriti, ali to bez tjeskobe i skrupula. Tim je dušama dovoljan jedan «da» ili «ne», samo jedna riječ, i one su mirne, pokorne njegovu sudu, uvijek su spremne vjerovati i sve slušati.

U: Kakva li užitka za ispovjednika, kad naiđe na ove poslušne i jednostavne duše, zar ne, oče?

S: «One su kao mistične oaze u teškom i jednoličnom radu i bez njih ne bih mogao izdržati u svom životu», veli arški župnik, koji je gotovo neprekidno bio u ispovjedaonici.

U: Ali zar ovi rezultati ne zahtijevaju predugo vrijeme?

S: Dušama, koje su postojane i pune dobre volje, može biti dovoljno nekoliko mjeseci, pa i par tjedana; dok se posve drukčije događa dušama, koje je zaslijepilo sebeljublje i koje su uporne u svojim «idealima», makar one bile dobre i dobronamjerne. S ovima se postiže nekakav rezultat ako učitelj hoće svakog dana ponovno pjevati učenicima iste stvari, često bez ikakva napretka.

U: Molim vas, koje su to tako nesretne duše?

S: To su one, koje se otkrivaju ispovjedniku, ali ne iskreno, kako smo rekli. To su one, koje se prepiru s ispovjednikom da dođu do nagodbe. One, koje traže uvjerljive dokaze, kićenije nagovore, da od toga izvuku uvijek isti rezultat i da tako uvijek čine po svojoj volji. Evo ti primjera jednog dijaloga koji, nažalost, nije previše rijedak, u kome je ispovjednik na mukama sa stanovitim pokornicima.

Neka se gospođa tužila, da je ponešto ohola i prkosna prema svom mužu; da se često svađa s njime, ne zadovoljava mu i ružno mu odgovara itd. A ispovjednik ju je nastojao uvjeriti, kako supruga mora biti skromna, strpljiva, krotka, prilagodljiva, jer je – reče joj – čovjek, na koncu konca, otac obitelji.

A ona će spremno: Da, razumijem to, ali žena je majka.

- Čovjek mora biti glava obitelji.

- Da, oče, ali žena mora biti vrat, a glava gleda kuda se vrat okreće.

- Muž mora biti kruna obitelji.

- Da, oče, ali žena mora biti križ koji strši povrh krune.

S: Reci sada, što može ispovjednik učiniti sa sličnim pokornicima?

U: Ali, oče, ta je žena vrlo drska!

S: Jednako su drski i preuzetni oni, koji tako raspravljaju, pa nastavljaju s ljubakanjem, posjetima na raskalašeni ples, i oni oženjeni, koji ne će djecu itd. Svi oni imaju svoje razloge i svoja pravila.

U: Hvala, oče, potpuno sam razumio. A sada, kakvo mora biti poštovanje prema ispovjedniku?

S: Prema ispovjedniku treba gojiti ove tri važne stvari: **poštovanje, ljubav i zahvalnost**. Prije svega poštovanje i ljubav, bilo s obzirom na ispovjednu tajnu, bilo s obzirom na način vladanja prema njemu, bilo s obzirom na molitvu za njegovu službu.

U: Što to znači poštovanje i ljubav s obzirom na ispovjednu tajnu?

S: Kao što svećenika veže nepovrediva šutnja o tajnama, koje su mu povjerene kao službeniku Božjem, tako treba biti razmjena obveza i za onoga koji se ispovijeda. Sve što se zbiva između ispovjednika i pokornika čini nešto jedinstveno, sakramentalno i sve što se odnosi na Ispovijed, zaslužuje najveće štovanje, čast i obzir. Radi se tu o intimnim odnosima s predstavnikom Isusa Krista i pravo je obeščašćenje sniziti ove odnose na razinu posve ljudskih odnosa.

U: Oče, znači da nije dobro i ne smijemo pripovijedati o onim stvarima, koje smo čuli od ispovjednika!

S: Ne, nije dobro, i ne smije se! Sve što ispovjednik kaže nekoj duši na temelju njena povjerenja, sve je to, zrno po zrno, kap po kap, spremljen lijek i hrana samo za nju i nije slobodno rasipati je i od nje činiti predmet razgovora. Ispovjednik nikada ne otvara svoja usta o onome, što mu netko povjeri u Ispovijedi, niti o odgovorima, koje daje pokorniku; pokornici pak sa svoje strane ne smiju govoriti o onome, što su oni sami kazali ispovjedniku, niti o onome, što im je ispovjednik rekao.

U: Da li bi govor o sličnim stvarima mogao donijeti kakve posljedice?

S: Mogao bi donijeti vrlo kobne posljedice:

1. Mogao bi prouzročiti nesporazum, pridavajući ispovjedniku ono, što on nikada nije ni mislio reći,

2. Mogao bi mu prouzročiti neprilike u upravljanju duša.

3. To bi značilo pomanjkanje ljubavi prema njemu, koji nema drugog cilja osim veće slave Božje i duhovnog spasenja duša.

4. Moglo bi štetiti vlastitom i tuđem napretku, jer takvo brbljanje lako stvara ljubomoru i antipatiju, ili bi pak moglo pobuditi neosnovana sumnjičenja u stanovitim dušama koje ne znaju odvagnuti svete stvari jer je srce puno blata.

Oh, koliki lakomisleno svojim jezicima kompromitiraju poštovanje koje duguju ispovjedniku i Sakramentu! Oni ponavljaju riječi, upute i upite ispovjednika, ali ih izdvajaju iz cijelog razgovora i ispuštaju okolnosti koje su ih činile potrebnima, te im daju posve različit smisao

od onoga, što su imali u Ispovijedi. Kolike li odgovornosti pred Bogom!

Neka nam bude nepromjenljivo pravilo ne govoriti nikada, ni malo ni mnogo, o stvarima svete Ispovijedi. O, da znate, koliko boli i poniženja prouzročiše arškom župniku stanovite «pobožne» osobe neispravne savjesti i **lažne pobožnosti**!

U: A oni, koji govore o svojim ispovjednicima, da ih kritiziraju ili da ih uzvisuju do neba?

S: I oni čine zlo. Ispovjednika treba pustiti pokopana u ispovjedaonici, gdje ga je Isus Krist sakrio. Ako ga smatrate pravim duhovnim ocem, primite njegove savjete i izvršavajte ih; ako naprotiv smatrate, da ne posjeduju sve one lijepe odlike, koje biste vi željeli, ne samo da možete, nego ga i morate napustiti i potražiti drugoga.[1*]

U: Oče, što kažete o onima, koji često mijenjaju ispovjednika, s nakanom, da si potraže boljeg?

S: Kažem da su takve osobe pravo mučeništvo za jadne ispovjednike. Dolaze do toga, da dosade svima, a one nastavljaju živjeti uvijek po svojoj volji, po svojim navikama i grijesima. Ovima bi se mogle primijeniti riječi pariškog nadbiskupa, koji pripovijeda o nekoj abadesi, koja je svršila s time, da je napustila samostan i postala sljedbenik jansenizma: Bijaše najsavršeniji tip onih djevica, koje – iako su čiste kao anđeli – ostaju ohole kao đavli.

Ovakvi čine kao oni, koji se svađaju i propadaju tražeći odvjetnika koji bi im dao pravo; ili kao kronični

1* Ali treba znati da i svećenik koji nam nije simpatičan **ima vlast** (po Sakramentu sv. Reda) odriješiti nas od grijeha.

i neizlječivi bolesnici, koji traže liječnika koji bi ih sažalno varao.

U: Oče, rekli ste, da ispovjedniku dugujemo zahvalnost. Na koji način?

S: Jednostavno: ako ima netko tko zaslužuje potpunu našu zahvalnost za osobitosti i mnoštva dobročinstava koje nam čini, to je naš ispovjednik, koji iz čiste dužnosti, svoje svete dužnosti, žrtvuje svoju udobnost, svoje interese, cijelog sebe za dobro i na korist naših duša.

Istina, on očekuje nagradu jedino od Boga; jedina stvar koju od nas traži jest da odgovorimo za dobro svoje duše, i da za njega molimo u životu i poslije smrti, jer on nosi uvijek u srcu onaj veliki strah, od koga je drhtao sv. Pavao, tj. strah da on sam ne bi pao u broj odbačenih, dok je druge spašavao.

U: Zahvalnost, dakle, ali ne navezanost, zar ne, oče?

S: Točno! **Poslušnost, poštovanje, zahvalnost**, ali nikakva navezanost. Odnos između ispovjednika i pokornika ne smije se sniziti na razinu posve ljudskih odnosa. Nadnaravni biser ovoga Sakramenta nema ništa zajedničko sa žirom ovoga svijeta.

PRAKTIČNE UPUTE ZA ISPOVIJED – ISPIT SAVJESTI

U: Oče, nakon toliko prekrasnih stvari, koje ste mi do sada kazali o Ispovijedi, biste li mi htjeli reći nekoliko riječi o načinu, kako treba obaviti svetu Ispovijed. Uvijek se bojim, da to ne mogu i da se slabo ispovijedam.

S: Čemu takav strah? Ispovijed je po definiciji preblagog Pape Pia X. «**najprikladnije utočište, koje je Isus znao providjeti ljudskoj slabosti**», a to znači da je Sakrament koji možemo vrlo lako primiti i koji ne traži teške uvjete. Stoga se svi oni, koji imaju dobru volju dobro se ispovjediti, uvijek dobro ispovijedaju. A oni koji se previše boje da se slabo ispovijedaju, iz samog straha se bolje ispovijedaju nego drugi.

U: Moramo li se pomoliti prije svake Ispovijedi?

S: Budući da je vjerska istina, da se bez pomoći milosti ne možemo dobro ispovjediti, tu pomoć moramo tražiti molitvom:

1. Oživljujući vjeru u taj Sakrament, koji je najvažnije sredstvo posvećenja. S tom svrhom trebamo se sjetiti što je poslije svog uskrsnuća Isus rekao svojim apostolima: « Primite Duha Svetoga! Onima kojima vi otpustite grijehe – otpušteni su; a kojima zadržite grijehe – zadržani su im». (Iv 20, 22 – 23) Tu vlast i zadatak apostoli su prenijeli na druge Sakramentom svećeničkog Reda.

2. Zahvaljujući Isusu, što nam je uz cijenu svoje muke i smrti htio dati tako veliki dar.

3. Preporučujući se svojoj dragoj Presvetoj Majci Mariji, utočištu grješnika, svom anđelu čuvaru, dušama u Čistilištu.

Zatim obavimo **ispit savjesti**.

U: Oče, tu počinje moj nemir, ja nisam kadar obaviti ispit savjesti ... Ja se ne sjećam grijeha ili ih zaboravim kada dođem ispovjedniku.

S: Polako, dragi moj, ne mutimo vode tjeskobom! Sa strahom ne ćemo ništa dobro obaviti. Ako se, naprotiv, prihvatimo posla mirno i s pouzdanjem u Boga, sigurno ćemo uspjeti. Učinimo što možemo, ostalo će Gospodin dopuniti. On je često tim više zadovoljan, što smo mi manje.

U: Mogu li svi obaviti ispit savjesti?

S: Odmah ću reći, da je ispit savjesti za neke obavezan, za druge je samo koristan, a za neke može biti štetan.

U: Za koga je obavezan?

S: Ozbiljan i marljiv ispit savjesti obavezan je:

1. Onima, koji čine teške grijehe.
2. Onima, koji se rijetko ispovijedaju.
3. Onima, koji se već neko vrijeme ne ispovijedaju dobro.

Jasno je, da svi ovi moraju prethodno obaviti ozbiljno i ponizno ispit savjesti, jer moraju ispovjediti teške grijehe i okolnosti, koje mijenjaju vrstu grijeha ili broj istih.

U: Što treba učiniti, da dobro obavimo ovaj ispit savjesti?

S: Da ga dobro obavimo, moramo proći u pameti Božje i crkvene zapovijedi, te dužnosti svog staleža, ispitujući se kod svake, jesmo li pogriješili mišlju, riječju, djelom ili propustom, pazeći osobito na glavnu strast i uzroke, koji nas obaraju u uobičajene grijehe.

Kod 1. zapovijedi moramo ispitati, jesmo li slabi u vjeri i u koju istinu naše svete vjere smo sumnjali; da li smo govorili, slušali, čitali knjige ili novine, koje rade protiv vjere; da li smo počinili svetogrđe bilo

slabim Ispovijedima ili slabim Pričestima, bilo prezirući posvećene stvari ili osobe; da li smo praznovjerni; da li smo prisustvovali spiritističkim sjednicama? Da li se istinski klanjamo Bogu Stvoritelju ili se klanjamo lažnim bogovima, na primjer NOVCU?

2. zapovijed: da li smo psovali ime Božje, Majke Božje, svetaca; da li smo se krivo i nedopušteno zakleli?

3. zapovijed: da li smo propustili Misu u svečane dane ili smo je slabo slušali; da li smo zbog lakog razloga propustili katekizam ili propovijed; da li smo nedjeljom radili težačke poslove ili smo obeščastili blagdane nedopuštenim zabavama, pijankama, zadržavanjem u gostionicama?

4. zapovijed: jesmo li riječima, djelima, pogrdama uskratili poštovanje roditeljima ili poglavarima; da li smo nesrećom digli ruke na njih ili smo ih žalostili zlim vladanjem?

5. zapovijed: da li smo teže nekoga udarili ili možda i ranili; da li mrzimo koju osobu; spremamo li osvetu; jesmo li koga kleli ili proklinjali; da li smo koga sablaznili, tj. da nismo svojim riječima ili djelima koga naveli na grijeh? Navesti koga na grijeh znači «ubiti Boga u njemu».

«Tko god mrzi brata svoga, ubojica je» (1 Iv 3, 15). Smrtni je grijeh ubiti djetešce u majčinoj utrobi ili uzimati drogu koja uništava zdravlje i skraćuje život.

6. i 9. zapovijed: da li smo podržavali nečiste misli i želje i na njih pristajali, ili smo bili nemarni da ih odbijemo; da li smo vodili ili slušali sablažnjive razgovore ili čitali

nepristojne knjige; da li smo počinili nečiste čine, sami ili s drugima; kakve su naravi ti grijesi, kojeg su spola i staleža osobe s kojima je grijeh učinjen, jer ove okolnosti bitno mijenjaju zloću grijeha; da li prigodice padamo ili trajno griješimo tim činima; da li posjećujemo nepristojne plesove i priredbe (kino – predstave) ...?

7. i 10. zapovijed: da li smo ukrali koji značajniji iznos ili vrjedniju stvar, bilo kod kuće, bilo drugima; da li smo kome prouzročili štetu; da li smo podržavali misli i želje da nepravedno prisvojimo tuđu stvar? Da li smo vratili posuđeno?

8. zapovijed: da li smo koga uvrijedili; da li smo teže ogovarali ili klevetali; da li smo kome oduzeli čast i štovanje? Kleveta je teški grijeh jer njome možemo upropastiti nekome ovozemaljsku sreću, a sebi vječnu.

Prolazeći crkvene zapovijedi bit će dovoljno, da se ispitamo jesmo li povrijedili nemrs jedući meso u zabranjene dane ili post ako smo ga dužni obdržavati; da li smo propustili valjano se ispovjediti i pričestiti u uskrsno vrijeme.

Ovom ispitu o Božjim i crkvenim zapovijedima moramo dodati nešto i o glavnim grijesima, promatrajući da li smo možda teško sagriješili ohološću, škrtošću, neumjerenošću, srdžbom, lijenošću, zavišću. Zavidne su sitne duše kojima je žao što su drugi sretni. Pravi kršćanin se raduje tuđoj sreći. I konačno jedan pogled na dužnosti svog zvanja.

U: Zar se moramo ispitivati i o dužnostima svoga zvanja?

S: Sigurno! Otac i majka, muž ili žena, učitelj ili bilo koji poglavar, može vrlo dobro obdržavati sve Božje i crkvene zapovijedi, a zatim teško povrijediti dužnosti svoga zvanja.

Ako se želimo zaista dobro ispovjediti, vrlo je važan također ispit savjesti o dužnostima zvanja. Evo ti povijesne anegdote.

Kad se car Karlo V. putujući našao u nekom samostanu, htjede se ispovjediti. Neki je časni starac – redovnik, sama blagost, mirno slušao carevu Ispovijed i zatim je dodao: «Confessus es pecat Caroli, nunc confitere peccata Caesaris!» - «Ispovjedio si Karlove grijehe, tj. «kao da nisi car, sada ispovjedi grijehe, koje si učinio u visokom položaju na kome se nalaziš.»

Zatim ga vješto i jednostavno ispita o načinu kako upravlja narodom. To je toliko ganulo cara, da je rekao pripovijedajući taj događaj: «Konačno sam našao jednoga, koji mi je osvijetlio stanovite stvari i potpuno smirio moju savjest!»

U: Oče, rekli ste da se moramo ispitati o mislima i željama?

S: Jasno, jer su također misli i želje grijeh, ako su zle.

«Mama», pitalo je neko dijete, «gdje završavaju naše misli i želje?»

«Sinko», ozbiljno odgovori majka, «one se nastanjuju u Božjoj pameti i tamo ostaju dovijeka.»

«Dovijeka!» ... uskliknuo je iznenađeni dječak. Malo je razmišljao pognute glave, zatim čvrsto obgrli majku i pod glas prošapta: «Bojim se!»

Pa tko, ako dobro promisli, tko ne bi isto uskliknuo: „Bojim se!"

A ako nas stanovite misli zastrašuju, zašto da ih ne istražimo i ne zamrzimo?

U: Da li su zle misli uvijek grijeh?

S: Ne, dragi, katkada nisu grijeh, katkada su laki grijeh, ali mogu biti također i teški grijeh. Zapamti ovu usporedbu:

Ako odmah odbacimo iskru koja je pala na bijelo odijelo, ne će ostaviti nikakvu mrlju. Ako je ostala kratko vrijeme, ostavlja zadimljenu mrljicu. Ako čekamo da vidimo što će biti, propalit će odijelo.

Tako je i sa zlim mislima. Ako ih odmah odbijemo, nisu nikakav grijeh. Ako slijedimo njihov tok i idemo do dna s punom sviješću i pristankom, teški je grijeh.

U: Tko ne treba obavljati dugi ispit savjesti?

S: Bogobojazne duše i one koje se često ispovijedaju, nisu uopće dužne prethodno se duže ispitivati, jer kako kaže slavni Frassinetti, ili ne čine teške grijehe, ili ako i koji počine, ne će ga zaboraviti i odmah će se ispovjediti.

U: Oče, onda čine zlo oni, koji se smute i uznemiravaju što ne nalaze grijeha?

S: Sigurno! Kakvo li čudo, kaže spomenuti Frassinetti, da ne nalazite grijeha, kad ih niste učinili? Zahvalite Bogu na tome i čuvajte ih se i dalje uz snažnu pomoć svetih Sakramenata.

Sjećam se nekog dječačića, koji je plakao kad je došao na Ispovijed.

- Zašto tako plačeš, mali moj – zapitao sam ga?
- Jer ne nalazim grijeha!
- Jesi li ih učinio?
- Ne, oče, nisam nikad počinio grijeh!

U: Recite mi, oče, kome konačno ispit savjesti može štetiti?

S: Može biti štetan: smetenim, uznemirenim, razdražljivim i skrupuloznim dušama, koje nakon što su zamislile da računica ispita savjesti mora biti kao ona aritmetička ne bi svršile nikada sa ispitivanjem, a rezultat bi uvijek bio jednak nuli, s još većim uznemirenjem i malodušnošću. U takvim slučajevima ispovjednik zabranjuje ispit savjesti, a one moraju slušati.

U: Oče, hvala na svemu; nastojat ću se time okoristiti.

POKAJANJE I ODLUKA

U: Oče, da li je važno kajati se za grijehe?

S: Kajati se za grijehe je vrlo važna stvar, dapače neophodno potrebna za svaku Ispovijed. Bez toga nema Sakramenta. Kao što nema Sakramenta sv. Krsta bez vode, tako nije moguća ni Ispovijed bez kajanja. Kajati se znači žaliti što smo uvrijedili Boga i bližnjega.

U: Onda svi oni, koji svu svoju brigu ulažu u ispit savjesti, a malo nastoje u pobuđivanju kajanja, onda se oni slabo ispovijedaju?

S: Svi se ti svetogrdno ili nikako ne ispovijedaju: svetogrdne su Ispovijedi ako primijetimo, da ih obavljamo bez kajanja, ništetne, ako iz neznanja ne pobudimo kajanje. Istina je ipak, da dobra volja: htjeti se dobro ispovjediti, i marljivost kojom obavljamo ispit savjesti, da to najčešće uključuje i kajanje, i prema tome se ne smijemo plašiti.

U: Što moramo učiniti da u sebi pobudimo kajanje za grijeh?

S: Bacimo pogled na Pakao, koji smo zaslužili svojim grijesima, na Nebo, koje smo izgubili, na Križ, na kome trpi i umire Isus za naše grijehe … Razmišljajmo dalje, da je Bog sve, a mi ništa; da bi nas mogao svakog časa napustiti, da su mnogi još mlađi od nas u Paklu i kad smo još ovdje, znači, da nam On želi dobro i pruža nam svoje milosrđe.

Bio je Veliki četvrtak. Neki niži časnik, elegantno obučen, priđe ispovjedniku i ništa ne okolišajući, poče mu govoriti: «Oče, oprostite, da vam iskreno kažem, ja sam vojnik: ne dolazim se ispovjediti, nego samo zadovoljiti majku i sestre, koje me promatraju iz klupe. Žele da obavim uskrsnu Ispovijed, ali ja u to ne vjerujem i tome se rugam.»

- Dakle, vi se rugate vjeri i Sakramentima?

Rugate li se također vječnoj istini o Paklu i Nebu?

- Da, oče, ja se i tome rugam.

- Kad je tako, razumjet ćete, da vas ne mogu odriješiti, a niti pripustiti svetoj Pričesti.

- Ipak, pričestiti se moram da zadovoljim majku i sestre.

- Dobro, učinite ovako: vi nastojte zavlačiti s vašom majkom i sestrama i recite im, da vam je ispovjednik naložio najprije obaviti pokoru. Vi ćete, međutim, izvršiti pokoru koju ću vam dati i zatim se vratite.

- Kakvu pokoru, kad se nisam ispovjedio?

- Što zato? Vi ste došli ovamo hiniti Ispovijed. Ne ćete se valjda rugati sa mnom i prema tome, vi ćete pokoru izvršiti: želim da to kao dobar vojnik obećate.

- Bit će kako želite. Izvršit ću pokoru, a koju?

- Sljedeće tri večeri odreći ćete se društva i svake zabave i čim legnete, reći ćete: Bože moj, ja vjerujem u Tebe, ali se rugam i tvojoj vjeri i tvojim Sakramentima. Vjerujem u Tebe, ali se rugam smrti i sudu. Vjerujem ... ali se rugam Paklu i vječnosti. Zatim ćete mirno zaspati. Hoćete li to učiniti?

- Oče, obećavam vam da hoću: vojnička riječ, kraljevska riječ!

Ustade i ode. U subotu navečer evo ga opet u ispovjedaonici i poviče: «Oče, ja sam časnik pokore; izvršio sam je i dolazim vam reći, nakon što sam ozbiljno razmišljao, ne osjećam se jakim svim onim stvarima smijati se, naprotiv, bojim ih se. Budite tako ljubazni, pomozite mi da se dobro ispovjedim.»

Učinak je postignut. Misao na posljednje stvari učinila je, da je onaj vojnik progledao; imao je nešto vjere na dnu duše, bila je uspavana zlim životom kome se predao i zbog koga se stidio Boga, smrti i vječnosti.

U: Oče, koliko ima vrsta pokajanja?

S: Može biti dvovrsno: **savršeno** (contritio) i **nesavršeno** (attritio). Onaj, tko se kaje za grijehe samo iz straha pred kaznama u ovom ili drugom životu, ili ga je potakla zainteresirana ljubav, taj se samo nesavršeno kaje. Ovo kajanje je zakonit novac, ali samo bakren. Tko se pak kaje jer je uvrijedio Boga, našeg Oca, ili ga je potakla Kristova žrtva za naše grijehe na Križu, taj ima savršeno kajanje, koje je zlatan novac.

U: Da li je važno imati savršeno kajanje?

S: Vrlo važno, jer ono, spojeno s odlukom da se ispovjedimo čim bude moguće, postiže oproštenje grijeha i prije Ispovijedi i ako bi netko umro u tom stanju, spasio bi se.

U: Da li se može pričestiti?

S: Ne, za Pričest je potrebno prije se ispovjediti.

U: Oče! Ali da netko promijeni odluku i ne ispovjedi se, bi li oni grijesi oživjeli?

S: Ne, oprošten grijeh više ne oživljava, ali takav bi počinio teški propust, koji ga uvijek obvezuje. Prema tome, svaki put kad bi ti se dogodilo, da nesrećom smrtno sagriješiš, odmah probudi savršeno kajanje s odlukom, da ćeš se ispovjediti čim stigneš i tako umiriš svoju savjest.

U: Oče, da li je potrebno osjećati bol zbog grijeha?

S: Ne, nije potrebno osjećati bol kao što osjećamo bol zubi ili glave: dovoljno je osjećati žalost, bol u srcu što smo uvrijedili Boga i bližnjega.

«Što činiš, dijete moje?» upita ispovjednik nekog dječačića, koji je udarao glavom o zid, dok se ispovijedao.

«Oh, oče ... nastojim pobuditi bol zbog grijeha!»

U: Dražesno dijete ... možda je nevino! A što je odluka?

S: Odluka je odlučna volja ne griješiti više i izbjegavati grješne prigode. Ona je posljedica kajanja, jer ne možemo zamisliti pravu bol zbog grijeha, a da ujedno nismo odlučni izbjegavati ih unaprijed.

U: Kakva mora biti odluka?

S: Mora biti djelotvorna, tj. moramo **bezuvjetno** ostaviti grijehe, pod svaku cijenu; biti spremni prije sve izgubiti, nego ponovno sagriješiti i to bez izgovora, bez okolišanja ili nečasnih nakana.

Jedan se čovjek ispovjedio da je ukrao svežanj drva.

- Koliko? upita ispovjednik.

- Oče, uzeo sam ih pet, ali vi slobodno računajte sedam.

- Kako? Je li pet ili sedam?

- Protumačit ću, oče. Od sedam svežnjeva koje sam našao, uzeo sam pet, ali ću noćas otići po druga dva, ispovijedam se unaprijed, zato slobodno računajte sedam.

Tako se upravo ispovjedila neka djevojka i kad je dobila odrješenje, prije nego je otišla, zapita - Oče, mogu li se jutros pričestiti?

- Da, možete, ne samo jutros, nego i sutra i unaprijed

- Oh, sutra više ne ću moći, jer večeras imam sastanak na plesu i ne mogu izostati.

- Na plesu, kažete? Ali ovaj čas ste obećali Isusu, da Ga više ne ćete vrijeđati i da ćete izbjegavati pogrješnu prigodu!

- Oče, ja sam obećala za prošlost, a ne za budućnost!

Eto, većina obećava za prošlost, tj. ne obećava ništa i tako su uvijek na početku: Ispovijed i grijesi, grijesi i Ispovijed; ali **Ispovijed bez popravka siguran je put do Pakla!**

U: Na koji način možemo održati odluku?

S: 1. Ne uzdajući se u svoje sile, nego ustrajno moliti od Boga pomoć Njegove milosti.

2. Za svaki pad naložiti sebi pokoru, koja će nam poslužiti kao zadovoljština za grijehe, ali i da nas čuva budne.

3. Da se što prije i što je moguće češće ispovjedimo, da tako oslabimo vragu utjecaj i pobijedimo ga ubuduće.

Afrički misionari pripovijedaju, da u onim krajevima živi neka životinja nešto veća od mačke, upravo je tako i nazivaju: divlja mačka. Zmije, koje su mnogobrojne u onim krajevima, neprestano vrebaju na tu životinju. Često je s njima u ratu, ali je gotovo uvijek pobjednik, jer poznaje neku travu, koja ima izvanrednu moć protiv otrovnih zmijskih ujeda. Čim osjeti da ju je zmija ugrizla, trči i valja se u onoj travi i jede je, pa se zatim vraća spremna na borbu. Ugrizena po drugi put, treći put, uvijek se utječe onoj travi i uvijek se izliječi. Tako se nastavlja borba, dok ne uspije otkinuti glavu neprijatelju.

Mi smo također u neprestanoj borbi s paklenom zmijom, koja nas uvijek i napastuje i potiče na zlo.

Želimo li pobijediti? Neprevarljivi je lijek dobra i česta Ispovijed: čudesan kamen, koji na sam dodir ozdravlja! Tada vrag ne će imati nad nama nikakve moći.

U: Oče, a oni koji uvijek obećaju i nikada ne drže obećanje?

S: Oni su bijedni jadnici, koji će sigurno zlo svršiti, jer se s **Bogom ne šali**.

Neka je vrlo bogobojazna i brižljiva majka već dugo vremena poticala neposlušnog i pokvarenog sina da promijeni život. Ovaj je uvijek obećavao, ali su obećanja odlazila u vjetar. Posljednji put, kad ga je majka zaklinjala više suzama nego riječima da se obrati, sin joj reče: «Dobro, odlučio sam slijediti tvoje savjete i ja se stidim i dosta mi je tog mog pokvarenog života. Strpi se još tri pokladna dana, pa ću zaista činiti pokoru.» Nesretni je mladić mislio tako paktirati s Bogom novim grijesima, koje će ispovjediti i popraviti se. Ali s Bogom nema šale. Prošla su tri dana, prepuna pijanki i raskalašenosti. Vratio se kući u utorak navečer, u kasne sate, premoren od duga plesa. Par časaka zatim začuše ukućani štropot u njegovoj sobi i brzo potrčaše i nađoše ga pružena na podu; zagušio se od izljeva krvi. Tako su završili njegovi planovi i njegove lažne odluke.

Pun je Pakao onih koji obećavaju da će se popraviti, a nikada se ne popravljaju.

U: A oni koji kažu: Ne mogu, ne mogu!?

S: Oni su još bjedniji. To je pravi znak, da su već jadni robovi najsramotnijih strasti.

U: Mislim da može tko zaista hoće; zar ne, oče?

S: Jest, jer Bog nikada ne uskraćuje svoje milosti onome, tko je od srca traži i jer je velika moć naše volje. To ću ti dokazati sljedećim istinitim događajem.

General Cambrone, koji je umro 1842., borio se herojski kod Waterlooa; kad je bio još običan vojnik, u pijanom stanju pljusnuo je svog kapetana. Sudio ga je Ratni Savjet i osudio na smrt. Pukovnik, koji ga je poznavao kao odlična vojnika, posredovao je u njegovu korist i postigao za nj pomilovanje. Ali kad mu je zapovjedio da dođe preda nj, htio je da mu obeća, da se više ne će opiti. Cambrone reče: «Pukovniče, vama dugujem život, malo je što od mene tražite, pa da bude odluka djelotvorna, zaklinjem se, da više ne ću okusiti ni vina ni rakije.» Prošlo je 20 godina. On je postao general i kad je pratio Napoleona iz Cannesa u Pariz, pozvao ga je njegov, tada umirovljeni pukovnik na ručak. Prihvatio je, ali za vrijeme ručka nije okusio vina. Pukovnik, koji je u međuvremenu sve zaboravio, zapita ga za razlog. Cambrone ga tada podsjeti na obećanje prije 22 godine, koje je vjerno i točno održao.

O, kad bi ljudi u ispovjednoj odluci slijedili Cambronovu vjernost! … Ako drže zakletve koje daju ljudima, zašto ne drže one koje daju Bogu?

U: Dakle, ništa ne vrijedi ispovijed i odrješenje bez čvrste i djelotvorne odluke, da ćemo se ostaviti grijeha i grješnih prigoda?

S: Ne, ne vrijede ništa, jer da ispovjednik kaže sto puta: «Ja te odrješujem», Isus Krist, koji čita u srcima, sto puta će reći: «Ja te osuđujem jer se ne želiš popraviti.»

Ali ako se želi popraviti, ali je slabić pa ponovno griješi, treba uporno i iskreno ponavljati Ispovijed pa će ga milost Božja učiniti jakim!

ISPOVIJED GRIJEHA, ODRJEŠENJE, POKORA

U: Oče, u čemu se sastoji Ispovijed?

S: Ispovijed, kaže katekizam, sastoji se u tome, da razgovijetno očitujemo grijehe ispovjedniku sa nakanom da dobijemo odrješenje i pokoru.

U: Što znači riječ razgovijetno?

S: Znači, da nije dovoljno općenito izjaviti svoje grijehe kao npr. reći: Griješio sam psovkama, krađom, bludnošću itd., nego ih moramo razgovijetno izreći prema tome, da li lakše ili teže povrjeđuju ovu ili onu zapovijed; treba također očitovati broj pa i okolnosti, koje mijenjaju vrstu grijeha.

U: Oče, da li netko mora reći također ime osobe s kojom je sagriješio?

S: Ne, Ispovijed mora biti razborita, tj. moramo se čuvati, da ne otkrijemo tuđe grijehe i da nikada ne kažemo ime sukrivca, jer nije dopušteno nikome oduzeti dobar glas.

U: A kako će onda moći očitovati stanovite grijehe i stanovite okolnosti, koje mijenjaju vrstu grijeha?

S: U nekim slučajevima, mora očitovati ne ime, nego svojstvo ili koljeno srodstva osobe s kojom je pokornik sagriješio, npr.: brat, sestra, bratić, bliži rod, redovnička

osoba, oženjena osoba itd. Iako je svećenik zato tu da popuni kakav propust pokornika, izvidi vrstu, broj i okolnosti grijeha, te prosudi, da li se pokornik nalazi u bližoj prigodi grijeha, te da li je već u navici; uza sve to mora uvijek spasiti pravilo, da se ne smije odati ime sukrivca.

U: Što kažete o onim ženama, koje ispovijedaju grijehe muža i djece?

S: Kažem da čine zlo.

U: E pa dobro, čuo sam da je neki čovjek, kad se došao ispovjediti odmah poslije žene, nakon što je izmolio Ispovijedam se zašutio, a ispovjedniku, koji ga je poticao da kaže svoje grijehe, on odvrati:

- Oče, vi ih već znate, rekla vam ih je moja žena: ja sam ih razgovijetno čuo.

S: Ovo zaslužuje pouku, koju je dobila ova druga:

Jednog dana pristupi k ispovjedaonici jedna od onih ženica, koje su križ muževima i odmah je počela govoriti:

- Oče, ja sam jadnica: muž mi je obična životinja. Urliče, psuje, ne poštuje blagdane, posjećuje krčme.

- A vi, vi? – nastavio je ispovjednik.

- Ja sam jadna mučenica; ali on, moj muž, on uživa, pije, šeće se, a ako ja koji puta progovorim, onda me tuče.

- A vi, kako se vi vladate?

- Ja ne činim ništa; on daje zao primjer obitelji, on je propast kući, moj očaj …

- Dosta! Razumio sam: nastavite ovdje s vašim Čistilištem; međutim, izmolite za pokoru tri Zdravo Marije za svoje grijehe i tri puta cijelu Krunicu, tj. tri puta po 15 otajstava za grijehe svog muža.

- Za grijehe mog muža? ... Ako ih je on učinio, neka za njih čini i pokoru!

- On ih je učinio, ali vi ste ih ispovjedili, a pokora se daje onome tko ispovjedi grijehe; - I zatvori prozorčić te se udalji, ostavivši je da razmisli kako nije dobro ispovijedati tuđe grijehe.

U: Što znači cjelovita Ispovijed?

S: Znači da moramo ispovjediti sve smrtne grijehe počinjene od posljednje Ispovijedi, kojih smo se sjetili nakon pomnog ispita savjesti, a također i one, koje još nismo ispovjedili ili smo ih u prijašnjim Ispovijedima slabo ispovjedili.

U: Kojim se redom moramo ispovjediti?

S: Bilo bi dobro ispovjediti najprije grijehe, zatim iznijeti sumnje, teškoće, strah i sve ono, što uznemiruje savjest. Još bi bilo dobro, da najprije ispovjedimo najteže grijehe, one koje najčešće činimo, i one, koji su plod naše glavne strasti. Poduzetnost, koju pokazujemo u borbi protiv glavne pogrješke, termometar je našeg napretka, a ujedno će poslužiti ispovjedniku da nas bolje liječi.

U: U čemu se sastoji **iskrenost**?

S: Iskrenost se sastoji u tome, da otvoreno očitujemo sve stvari važne za našu dušu, a ništa ne skrivamo iz straha ili stida, da ne prešućujemo one okolnosti, koje posve otkrivaju našu bijedu, makar se radilo samo o lakim grijesima i nesavršenostima.

Ne smijemo ipak pretjerivati i činiti kao neki ljudi i mladići, koji u ispovjedaonici nižu psovke i proste riječi: i makar kako ih ispovjednik nastojao obuzdati, oni prestrašeni nastavljaju ponavljati ih sve bez izuzetka.

Ili kao one ženice, koje ponavljaju prokletstva, kojima običavaju proklinjati muža, djecu i životinje.

A niti kao ona djevojka, previše naivna, koja nakon što se optužila da je pjevala neku pjesmu, a ispovjednik je zapita, kakva je to bila pjesma, ona mu je poče pjevati u sav glas u ispovjedaonici, dok je crkva bila prepuna svijeta!

U: Oh, glupaci i prostačine! … Ipak, bolje je uvijek reći više nego manje, zar ne, oče?

S: To ipak ne! Ne smijemo hotimice otežavati svoju krivnju, niti spominjati grijehe koje nismo učinili, niti iznijeti kao sigurne one, za koje sumnjamo.

U: Meni nije važno da se pokažem većim krivcem nego što jesam, samo da budem siguran, da mi je Ispovijed dobra.

S: Predragi, ne možemo odobriti ovu preveliku revnost. Činiš li možda tako s liječnikom, kad se radi o lijekovima ili operaciji? Polazimo uvijek naprijed onom iskrenošću, koju nam Isus Krist toliko preporuča …

U: Konačno, oče, što znači: Ispovijed mora biti ponizna?

S: Ne smijemo se zaustaviti samo na onome što je grijeh, nego istaknimo dalje tajne isprike običnih pogrješaka, potajne želje i namjere koje nam se vrzmaju po glavi, i nemarnosti da ih otjeramo, one navezanosti

i privrženosti stvorenjima umjesto Stvoritelju, od kojih se nekako posve ne odvajamo, premda im sasvim ne popuštamo.

Ukratko, recimo posve jasno sve ono, što najviše pogađa našu oholost i što nam je uzrok većih poniženja, makar zarumenili naši obrazi i makar osjetili vruć i hladan znoj. Kako budemo malo po malo izbacivali otrov, osjetit ćemo veliko olakšanje: Kristova Krv, izlivena na tako otkrivene naše rane, moći će ih izliječiti brže i savršenije.

Imamo primjer duboko ponizne Ispovijedi u jednog od najslavnijih francuskih pisaca prošlog stoljeća; Henrika Ivana Krstitelja Lacordaire-a, dominikanca. Ovaj je rječiti propovjednik koncem jeseni 1852. prolazio Dižonom u Tulon, gdje je trebao podići novu kuću svog Reda. Ušao je u sakristiju crkvice Pohođenja, gdje je bio kapelan vlč. Bougaud. On se vraćao od oltara gdje je odslužio svetu Misu i jedva je odložio paramente, pater Lacordaire mu se približi i reče:

«Hoćete li biti tako ljubazni da me ispovjedite?»

«Ja sam», pripovijeda Bougaud «odmah prepoznao slavnog propovjednika, ali prije nego što sam mu mogao pružiti klecalo, on je kleknuo na pod do mojih nogu i rekao mi - Molim vas, saslušajte moju Ispovijed, ne samo tjednu, nego sve grijehe moga života, počevši od djetinjstva. - Zatim je počeo; i ne ću povrijediti ispovjednu tajnu ako kažem, da mi je ispovjedio povijest cijelog svog života, da je ispovjedio sve svoje grijehe koje je počinio kao dijete, kao mladić, kao svećenik, kao

redovnik, i to sasvim osobitom poniznošću, skrušenošću i žarom duha. On me sam oslobodio dužnosti ispovjedne tajne!»

U: Oh, oče, koliko lijepih primjera! Kad bi svi koji se ispovijedaju tako činili, brzo bi postali sveci.

S: Ako i ne bi postali sveci, bar bi izbjegli onu stereotipnost, koja je ponajviše posljedica vremena i ne proizvodi promjene koje bi ovaj Sakrament morao prouzročiti.

U: Oče, čuo sam da je dobro ispovijedati također grijehe prošlog života: na koji način to možemo učiniti?

S: Takva optužba ne smije biti previše općenita, kako mnogi običavaju. Treba nastojati, da na neki način specificiramo, da se ispovjednik zaista može uvjeriti o materiji i pokajanju. Evo npr.: Ispovijedam još sve grijehe prošlog života, osobito koje sam počinio protiv poslušnosti i ljubavi, čistoće, staleških dužnosti: ili sve zle namjere i sablazni, koje sam dao u svom životu.

U: A oni, koji bi imali grijehe koje se nikako ne usuđuju ispovjediti?

S: Ovi neka odmah kažu ispovjedniku: «Oče, imam grijeh, koji se ne usuđujem ispovjediti» – i neka se prepuste njegovoj očinskoj ljubavi i čistoći, i neka iskreno i povjerljivo odgovaraju na njegove upite.

U: A kad bi netko bio zbunjen zbog slabih Ispovijedi u prošlosti?

S: Ovaj neka kaže odmah: «Oče, moja savjest nije u redu, trebam vaše ljubavi; pomozite mi, jer se već dugo vremena slabo ispovijedam.» Ispovjednik će razmisliti,

kako da ga oslobodi i izbavi. Mir i utjeha će ispuniti takvu dušu, tako da ne će sama sebi vjerovati, da je tako malom cijenom kupila svoju sreću.

U: Hvala, oče, recite mi još, što je odrješenje?

S: Odrješenje je presuda, kojom svećenik u ime Isusa Krista oprašta grijehe. Ono je završna točka Sakramenta; nepogrješivi, čudesni, božanski lijek koji prodire u dušu, iz korijena liječi najteže bolesti, uskrisuje duše, ako su umrle od grijeha; daje im snagu da mogu dobro živjeti i otvara im nebeska vrata.

Kad primimo sveto odrješenje, zamislimo sebi, da smo do Isusovih nogu, da nas On pere svojom Krvlju. Oh, koliko je čudesa neprestano činila i čini ova sveta formula, koju Isus po svećeničkim ustima izgovara nad nama! Koliko je prljavština oprala s duša! Kolike je duše, koje su ostarjele u opačini, na koncu obnovila i spasila? Primajmo, dakle, odrješenje s neograničenim povjerenjem, kao mudri lijek nepogrješiva djelovanja.

Neki je osuđenik na smrt imao sreću, da ga je na strašni korak pripremio neki revan i ljubazan redovnik. Kad je stigao do vješala, nešto prije nego mu je kobna zamka stegnula grlo, prisutni ispovjednik podijeli mu ponovno odrješenje svih grijeha i on je glasno zaplakao. Upitaše ga, zašto plače, a on reče: «Ne plačem nad sudbinom, koja me snašla nikada nisam plakao u svom životu, ni onda kad me stigla pravda, niti kad mi je pročitana smrtna osuda; plačem na pomisao, **da mi je Bog oprostio**! Sve prisutne je obuzelo neko ganuće; velika je većina gledatelja brisala suze.

Tako bismo i mi morali plakati poslije svakog odrješenja, svjesni da nam je Bog oprostio.

U: A kad netko u času odrješenja ne misli na nj i ne osjeća ganuće?

S: To ne smije smetati. Sakramenti djeluju ex opere operato tj. sami po sebi. I kad ne bi čuo ni glasa riječi odrješenja, ono jednako postiže svoj učinak.

U: Oče, da li odrješenje uvijek briše grijehe?

S: Da, uvijek i sve, ako smo ispovjedili sve grijehe; ako smo se pokajali i odlučili izbjegavati također grješne prigode; inače ništa ne briše, makar ga ispovjednik ponovio i sto puta.

U: Dakle, čine vrlo slabo oni, koji nisu dobro raspoloženi i traže popustljivog ispovjednika, kome istrgnu odrješenje?

S: Čine vrlo veliko zlo! Bijednici! Oni sami sebi kopaju grob, sileći Boga da ih osudi.

U: Ako i prevare ispovjednika, ne će prevariti Boga, koji čita u srcima; zar ne, oče?

S: Točno! Ovima će se dogoditi kao onom svadljivcu, koji se upropastio parnicama i pao u krajnju bijedu; mršav i iscrpljen, odjeven u dronjke, ostavio je baštinicima svoju sliku s ovim pismom: «Uvijek sam se parničio, uvijek sam pobjeđivao; gledajte moju sliku!» Neiskreni pokornici će morati zavapiti: «Uvijek ispovjeđeni i uvijek odriješeni; na dnu Pakla mi smo pokopani.»

U: Kada i kako moramo izvršiti pokoru, koju nam je ispovjednik dao?

S: Dobro je izvršiti je čim prije, pa i odmah, čim odemo iz ispovjedaonice i obaviti je točno.

Nekoć, kad su bile u običaju stroge pokore, dva uglađena čovjeka, krivci možda istih grijeha, morali su za pokoru pješačiti u neko daleko svetište. Živahno su hodali satima i satima, ali će konačno jedan od njih:

- Uspori, prijatelju: ne mogu više! ... Užasno me peku noge! Moraš znati, da mi je ispovjednik dao za pokoru, da moram staviti slanutak u cipele.

- Ha! ... I meni također.

- Zar ih nisi stavio?

- Da, stavio sam ih!

- I ne peku te noge?

- Baš ništa! ... Dapače, ugodno se osjećam.

- Kako to?

- Ja sam ih stavio kuhane!

U: Lukavac!

S: Jest lukavac, da ne kažem budala! Ovaj – razumiješ – nije točno vršio pokoru, jer je nije vršio po ispovjednikovoj nakani.

OPĆA ISPOVIJED

U: Konačno, oče, što je to opća Ispovijed?

S: Opća Ispovijed je pregled svih grijeha života ili znatnog dijela.

U: Da li je opća Ispovijed potrebna?

S: **Potrebna** je kada su prijašnje Ispovijedi bile svetogrdne i ništavne.

U: Kada su Ispovijedi svetogrdne, a kada ništavne?

S: Svetogrdne Ispovijedi su kad netko hotimice zataji teške grijehe, premda zna, da ih mora ispovjediti, ili kad netko nema potrebno pokajanje ili odluku, da će ubuduće izbjegavati grijehe. Ništavne su kad netko ne bi znao za ovaj propust pokajanja i odluke.

U: Tko mora obaviti opću Ispovijed?

S: Dobru opću Ispovijed bezuvjetno mora obaviti onaj, tko je u prošlim Ispovijedima prešutio, bilo iz zlobe, bilo iz stida, koji smrtni grijeh ili koju okolnost, koja mijenja vrst grijeha ili nije točno kazao broj smrtnih grijeha koje je dobro znao; ili je rekao svoje grijehe ispovjedniku tako da ih ne može shvatiti, ili ga je prevario teškim lažima kad je odgovarao na njegove upite.

U: Molim vas, protumačite mi ove stvari primjerima.

S: Pretpostavimo, da je neki jadnik već od prvih svojih Ispovijedi prešutio stanovite grijehe, jer se stidio ispovjediti ih. Iako je kasnije uvijek rekao druge grijehe, ipak niti jedna od njegovih Ispovijedi nije dobra, budući da nije ispravio onu prvu Ispovijed, koju je slabo obavio. On **bezuvjetno mora** sve obnoviti općom Ispovijedi, u kojoj mora ispovjediti također sva svetogrđa koja je dosad učinio.

Pretpostavimo drugog, koji je na nesreću činom sagriješio i koji se uvijek optuživao da je imao zle misli: taj se također slabo ispovijedao i potrebna mu je opća Ispovijed.

Pretpostavimo trećega, koji je nesrećom sagriješio, ali s drugim osobama. Ako je ovaj u Ispovijedi prešutio tu okolnost i namjerno nije istaknuo posebno stanje one

osobe, on se slabo ispovjedio i bezuvjetno mora obaviti opću Ispovijed.

Konačno pretpostavimo, da je netko običavao tjedno ili mjesečno smrtno sagriješiti 4 ili 5 puta i umjesto da kaže tjedno ili mjesečno 4 – 5 puta, on kaže samo dva ili tri puta, a svjestan je da laže. Taj se slabo ispovjedio i bezuvjetno mora obaviti opću Ispovijed.

U: Bože sačuvaj!!!

S: Nije sve. Opća Ispovijed je bezuvjetno potrebna onome, tko bi se ispovjedio bez pokajanja ili odluke, kako smo gore rekli; ili onome, koji ne bi nikada ispunio obveze, koje mu je ispovjednik naložio, kao npr. izbjegavati bližu i hotimičnu grješnu prigodu, napustiti zlo društvo, spaliti ili uništiti zle knjige, prekinuti koji odnos ili slično. Svi ovi manje-više nisu imali bitne uvjete za Ispovijed: svi moraju urediti i umiriti svoju savjest dobrom općom Ispovijedi.

U: Oče, ima li malo ili mnogo takvih?

S: Dao Bog, da bi ih bilo malo! Ali, nažalost, svagdašnje iskustvo dokazuje, da je njihov broj mnogo veći, nego što mislimo, pa i među prilično dobrim osobama.

Čitamo u životopisu sv. Agneze iz Montepulciana, kako je neki bogati gospodin, koga su svi smatrali dobrim kršćaninom, bio veliki prijatelj njena samostana i pomagao ga mnogim i velikim milodarima. Svetica je u zamjenu mnogo molila za svog dobročinitelja. Kad je jednog dana molila, bila je uzdignuta izvan osjetila i u svom zanosu vidjela u sredini Pakla palaču svu u plamenu i čula neki glas koji joj reče: «Agnezo, ovo je dvor tvog

dobročinitelja i vrlo će ga brzo nastaniti.» Kad se vratila sebi sva u strahu, odmah je pozvala onog gospodina neka dođe k njoj i ona mu ispripovjedi viđenje.

Onaj se gospodin strese, problijedi i iskreno izjavi, da ima već 30 godina, otkako se nije dobro ispovjedio, jer je ostajao uvijek u bližoj grješnoj prigodi. Tada ga je svetica hrabrila, da odmah obavi dobru opću Ispovijed.

Poslušao je. I evo, Agneza je imala drugo viđenje, u kome vidje dvor u Nebu i isti joj glas reče, da će njezin dobrotvor vrlo brzo poći gore nastaniti ga.

Eto, dakle, tko god bi se bojao, da će mu dvor biti u Paklu zbog slabo obavljenih Ispovijedi, neka zna, kako ga se mora osloboditi.

U: Oče, kad netko u Ispovijedi ispusti grijehe jer nije znao ili ih je zaboravio, pa ih zatim upozna ili ih se sjeti, mora li obnoviti sve Ispovijedi općom Ispoviješću.

S: Ne, kada netko iz neznanja ili zaboravi na Ispovijedi grijehe, on mora samo popuniti one djelomične propuste. Da opća Ispovijed bude nužna, podrazumijeva se uvijek, da se radi o slabo primljenim Sakramentima i to, kad netko zna i hoće počiniti svetogrđe.

U: A kad netko sumnja, mora li ili ne mora obaviti opću Ispovijed, što mora činiti?

S: Kad sumnja, neka iznese svoje sumnje ispovjedniku i neka se pokori njegovu sudu.

U: Hvala, oče, a sada mi recite, kad je opća Ispovijed korisna?

S: Korisna je: 1. Onome, koji sumnja o prošlim Ispovijedima i osjeća potrebu smiriti se.

2. Korisna je svima onima, koji je nikada nisu obavili, jer služi da pobudi u srcima veće kajanje, stvori jaču i djelotvorniju odluku.

3. Vrlo je korisna također onima, koji su prispjeli do odlučne točke svoga života i moraju izabrati ili prihvatiti zvanje, o kome ovisi njihova budućnost. Oni će tako moći primiti više svjetla i savjeta od ispovjednika, koji zamjenjuje Boga i bit će sigurniji njihov izbor.

U: Npr. zaručnici prije vjenčanja?

S: Točno: za njih je također vrlo korisna opća Ispovijed, bilo radi toga, da se što bolje pripreme, dobro prime Sakramente koji će ih vezati kroz cijeli život, bilo da dobiju svjetlo i neophodno potrebne upute, kako će se dobro vladati u tom stanju. Ženidba je veliki Sakrament: jao onome, tko ga nedostojno primi! Bog nikada ne će moći blagosloviti brak, u kome vlada grijeh.

U: Oče, kad grijeh može ući u brak?

S: 1. Kad se bez ikakva ozbiljna razloga previše otegne vrijeme zaruka. 2. Kad si zaručnici dopuštaju stanovite slobode u govoru i vladanju. 3. Ako su u grijehu pa se ne ispovjede ili se slabo ispovjede.

U: Da li je potrebno reći u takvoj Ispovijedi, da skoro stupaju u brak i u tom smislu traže savjet?

S: Bez sumnje! Ako to ne očituju, kako ih ispovjednik može prosvijetliti?

U: Oče, koje je najzgodnije vrijeme za opću Ispovijed?

S: Ako se radi samo o koristi ili pobožnosti, najzgodnije je vrijeme duhovnih vježbi. Ali u slučaju kad bismo je

obavezno morali obaviti da dobijemo posvetnu milost, obavimo je čim prije. Tko ima vremena, neka ne čeka vrijeme, kaže poslovica.

U: Da li je dobro napisati grijehe, da ih se bolje sjetimo?

S: Općenito nije. Tko bi baš morao pisati, neka to čini vrlo oprezno; i čim se ispovjedi, neka napisano uništi, tako da nitko ne može čitati.

Među mnogim zanimljivim događajima, koje čitamo u životopisu sv. Ivana Boska, nalazimo i ovaj:

Neki je dobri dječak želio obaviti opću Ispovijed što je moguće točnije. Zato je ispisao svoje grijehe napunivši manju bilježnicu. Ali ne zna se kako, izgubio je bilježnicu svojih neslavnih podviga.

Pipa i ponovno pipa džep, traži i traži na sve strane, ali bilježnicu ne nalazi. Tada se jadni dječak silno ražalostio; srce mu je uzavrelo i glasno je plakao. Na sreću, don Bosko je našao bilježnicu. I kada su drugovi doveli zaplakanog mladića don Bosku (njima nije htio reći zašto plače), don Bosko ga poče pitati:

- Što ti je, dragi moj Jakove? Da li ti je zlo? Srdiš li se? Da li su te tukli?

Dobri dječarac se ohrabrio, malo obrisao suze i odgovorio: «Izgubio sam grijehe!» Na te su riječi njegovi drugovi prasnuli u smijeh, a don Bosko, koji je odmah shvatio, milo nadoveza:

- Blago tebi ako si izgubio grijehe, a još sretniji si ako ih više ne nađeš, jer ćeš bez grijeha sigurno ići u Nebo.

Ali Jakov, misleći, da ga ne razumije, odvrati:

- Izgubio sam bilježnicu u koju sam ih napisao!

Tada don Bosko izvuče iz džepa veliku tajnu i reče:

- Budi miran, dragi moj, tvoji su grijesi pali u dobre ruke: evo ih ovdje!

Jadnik pogleda i čelo mu se razvedri, pa smiješeći se završi:

- Da sam znao, da ste ih vi našli, mjesto da plačem, smijao bih se: jer kad bih večeras došao ispovjediti se, rekao bih vam: Oče, ja se optužujem za sve grijehe, koje ste vi našli i koje držite u džepu.

U: Zaista, vrlo su ugodni i dragi događaji i prizori ovog velikog odgajatelja i vrlo poniznog sveca.

I konačno, oče, kome može biti štetna opća Ispovijed?

S: Može biti štetna dušama skrupuloznim, punim tjeskoba i isprazna straha; onima, koje se nikada ne smiruju, jer, iako su je već više puta obavile, htjele bi se uvijek vraćati na početak i ponavljati što su već rekle.

Ovima bi opća Ispovijed služila samo da izazove osinjak još većih tjeskoba. Ovi neka slušaju ispovjednika i kad je ispovjednik rekao i ponovio da budu mirne ... da ne misle više na to ... da će on sam odgovarati za stanje njihove duše, zašto sumnjaju u to? Ispovjednik vidi i prosuđuje bolje od njih i one neka budu uvjerene, da slušajući ispovjednika slušaju samoga Boga.

U: Znači, kad ispovjednik zabranjuje opću Ispovijed, moramo ga slušati?

S: Jasno! Kad ispovjednik ne dopušta opću Ispovijed, on vrši svoju vlast, a pokornik mora slušati. Samo ćemo uz taj uvjet malo pomalo uspjeti uživati onaj tako žuđeni

mir. Htjeti tražiti mir drugim putem isto je, kao tražiti grožđe u trnju.

Eto ukratko, koliko je važna opća Ispovijed. Ne smijemo se čuditi, što su je sveci toliko preporučivali, kao sv. Ignacije, sv. Karlo Boromojeski, sv. Franjo Saleški, sv. Bonaventura, sv. Toma Akvinski, koji su učenošću i životom najslavniji. Neka đavao nikoga ne prevari. Neka nas potakne misao, da ćemo moći po općoj Ispovijedi na neki način postići krsnu nevinost.

U životopisima svetih pustinjaka čitamo, da je neki mladić, velik grješnik, došao u samostan postati redovnikom. Starješina mu zapovjedi, da sljedeće nedjelje obavi opću Ispovijed u samostanskoj crkvi.

Mladić se, međutim spremio i napisao sve grijehe, da ih se bolje sjeti i ispovjedi. No, dok se on ispovijedao čitajući svoje grijehe, jedan od starijih i svetih monaha vidje anđela, koji je pomalo brisao s lista, koji je mladić držao u ruci, te je konačno cijeli papir bio bijel, da na taj način slikovito pokaže bjelinu, do koje se vinula duša onog pokornika.

Sličan slučaj pripovijeda Cezarije, arleški biskup, o nekom studentu u Parizu, koji je bio veliki grješnik, ali se htio pod svaku cijenu obratiti. Pošao je nekom ispovjedniku cistercitskog reda obaviti opću Ispovijed. Ali budući da je lio mnogo suza, te nije mogao ni govoriti, ispovjednik mu je savjetovao, da napiše svoje grijehe na papir. On je to učinio vrlo rado. Kad ih je zatim ispovjednik počeo čitati, pronašao je da su tako strašni i

zamršeni, da ih se nije usudio odriješiti sam, te je molio i dobio dopuštenje od pokornika, da se o tim grijesima smije savjetovati sa svojim starješinom.

Kad je opat otvorio list, odmah je uskliknuo: «A što imam čitati, kad nije ništa napisano?»

Bog je čudesno izbrisao s onog lista sve mladićeve grijehe, kao što ih je ovaj već izbrisao sa svoje duše kajanjem i očitovanjem ispovjedniku.

Ali čemu donositi primjere svetaca, kad sam Isus Krist kaže i dokazuje, kako opća Ispovijed zaista vraća krsnu nevinost.

Osim slučaja Margarete Kortonske (vidi poglavlje o divnim učincima Ispovijedi) imamo i onaj sv. Margarete Alaquoque.

Ova je svetica obavljala duhovne vježbe i ukaza joj se Isus Krist te joj reče: «Margareto, želim da obaviš opću Ispovijed cijelog svog života, pa ću ti donijeti bijelu haljinu.»

Da ugodi Isusu, Margareta se ozbiljno počela spremati i nakon pomnog ispita savjesti, obavila je svoju opću Ispovijed.

Odmah joj se ponovno ukaza Isus držeći u ruci vrlo bijelo odijelo, obuče joj ga govoreći: «Margareto, evo ti odijelo koje sam ti obećao.» Ovo bijelo odijelo bijaše krsna nevinost.

Oh, blažena opća Ispovijed, koja proizvodi tako divne učinke u našoj duši, toliko je čisti i čini ponovno lijepom, kao da je upravo izašla iz krsne vode!

U: Hvala, oče; savršeno sam razumio, vrlo sam vam zahvalan i nastojat ću time se okoristiti.

Isprike i izgovori

U: Što se mene tiče, potpuno sam uvjeren u sve one prekrasne stvari, koje ste do sada kazali o izvrsnim koristima dobre i česte Ispovijedi. No, ima ih također i takvih, koji se ispričavaju i izgovaraju, da ne idu često ili da nikada ne idu. Molim vas, savjetujte mi, kako da ih pobijam i pobijedim?

S: Vrlo rado i to. Samo mi reci isprike i izgovore prvih i drugih.

U: Neki govore: **Ja nemam grijeha za ispovjediti.**

S: Da li je istina? ... Duh Sveti veli, da i pravednik pada sedam puta na dan. Sv. Ivan Evanđelist piše: «Ako tvrdimo da nemamo grijeha, varamo sami sebe i istine nema u nama.» Oni koji kažu, da nemaju grijeha za Ispovijed, jadni su slijepci, koji ne poznaju svoju bijedu, a ne poznaju je upravo zato, jer se ne ispovijedaju dosta često. Čiste osobe ne trpe ni najmanje mrlje, ali onima, koji se ne čiste ne smetaju ni velike mrlje, ni blato.

Neki elegantan časnik upita nekog svećenika:

- Velečasni, recite mi: da li se mora ispovijedati onaj tko ne griješi? ... Ja se ne ispovijedam jednostavno zato, jer nikada ne griješim.

Na to mu svećenik spremno odgovori:

- Gospodine časniče, ja poznajem samo dvije vrste osoba koje ne griješe: djecu koja još nisu došla k razumu i luđake, koji su ga nesrećom izgubili.

Časniku je bilo dosta za onaj dan.

U: **Ja ne znam, što bih rekao ispovjedniku**.

S: Požurio se! Kad ne biste ni ukrali, ni ubili, ni mrzili, ni sablaznili itd. i u svojoj prilično gruboj savjesti ne bi našli ni male laže, ni malih ogovaranja, beskorisnih misli, željica, rastresenosti, propusta, nemara i slično, svejedno pristupite ispovjedniku i jednostavno izjavite, da ne znate što biste mu rekli, i budite sigurni, da će on znati svojom ljubavlju i razboritošću otkriti, što vi niste našli. K tome će vam reći mnogo stvari i dati puno savjeta, a također i malo pokore, tako da ćete otići od njega bolji, revniji, zadovoljniji i sretniji zbog dodira s Isusom, čiji je on službenik.

U: **Ja nisam za to** (smetem se kada god dođem u ispovjedaonicu).

S: Da li vas nešto žalosti, zabrinjava, muči? Dobro, svejedno idite. Ispovjednik će vas znati sažaliti, ljubazno vas primiti i pomoći vam. Bog ne traži više nego što Mu možete dati. Sakramenti su za ljude. Potrebna je odvažnost, dobra volja i nada, pouzdanje u ispovjednika i u Boga!

U: **Nemam vremena i nije mi pogodno ići češće na Ispovijed**.

S: I takav je izgovor previše bijedan. **Htjeti znači moći**! Kolike stvari ljudi čine, makar uz žrtvu, za tjelesno dobro, za zdravlje, radi interesa? A za svoju dušu, zar ništa ne činimo? Postupajmo s njom bar kao sa svojim tijelom. K tome Bog općenito već i ovdje nagrađuje vrijeme, koje smo upotrijebili za dušu.

Jednog dana neki plećati seljak dođe na Ispovijed nekom ocu isusovcu. Ispovjednik ga prije svega upita:

- Koliko se vremena niste ispovjedili?

- Ima deset godina.

- I sada imate dobru volju dobro se ispovjediti?

- Da, oče!

- Dajte mi, dakle, deset lira.

- Kako? Deset lira? ... Ja sam uvijek slušao, da se ništa ne plaća za Ispovijed.

- Ne plaća se ništa, prihvati svećenik, i vi dolazite na Ispovijed tek svakih deset godina?

Seljak je razumio opravdani ukor, ponizno se ispričao i odlučio, da će češće pristupati svetim Sakramentima.

U: **Ništa mi ne koristi: uvijek sam isti.**

S: O tome ne smijete vi suditi, nego ispovjednik. I zatim, to znači umovati naopako. Ako se ne ispovijedate ili se rijetko ispovijedate, ne samo da ne ćete biti isti, nego ćete postati gori, a da ne ćete ni primijetiti.

U: **Ponekad se ne usuđujem poći ispovjedniku koji me poznaje.**

S: Tko vas obvezuje, da se ispovijedate ispovjedniku koji vas poznaje? Ispovijed je slobodna! Ima ispovjednika, koji uopće ne znaju da vi postojite: idite jednom od ovih i ispovjedite se iskreno i bez straha.

U: **Ali što ću reći zatim ispovjedniku kad se vratim k njemu?**

S: Reći ćete mu ono, što mu redovito kažete, a da niti jednom riječju ne spomenete grijehe, koje je drugi svećenik odriješio. Najbolje je ipak izabrati ispovjednika,

u kojeg imamo potpuno povjerenje i da prema njemu budemo potpuno iskreni.

U: **A kad nije moguće jer drugih nema**.

S: Kad biste imali smrtonosnu ranu; kad biste se zabunili i ispili neki otrov, zar ne biste odmah potrčali liječniku, ili bilo kojem kirurgu i uz bilo koju žrtvu, samo da spasite kožu? Dobro, isto učinite, da odmah iz duše odstranite otrov grijeha; utječite se, makar s najvećom mukom, vašem redovitom ispovjedniku.

U: Što će on reći o meni?

S: Reći će, da ste i vi od ovoga svijeta kao svi drugi; divit će se vašoj odvažnosti, vašoj poniznosti, vašoj iskrenosti, radovat će se u svom srcu misleći, kako je zaslužio vaše posvemašnje povjerenje, više će vas cijeniti i ljubiti. Ali napokon, neka kaže što hoće, glavno je, da ste vi mirni u srcu.

U: Drugi zatim (a to su oni, koji ne bi htjeli nikada ići) govore: **Zašto da se ispovijedam**?

S: Jer Bog to hoće! Jer vam je potrebno! Jer samo sa Ispovijedi postižemo oprost od grijeha i pravi mir srca! Jer za grijehe postoje vječne muke. Govorite i niječite koliko hoćete, ali ipak ne možete razoriti Pakao ni vječnost, Boga ni njegovu pravdu, dušu ni osudu koja je čeka.

Zašto da se ispovijedate? Jer vam je potrebno čuti riječ prijatelja, koji će vam reći cijelu istinu bez varke i okolišanja! ... Jer, ostanete li daleko od Ispovijedi, sami ste se osudili na nesretnu smrt i nesretnu vječnost!

U: **Ja ne vjerujem u Ispovijed**.

S: Ispovjedite se i vjerovat ćete, kao što su vjerovali toliki, koji su ranije bili bezvjerci jednako kao i vi; kao što su vjerovali i najslavniji ljudi, najznamenitiji učenjaci, najveće ličnosti.

Jednog dana predstavi se svetom arškom župniku neki gospodin, želeći ga vidjeti i s njim govoriti. Sveti župnik mu reče na prve riječi: «Uđite u ispovjedaonicu pa se ispovjedite.»

«Ma» ... odgovori onaj gospodin, «ja ništa ne vjerujem.»

Vjerujte mi, oče, nema stvari koju ja više ismijavam i mrzim od Ispovijedi!»

Bio je uzaludan svaki izgovor i okolišanje: sveti župnik ga je prisilio blagim inzistiranjem da klekne i pomogao mu ispovjediti se.

Čim je završio, onaj gospodin ustade sav veseo i usklikne:

«Hvala, oče, ja vjerujem! ... Potpuno sam zadovoljan! ... Niste mi mogli učiniti veće dobro!»

U: **Ne znam se ispovijedati.**

S: Nema ništa lakše! Kao što pripovijedate liječniku o glavobolji, o poremećenom želudcu, tako pripovijedajte ispovjedniku o zlu duše. Svakako pođite k njemu i on će vas izvući iz neprilike.

U: **Ne ispovijedam se, jer bi me ismijavali, nazvali bi me pobožnjakom, klerikalcem i što ja znam kako.**

S: O papirnati vojnici! Gdje je vaša hrabrost? Kad bi svijet bio pun pobožnjaka i klerikalaca, bilo bi manje krađe, manje varanja, manje sablazni, manje tamnica i

zatvora. Kad bi se svi ispovijedali, bilo bi više poštenja, pristojnosti, više osobne i društvene sigurnosti, i recimo iskreno, većeg blagostanja i prosvjećenosti! Ali napokon, ako vam upravo nedostaje odvažnosti, tko vas sili ispovijedati se pred drugima? Pođite tamo gdje (i u vrijeme, kad) vas nitko ne vidi.

U: **Ne ispovijedam se, jer nemam povjerenja u svećenika svoje župe.**

S: Neka to i bude, ali zašto ne idete drugome? Koliki tako čine prigodom blagdana, sajmova, trgovine, te se vraćaju kući sretni i zadovoljni! Da izvadite zub, zar ne biste učinili i više? Učinite isto toliko, da se oslobodite od grijeha! A da vas napadne nesrećom koja teška i nenadana bolest? Što biste učinili? Biste li htjeli umrijeti bez Sakramenata ili, ne daj Bože, sa slabo primljenim Sakramentima? ... Daleko, dakle, taj dječji strah: spas duše iznad svega!

U: **Ne mogu ostaviti grijeh.**

S: Hoćete li poći u Pakao i tamo biti kroz cijelu vječnost? Želite li bijednim zadovoljavanjem nastaviti vrijeđati Boga i da Isus plače?

U: **Ne mogu ostaviti one osobe.**

S: Prokleta osoba koja je uzrok grijeha! Ali računajte, da je ne ostavljate niti na samrti i da je nosite preko groba na Sud, u vječnost? Ne vidite li, da vam ona nije na čast, da vam je na sramotu, na vašu propast? Radije recite: Ne ću je ostaviti! Sjetite se slučaja s onim koji je popustio pred batinama.

U: **Ispovijed su izmislili svećenici.**

S: O, da! Govorite li to uistinu? Jeste li zapravo sigurni? Dobro, van s imenima! Poznati su izumitelji svih najvećih iznašašća, znat će se također i ime onoga, koji je izmislio Ispovijed. Dakle, van s imenom!

Ali vi šutite. Recite bar godinu, vijek, mjesto tog izuma. Još šutite, ne znate i ne ćete nikada znati, jer ne postoji. Laž je, laž! Puštate da vas vara par pokvarenjaka, koji niječu, preziru, lažu, premda znaju da lažu, samo zato da ne bi vjerovali!

Isus Krist, utjelovljeni Bog, ustanovio je Ispovijed.

Njegovi apostoli i učenici ostavili su nam autentične memoare: Evanđelja i Djela apostolska. – To su povijesni dokumenti. O Ispovijedi vidi Lk 24, 47; Iv 20, 23.

U: **Oni koji se ispovijedaju gori su od drugih**!

S: Velika li prigovora! Djelomično pristajem i kažem: Neki da, jer se slabo ispovijedaju, a to je na njihovu sramotu. Ali više njih, dapače golema većina, bezuvjetno ne! Kad bi Bog htio otkriti na javnom trgu stvarno stanje duša, kako bi strašnu razliku vidjeli između onih koji se ispovijedaju i onih koji se rijetko ili nikada ne ispovijedaju! Upravo kao između dva odijela, koja jednako upotrebljavamo, od kojih jedno čistimo, a drugo ne.

Sigurno, ako uzmete najgore od onih koji se ispovijedaju i usporedite ih s najboljima od onih koji se ne ispovijedaju, rezultat će vas zadovoljiti. Ali usporedite dobro s dobrim, zlo sa zlim, i vidjet ćete, da stvar mijenja izgled. Moramo gledati ukupno, a ne pojedinačne osobe. Na sto osoba koje se ispovijedaju, naći ćete dva ili možda

deset koji su zli; ali na sto onih koji se ne ispovijedaju, naći ćete više od 90 zlih, upravo zbog toga, što se ne ispovijedaju.

Ako zaokružimo pogledom širom sela i gradova, vidjet ćemo vlastitim očima, kaže Gallerani, da tatovi, ubojice, palikuće, razbojnici, žene nesretnice, raspuštene, prodane i sav onaj talog koji puni i okružuje zatvore i tamnice, da izlazi od drugud, a ne iz redova onih koji se ispovijedaju.

Neki je slavni suvremenik napisao: Djeco, samo psujte Ispovijed, ali ona je učinila, da je vaša majka ljubila patnje koje joj je zadavalo vaše djetinjstvo. O, muževi, psujte Ispovijed, ali ona u vašoj odsutnosti drži nepokolebljivu i čistu vašu suprugu. Psujte Ispovijed, o siromasi, ali upravo ona čini, da na vas silazi obilnija i nježnija bogataševa darežljivost. Psujte Ispovijed, bogataši, ali ona je uvijek bolja od svakog ljudskog zakona, čuva i spašava vaša dobra i vaša prava, koja su toliko ugrožena.

Promotrite k tome općenito činjenice, koje svi primjećuju:

1. Je li istina ili nije, da svatko tko se ispovijeda, pokazuje namjeru, da se želi sačuvati ćudorednim; i ako je pao, pokazuje volju ustati.

2. Je li istina ili ne, da svatko tko se želi predati opačini, odmah napušta Ispovijed i povećava redove onih, koji se više ne ispovijedaju?

3. Je li istina ili ne, da se svatko tko se želi vratiti na pravi put, počinje popravljati svećeničkom službom svete Ispovijedi?

Evo, dakle, ako je ovo istina, kliče gore spomenuti P. Gallerani, s pravom smijemo zaključiti, da u Božjem gradu, gdje se ljudi ispovijedaju, ima puno više krjeposti, nego u gradu svijeta, gdje se ne ispovijedaju; i obratno, u gradu svijeta, gdje nema Ispovijedi, broj opačina je mnogo veći, nego u Božjem gradu, gdje se ispovijedaju.

Kako je lako shvatiti, da svi ovi prigovori izviru iz srca i strasti, a ne iz razuma. Udaljite opačinu iz srca, ušutkajte strasti i sutra ćete se ispovjediti kao i drugi.

U: Odlično, oče, okoristit ću se tim odgovorima, i kad unaprijed budem čuo napade i zablude o Ispovijedi, znat ću se svaki puta njima poslužiti i odgovoriti kako treba.

S: U pamet si ukleši ove riječi sv. Pavla: „Kad bi i anđeo s Neba došao i rekao ti stvari protiv Evanđelja, i prema tome protiv Ispovijedi, ne vjeruj ni anđelu". Tako ćeš biti uvijek dobar kršćanin, što ti od srca želim, jer je Ispovijed **život i svjetlo**.

Neki profesor, koji se pred neko vrijeme obratio, slučajno sretne svog svećenika, čvrsto ga pogleda i zatim ga uljudno pozdravi i usklikne:

- Vi ste moj ispovjednik!

- Ma! … Ne bih znao – odgovori svećenik nekako nesigurno.

- Da, vi ste moj ispovjednik, poznajem vas! Vama dugujem svoju sreću, jer Ispovijed je **život i svijetlo**! Tko se ne ispovijeda, ne može biti vjernik, niti se može dičiti da vjeruje.

Neki odvjetnik, koji već mnogo godina nije obavio uskrsnu Ispovijed, promatrajući taj dirljivi prizor, dirnut

do dna duše, odluči to sam iskusiti; a završio je s time, da je uvjerio svoje prijatelje da ga slijede. I oni su iskusili, da je Ispovijed zaista **život i svjetlo**.

Molitva za svog ispovjednika

O Bože, budući da si mi u svojoj očinskoj skrbi dao za čuvara i vođu svog tako vrijednog službenika, udijeli mi još milost, da ostvarim njegove mudre pouke i tako uspijem postići sve one kreposti, koje moraju u meni sjati na Tvoju slavu i moj spas.

Za njega molim, Gospodine, još žarču ljubav, prosvjetljeniju revnost, uzvišeniju krjepost i neizrecivu utjehu, da privede Tvom ljubaznom Srcu beskrajnu četu duša, koje će Tebe hvaliti, blagoslivljati, ljubiti i biti njegova slavna kruna zauvijek u lijepu Nebu.

Amen

I DODATAK

(Ukratko iz katekizma Katoličke Crkve
o Sakramentu Ispovijedi)

Bog jedini oprašta grijehe. Budući da je Sin Božji, Isus veli za sebe: «Sin čovječji ima vlast na zemlji otpuštati grijehe». (Mk 2, 10). On tu božansku vlast i vrši: «Oprošteni su ti grijesi!» (Mk 2, 5; Lk 7, 48). I ne samo to, nego snagom svoje božanske vlasti On tu vlast daje i ljudima da je vrše u Njegovo ime.

Na sam dan uskrsnuća, uvečer; Gospodin Isus se ukaza apostolima i reče im: «Primite Duha Svetoga. Kojima otpustite grijehe, otpuštaju im se; kojima zadržite, zadržani su im». (Iv 20, 22 – 23)

Dajući apostolima udioništvo u moći opraštanja grijeha, Gospodin im također daje vlast da mire grješnike s Crkvom. Toj crkvenoj dimenziji njihove službe najjasniji je izraz u Kristovoj svečanoj riječi Šimunu Petru: «Tebi ću dati ključeve Kraljevstva nebeskoga, pa što god svežeš na zemlji bit će svezano na nebesima, a što god odriješiš na zemlji bit će odriješeno na nebesima (Mt 16, 19). A ta služba vezivanja i odrješivanja predana Petru, očito je dana i apostolskom zboru združenom sa svojom Glavom».

Riječi vezati i odriješiti znače: koga vi isključite iz svoga Zajedništva, bit će isključen iz Zajedništva s Bogom, koga vi ponovo primite u vaše Zajedništvo, Bog će ga također primiti u svoje. Pomirenje s Crkvom neodvojivo je od pomirenja s Bogom.

Oproštenje grijeha počinjenih poslije krštenja daje se posebnim Sakramentom, koji zovemo Sakrament Obraćenja, Ispovijedi, Pokore ili Pomirenja.

Tko griješi nanosi uvredu Božjoj časti i ljubavi, svome vlastitom dostojanstvu čovjeka pozvanog da bude dijete Božje i duhovnom zdravlju Crkve, kojoj svaki kršćanin treba biti kamen živi.

U svjetlu vjere, nema težeg zla od grijeha, i ništa nema gorih posljedica za same grješnike, za Crkvu i za sav svijet.

Vratiti se u zajedništvo s Bogom, nakon što se grijehom izgubilo, moguće je samo po milosti Boga, koji je bogat milosrđem i brižljiv za spas ljudi. Treba moliti za taj dragocjeni dar sebi i drugima.

Hod povratka Bogu, nazvan obraćenje i kajanje, uključuje bol i odbojnost prema počinjenim grijesima, te čvrstu odluku ne griješiti ubuduće. Obraćenje se, dakle, odnosi na prošlost i budućnost; hrani se nadom u Božje milosrđe.

Sakrament Pokore se sastoji od triju pokornikovih čina i od svećenikova odrješenja. Čini pokornika jesu: kajanje, Ispovijed ili očitovanje grijeha svećeniku, te odluka da će se izvršiti zadovoljština i djela zadovoljštine.

Među pokornikovom činima kajanje je na prvom mjestu. To je «bol duše i osuda počinjenog grijeha s odlukom više ne griješiti».

Kajanje (zove se i skrušenost) treba biti nadahnuto razlozima koji proizlaze iz vjere. Ako kajanje izvire iz prave ljubavi prema Bogu, zove se «savršenim»; ako je pak utemeljeno na strahu od kazne ili drugim razlozima, zove se «nesavršenim».

Tko želi postići pomirenje s Bogom i s Crkvom, mora svećeniku ispovjediti sve teške grijehe koje još

nije ispovjedio i kojih se sjeća nakon brižljivog ispita savjesti. Ispovijed lakih grijeha, iako nije nužna, Crkva je ipak živo preporučuje.

Svećenik nalaže pokorniku izvršenje nekih čina «zadovoljštine» ili «pokore» da bi nadoknadio štetu nanesenu grijehom i povratio se ponašanju koje dolikuje Kristovu učeniku.

Pokora koju ispovjednik nalaže treba voditi računa o osobnom stanju pokornika i tražiti njegovo duhovno dobro. Koliko je moguće odgovarati težini i naravi počinjenih grijeha. Može to biti molitva, milodar, djela milosrđa, usluge bližnjemu, svojevoljna odricanja, žrtve, te naročito strpljivo prihvaćanje križa koji moramo nositi. Takve nam pokore pomažu da se suobličimo Kristu koji je bio jedina i prava žrtva pomirnica za naše grijehe.

Zadovoljština, koju vršimo za svoje grijehe, i nije tako naša da ne bi bila po Isusu Kristu: mi iako sami od sebe ne možemo ništa, uz suradnju Onoga koji nas jača ipak možemo sve. Tako čovjek nema čime bi se hvalio nego sva naša «slava je u Kristu; u Njemu pružamo zadovoljštinu donoseći 'plodove' dostojne pokore». (Lk 3, 8), i ti plodovi od Njega imaju snagu, On ih prinosi Ocu i po Njemu su od Oca primljeni.

Opraštati grijehe u Kristovo ime mogu samo svećenici koji su od crkvene vlasti dobili ovlast odrješivanja.

Duhovni učinci Sakramenta Pokore jesu:

- pomirenje s Bogom

- otpuštenje vječne kazne zaslužene smrtnim grijesima;
- otpuštenje, barem djelomično, vremenitih kazni kao posljedica grijeha;
- mir i spokoj savjesti, te duhovna utjeha;
- povećanje duhovnih snaga za kršćansku borbu.

Pojedinačna i cjelovita Ispovijed teških grijeha s odrješenjem ostaje jedinim redovitim sredstvom za pomirenje s Bogom i s Crkvom.

Oprostima vjernici mogu dobiti za sebe, kao i za duše u Čistilištu, otpuštenje vremenitih kazni koje su posljedice grijeha.

PRIPRAVA ZA ISPIT SAVJESTI
Grijesi protiv Deset zapovijedi Božjih

1. Ja sam Gospodin Bog tvoj! Ne imaj drugih bogova uz Mene!

Da li mi je Bog na prvom mjestu u životu? (Bog moj i sve moje - reći će sv. Franjo Asiški). Da li imam neke druge bogove uz Njega kao: novac i materijalno bogatstvo, karijera, ugled, čast, vlast, dobar glas (tj. da svi moraju imati dobro mišljenje o meni), tijelo i tjelesnost, prestiž u društvu i među rođacima i prijateljima, sebeljublje, odjeća i vanjski izgled (ako tome robujem). Da li su mi možda drugi ljudi, kao sportaši, političari ili glumci ili možda stvari, kao kompjutor, auto, kuća ili gitara, idoli

ili bogovi? Da li sam sumnjao u vjeri? Dajem li Bogu dovoljno vremena? Molim li redovito ili kroz dulja razdoblja zapuštam molitvu? Jesam li možda površan u vjeri? Trudim li se čitati o Bogu: Bibliju, vjerske knjige ili časopise i tako produbiti svoju vjeru ili sam lijen i nezainteresiran za to?

Da li tražim Boga, pravu Istinu i pravu Radost iskrenim srcem? Vjerujem li iskreno da će mi Bog pomoći u životu?

Jesam li praznovjeran, vjerujem li u horoskop, broj 13 ili slično? Da li tri puta kucam u drvo da se ne pokvare neke dobre stvari u mom životu? Idem li kod nadriliječnika, bioenergetičara, samozvanih proroka, radiestezista i sličnih (i mnogi kiropraktičari se zapravo bave bioenergijom)?

Da li ljubim Boga i da li Ga hvalim i slavim? Da li Mu zahvaljujem za sva dobročinstva u mom životu i tako bivam spreman primiti još veće darove? Da li sam možda zatajio svoju vjeru iz obzira i straha? Da li sam bio u društvu koje izruguje vjeru ili vjerske istine ili je protuvjerski raspoloženo? Da li sam bio član neke udruge koja relativizira moral ili je nijekala Boga?

Da li si sudjelovao u obredima istočnjačkih sekti (Hare Krišna ...)? Da li si sudjelovao u Sai Babinom pokretu ili religije Bahaji, Rejkiju ili sličnih istočnjačkih vjerskih pokreta? I neke vrste akupunkture su magijskog porijekla. Da li ti je tko ili si ti sam gatao u šalicu, dlan, karte ili slično? Čitaš li horoskop ili vjeruješ zvijezdama?

2. Ne izusti Imena Gospodina Boga svoga uzalud!

Psovka, zaklinjanje, kršenje zavjeta, uzaludno i bespotrebno izgovaranje Imena Božjega ili imena svetaca. Nedostatak poštovanja prema svetosti Božjega Imena. Prostačenje i često i bespotrebno spominjanje đavla, proklinjanje.

3. Spomeni se da svetkuješ Dan Gospodnji!

Nedolazak na svetu Misu u nedjelju ili zapovijedane blagdane, rad nedjeljom ili zapovijedanim blagdanom. Obavljanje na Dan Gospodnji onih poslova koje inače svakodnevno radim (Dan Gospodnji se mora razlikovati po djelatnostima od ostalih dana i treba više biti posvećen Bogu. Učenje nedjeljom i zapovijedanim blagdanom bez neke velike potrebe. Zakašnjavanje na Misu, rastresenost i nedovoljna pažnja na Misi: dolazak na Misu samo iz običaja i nevjerovanje u vrijednost, veličinu i duhovnu korist Mise. Izbjegavanje crkvenih pobožnosti (npr. Križni put i slične pobožnosti), minimalizam u vjeri (kad činimo samo ono što je propisano i ništa više od toga). Nedavanje milostinje za potrebe crkve i siromašnih. Jesti meso u petak i neobdržavati post na Čistu srijedu i Veliki petak.

4. Poštuj oca i majku da dugo živiš i dobro ti bude na zemlji!

Neslušanje i nepoštovanje roditelja, starijih, učitelja, poglavara. Nepoštovanje roditeljskog autoriteta. Neposjećivanje roditelja i nezahvalnost prema njima.

Roditelji se trebaju pitati da li daju dobar primjer djeci u vjerskom životu? Da li se brinu i materijalno i duhovno za djecu? Poučavaju li djecu u molitvi, vjerskim istinama i kršćanskom moralu i dopuštaju li da im djeca ostaju izvan kuće do kasno u noć i u lošem društvu? Da li kontroliraju što im djeca čitaju i gdje sve izlaze? Da li vam djeca čitaju sumnjive listove koji su ispod razine kršćanskog morala, gledaju takve emisije na televiziji ili se u tu svrhu koriste internetom.

5. Ne ubij!

Ubojstvo, pobačaj, tučnjava, uvrede, svađa, prepirke, neumjerenost u jelu i piću, davanje lošeg primjera, droga, opijanje, nanošenje štete vlastitom i tuđem zdravlju, prijetnje i mučenje drugih ljudi, vrijeđanja, ponižavanja drugih, optuživanje, samoubojstvo, željeti sebi ili drugima zlo ili smrt, osveta, mržnja, nepraštanje, mrzovolja, pesimizam, depresija i samosažaljenje, nagovaranje ili sudjelovanje kod pobačaja ili ubojstva (jednak grijeh kod abortusa imaju i majka i otac), kontracepcija i umjetna oplodnja. Neodgovorno ponašanje u prometu: alkohol, nedozvoljena brzina i kršenje propisa.

6. Ne sagriješi bludno!

Besramne i bludne misli, riječi i djela, požudni pogledi, čitanje i gledanje nepristojnih i pornografskih filmova, knjiga i časopisa. Preslobodno ponašanje prema mladiću ili djevojci. U braku - čuvanje od začeća bilo kakvim kemijskim ili mehaničkim sredstvima (spirala -

koja je abortivno sredstvo, kondom, pilula, dijafragma ...) kao i prekidom odnosa (bračna onanija - Post 38,9). Nedolično i nečedno ponašanje, seksualni odnosi prije braka, preljub, samozadovoljavanje, homoseksualni odnosi, pretjerana tjelesnost i obuzetost seksom i drugim spolom, nastranosti (perverzije u bračnom životu), izbjegavanje potomstva, strah od djece, egoizam udvoje. Za planiranje obitelji dopuštena je samo metoda plodnih i neplodnih dana, koja je najzdravija i najbolje izgrađuje bračnu ljubav. Sterilizacija i umjetna oplodnja. Nedolično i previše izazovno odijevanje kod mladih, previše uska i previše kratka odjeća. Življenje u necrkvenom braku je također grijeh. Ići na nudističku plažu.

7. Ne ukradi!

Krađa, uzimanje stvari iz poduzeća ili s javnih mjesta, uništavanje javne, društvene imovine, prijevara, previše laka i nepoštena zarada, sumnjivi poslovi, oštećivanje drugih, nevraćanje duga (ukradeno smo dužni vratiti ako možemo ili možda sličnu vrijednost dati za siromašne), gramzljivost za novcem i materijalnim, zavist, primanje mita, nedovoljno cijenjenje truda i napora drugih. Švercanje u tramvaju i autobusu ako imamo mogućnost platiti kartu. Nedovoljan trud i neodgovornost u radu.

8. Ne reci lažna svjedočanstva!

Sitne i krupne laži, neiskrenost, hvalisanje, suvišne i bespotrebne riječi, neozbiljnost, klevete, lažna obećanja, uznositost, taština, oholost, sebičnost, ogovaranje,

kritiziranje, prigovaranje, suđenje i osuđivanje drugih, neodgovornost, ravnodušnost, tvrdoća srca na tuđe nevolje izazvane tuđim lažima ako znademo istinu a ne stanemo u njegovu obranu iz straha za vlastitu sigurnost.

9. Ne poželi tuđeg ženidbenog druga!
Željeti tuđeg ženidbenog druga ili učiniti s njime preljub. Biti previše prisan i previše se viđati s tuđim ženidbenim drugom. Jednako težak grijeh je i virtualni preljub koji obično dovodi i do tjelesnog. Isus je rekao: *«Tko pogleda ženu sa požudom učinio je preljub u svom srcu».*

10. Ne poželi nikakve tuđe stvari!
Zavist i natjecanje s drugima u stjecanju materijalnih dobara. Materijalizam i obuzetost novcem i stjecanjem materijalnih dobara a zanemarivanje duhovne dimenzije čovjeka od koje se zapravo živi. «Ne živi čovjek samo o kruhu nego i o svakoj riječi što izlazi iz Božjih usta» i *«Tražite najprije Kraljevstvo Božje a sve će vam se ostalo nadodati»* - reći će Isus.

Deset sudjelovanja u tuđim grijesima: Savjetovati prijatelja da učini grijeh. Zapovjediti drugom da učini grijeh. Pristajati na tuđe grijehe. Navesti drugog da učini grijeh. Hvaliti tuđe grijehe. Pomagati u grijehu i tajiti tuđe grijehe onda kada smo ih dužni očitovati. Ne pokarati i opomenuti grješnika da ne griješi više.

II DODATAK
Glas uredništva

Refleksije pojedinih grijeha u našem vremenu

Zahvaljujemo dragom Bogu što nas je ova knjižica pronašla upravo u vremenu svećeničke godine. Vjerujem da će biti od koristi ne samo vjernicima, nego i mnogim svećenicima, da bi što kvalitetnije i odgovornije mogli obavljati ovu svetu i odgovornu službu sv. Ispovijedi.

Čini mi se da se u ovom vremenu nekako izgubio onaj stari a tako potreban običaj, da svećenik ispituje pokornika i nastoji istražiti dubine njegove duše. Obično se sve svede na monolog u kojem se uglavnom pomete lišće a korijen zla ostaje i dalje duboko sakriven. Npr. pokornik će reći da se često svađa sa ženom, ali ne da je to zbog toga što dolazi kući pijan. Što nam vrijedi omesti paučinu duše ako nismo otkrili i ubili pauka?

Tu nam je pomoć ispovjednika neophodno potrebna. Sami kao da se bojimo duboko zaorati, jer nismo spremni na korjenite promjene koje ono donosi. A da ne govorim o onim skrivenim grijesima o kojima je toliko bilo riječi u ovoj knjizi. Navesti ću samo jedan primjer. Pričao mi je jedan stari svećenik – misionar, kako je u jednom malenom slavonskom gradiću prilikom Ispovijedi pitao jednog starijeg uvaženog profesora; je li se samozadovoljavao? Profesor se rasplakao. Oče, ja već 40 godina čekam da me to netko pita. Vučem taj grijeh iz studentskih dana, i što sam stariji sve mi je teže o tome

govoriti. Već sam mislio da ću umrijeti sa tim grijehom.

A kolike su mi bake priznale grijeh bluda ili abortusa, koji su počinile još kao mlade snaše, a stidjele su se priznati to svome župniku, koji ih je poznavao, nastavio je priču svećenik – misionar.

Koliko je svetogrdnih Pričesti prekinuo, koliko ljudi utješio i duša spasio taj svećenik, samo zato što je ljude pitao ono što su drugi smatrali da ih nije primjereno ili pristojno pitati u toj dobi.

Zavist

U današnjem vremenu materijalizma, hedonizma i karijerizma, kao plin bez boje i mirisa sve nas je zatrovao grijeh zavisti. Zanimljivo da se o njemu danas tako malo propovijeda, gotovo nitko ga ne ispovijeda, niti nas itko o njemu ispituje. Svi ga imamo a nitko to ne želi priznati. To je najveći, najčešći i najružniji grijeh protiv ljubavi prema bližnjemu. Treba ga se bojati. Ni najpobožnije duše nisu imune na njega. To je tajni grijeh, koji pritišće dušu gustim oblakom pohlepe, koji je prekriven blještavilom lažnih kreposti i prijateljstva. Njegov korijen seže od praiskona, od Luciferove pobune. Lucifer je zavidio Bogu, Njegovom Veličanstvu, Njegovoj Svemoći, umjesto da je bio zahvalan divnim darovima koje je od Njega primio. Najljepši anđeo (Svjetlonoša) postao je duhovna nakaza. To je učinak prve zavisti u povijesti stvaranja. Đavao ga je preko Adama i Eve prenio na zemlju obećanjem «Bit će te kao Bog» (Ps 4, 3). Njihovim pristajem na đavolsku

ponudu, desila se prva zavist u povijesti čovječanstva sa nesagledivom katastrofalnom posljedicom za njih i za cijeli ljudski rod. Kajinovo pleme prenosi ga sve do današnjih dana. To sjeme nikada ne umire.

«Ako nas napadaju misli zavisti, jer drugi imaju više uspjeha u vremenitim dobrima ili poslovima nego mi, trebamo odmah pomisliti kako jedan kršćanin mora Bogu zahvaljivati na onom dobru, što ga je iskazao njegovom bratu. Radi li se o duhovnim dobrima, moramo zahvaljivati Bogu još više što ima revnijih duša od nas, koje Mu nadoknađuju uvrede, što Mu ih mi nanosimo».

Sv. župnik Arški

Zavist, ako se na vrijeme ne otkrije i ne liječi, a za to nam je opet neophodna pomoć svećenika i snaga Sakramenta, stvoriti će čitavu strukturu grijeha.

Prva je pohlepa, imperativ imati više nego drugi, ne bira sredstva. Podložni smo škrtosti, mitu i korupciji, da bismo ga ostvarili. Kupujemo novcem koji nemamo, stvari koje nam ne trebaju, da bismo zadivili ljude koje i ne poznajemo. Pali smo u dužničko ropstvo i duše i tijela, a da toga nismo svjesni. Tada se javlja i oholost, tko je kao mi. Zadovoljivši materijalne apetite, otvaraju se oni drugi: moći, slave, tuđih dobara, pa i nerijetko tuđeg ženidbenog druga. Čitav sustav krijeposti se urušava domino sistemom.

Oholost

Ako je zavist prvi grijeh, onda je oholost zametak iz kojeg se taj grijeh inkubirao i klica svakog drugog grijeha. Ako se na vrijeme ne iskorijeni brzo će nam cijelo srce zakoroviti.

Prvo lice oholosti je *umišljenost*: to je stav čovjeka koji smatra sebe središnjom točkom svemira i sve stvoreno je samo radi njega.

Drugo lice oholosti je *arogantnost*: to je stav čovjeka koji sebe smatra višim od drugoga, pa misli da ima pravo da mu nametne svoje stavove, svoja očekivanja i svoje poglede.

Treće lice oholosti je *oholost života*: to je čovjek koji sadrži sve elemente iz prethodna dva lica sa snažno izraženom samodostatnošću, on ne može sa nikim je nitko nije kao on; uspješan, savršen, nepogrješiv i bezgrješan, zato mu ne treba ni Bog. To je čovjek koji ne priznaje svoju ovisnost o Bogu zato mu On i ne može dati svoju milost, jer je taj čovjek ni ne želi.

Zanimljivo je da ljudi uglavnom takve osobe u svijetu, bilo na poslu ili u politici, na neki način respektiraju i dive im se, mada i to divljenje je uglavnom podilaženje iz straha. Dok one druge, koji su uvijek otvoreni za suradnju, dijele savjete samo ako ih netko traži, a rado i sami pitaju za savjet i uvažavaju tuđe mišljenje, ljudi jednostavno vole jer znaju da im od njih ne prijeti nikakva opasnost.

Zlo koje se na vrijeme ne uoči i ne liječi, nego se prepusti samo sebi redovito se pogoršava. Tako i oholost ima svoje stupnjeve: ispočetka je maleno sjeme koje buja i buja, a zatim guši i guši naročito noću. Ne možemo si sami pomoći jer su nam uvijek drugi krivi za sve. I to je točno, uvijek su drugi nosioci naše oholosti ili poniznosti. Ne možemo sami sebi biti ni oholi, ni ponizni. Ta stanja su uvijek refleksija našeg odnosa prema bližnjemu.

Četiri stupnja oholosti

Promatrajući oholog čovjeka, možemo razlikovati četiri stupnja oholosti. Polazište pritom je sposobnost i spremnost osobe da primijeti drugoga, osobito onoga u potrebi.

Prvi stupanj oholosti je kad osoba uopće ne primjećuje potrebu drugog čovjeka. To je bio slučaj evanđeoskog bogataša koji se nije niti obazreo na siromaha Lazara koji je ležao pred njegovim pragom. Ravnodušnost je teška povreda ljubavi prema bližnjemu.

Drugi stupanj oholosti je kad osoba primijeti drugog u potrebi, ali ne čini ništa za njega. To je bio slučaj onog svećenika i levite u Evanđelju, koji su doduše primijetili izudaranog putnika, ali mu nisu pristupili da mu pruže pomoć.

Treći stupanj oholosti je kad osoba vidi drugoga u potrebi, ali ne samo da mu ne pomogne, nego ga osudi. To je slučaj kad netko izgrdi prosjaka govoreći da je pijanac, pa si je sam kriv što se našao u takvoj situaciji bijede.

Četvrti stupanj oholosti je kad osoba vidi drugoga u potrebi, ne pomaže mu, osuđuje ga i proglasi da bi ga najradije trebalo odstraniti iz društva kao rak ranu. U tom stavu ohola osoba na pritajeni način prigovara Bogu da loše vodi ovaj svijet, pa kad bi prepustio njemu, on bi napravio reda! Drugim riječima, ohola osoba hoće biti kao Bog. U toj napasti prepoznajemo grijeh praroditelja: «Bit će te kao Bog !» (Ps 4, 3).

Evo, opet smo došli do zavisti od kuda smo i krenuli, krug se ovdje zatvara. Ako ste prepoznali u njemu makar i svoju sjenu potražite što prije dobrog ispovjednika i duhovnika. Ako se niste prepoznali u ovom odlomku, a nema vas ni u idućem, učinite to isto, jer tada *griješite propustom*.

Grijeh propusta

Poput oholosti, također poniznost ima četiri stupnja, a polazište je i ovdje sposobnost i spremnost osobe da prepozna drugoga u bijedi i da mu pomogne.

Prvi stupanj poniznosti je kad netko primijeti drugoga u potrebi i sažali mu se.

Drugi stupanj poniznosti je kad netko primijeti drugoga u potrebi i nastoji mu priteći u pomoć. To je slučaj kad nahranimo gladnog, ili kad dajemo milostinju prosjaku.

Treći stupanj poniznosti je kad netko primijeti drugoga u potrebi i nastoji mu pomoći na sistematski način: redovito posjećivanje bolesnika, siromaha, davati redovitu pomoć karitativnim ustanovama.

Četvrti stupanj poniznosti je kad netko vidi drugoga u potrebi, pa posveti čitav svoj život za pomoć siromasima, bolesnima, umirućima. To je duh poniznosti, a imamo veliki primjer za to u osobi blažene Majke Terezije iz Kalkute. U tu liniju ulazi i Kap Dobrote i osoba p. Antuna Cveka, koji je posvetio svoj apostolat malenima, siromasima i zaboravljenima po zagrebačkim podrumima i potkrovljima i udruga Job za pomoć invalidnim osobama utjelovljena u osobi vlč. Dragutina Goričanca. Za ta dva svećenika usuđujem se reći da su utjeha žalosnih i zdravlje bolesnih. Najveća bol siromaha je to što više nikome ne treba njihovo prijateljstvo. Naći vremena za njih je naći vremena za Boga. Dati im milostinju je dati im nešto od sebe. Poklonivši im naše vrijeme darivali smo im sebe. Ako im posvetimo cijeli svoj život Bog posvećuje naš.

Ako smo se i našli na nekome nižemu dijelu ove ljestvice ne znači da smo izuzeti od grijeha propusta. Vidjeli smo kako oholost napreduje sama od sebe, ali za napredak u poniznosti potreban je izuzetan napor. Pa i kada ga učinimo u opasnosti smo da nam đavao našom umišljenošću sve ne odnese.

Stoga nam Isus jasno poručuje: «Kada ste sve učinili recite; sluge smo beskorisne». Lako je to reći, samo kako se u to uvjeriti. Lako, sjetimo se Isusovih riječi iz prispodobe o udovici u hramu. Svi su dali od svog suviška, to je ono što i nas obvezuje pod grijeh propusta.

Samo udovica je dala od svog temeljnog žitka, a to je ljubav prema bližnjemu koja nas jedino može podići na onoj ljestvici.

A ako vas i dalje obuzima duh oholosti nakon kakva učinjena dobrog djela sjetite se ove prispodobe: Jednom se sv. don Bosku, velikom dobrotvoru mladih i utemeljitelju Salezijanskog reda ukazao njegov pokojni učenik sv. Dominik Savio. Svetac ga između ostalog upita je li Bog zadovoljan njegovim djelima. A Savio mu isti tren prenese Božji odgovor: «Da si bio revniji mogao si i više učiniti!». Postavite si to isto pitanje i u duhu osluškujte Božji odgovor.

Trajni grijeh

Đavao, ta lukava zvijer, danas djeluje lukavije nego li ikada. Ne samo da nas želi uvući u grijeh, nego nas želi privoljeti na trajni grijeh. Iz te zamke teško ćemo se izvući, pogotovo zato što se u trajnom grijehu amputira i naša povezanost sa sakramentalnim životom. Neprocjenjiva je vrijednost za spasenje duše ako svećenik u Ispovijedi na vrijeme otkrije tu zamku, prije nego li u nju upadnemo.

Npr. preljub je teški, ali svršeni grijeh. Nakon dobre i valjane Ispovijedi toga grijeha možemo ponovo zadobiti posvećujuću milost. Ali ako nastavimo sa tim grijehom i skrivimo rastavu braka, tuđeg ili svoga, osobito ako uđemo u necrkvenu bračnu zajednicu, ušli smo u trajni grijeh. Ako i ne uđemo mi u takvu zajednicu, ali uđu drugi, koji su se našom krivicom razveli, sudionici smo

njihovih grijeha. Da li o tome razmišljaju naši mladi iz svakog petog rastavljenog braka. Rečeno je: «Što Bog združi, čovjek neka ne rastavlja».

Neka oni koji se nalaze u tom stanju ipak ne očajavaju. Bog ni Crkva nikoga ne odbacuju. Kada postanu svjesni svoga grijeha neka se kaju, mole, vrše pokoru, poste i idu na sv. Misu, iako ne mogu na Pričest. A ako po molitvi dobiju poticaj i snagu da se odjele od postelje sa nevjenčanim drugom, neka ustraju u čistoći.

Više me ovdje zabrinjava jedna druga kategorija ljudi koja je nerijetko pripomogla rastavi njihova braka, a za to se ne smatraju krivima, i taj k Nebu vapijući grijeh uglavnom ne ispovijedaju niti se kaju. To su često puta naši najbliži: roditelji, svekrve, punice, koje nastoje svojim uplitanjem upravljati našim životima. Svaka mlada žena je kao ruža, odolijeva mnogim vjetrovima, a kad je povjetarac slomi svi se pitaju: «Što joj je odjednom?»

Koliko li je brakova razoreno zbog tih dobronamjernih savjetodavaca koji uvijek imaju «najbolja» rješenja za naš bračni život. Pohvalno je i nadasve blagoslovno svako zajedništvo različitih generacija, ako se ono temelji na međusobnom poštivanju i uvažavanju tuđih stavova. Ali ako toga nema, onda je svakako bolji razborit razlaz, nego li prisilno zajedništvo u kojem trpi dostojanstvo, makar i jedne osobe.

Tu nam je mogućnost sam Gospodin predvidio riječima: «Čovjek će ostaviti i oca i majku, i prionut će uz svoju ženu!». To nije zapovijed nego naravni slijed prioriteta.

Naravno, to nas ne isključuje od obaveze četvrte zapovijedi, da se u starosti, bolesti i nemoći s poštovanjem pobrinemo za svoje roditelje.

Razvod nije jedini trajni grijeh u koji danas mnogi olako upadaju.

Prijevare, zakidanje pravedne plaće, ili stjecanje nepravedne dobiti kroz mito i korupciju, težak je grijeh. Nakon valjane Ispovijedi dužni smo štetu nadoknaditi. Ali što kada iz toga stvorimo sistem koji nam omogućava da to činimo sustavno, varajući lažnim prikazivanjem poreza državu, (a država to smo svi mi), ili neadekvatnom plaćom zakidamo pojedinog radnika i njegovu obitelj. I to činimo iz mjeseca u mjesec, iz godine u godinu. Tu i tamo učinimo kakvo humanitarno djelo da umirimo vlastitu savjest i to nastojimo medijski eksponirati. Nemojte misliti da su to grijesi onih tamo negdje na vrhu.

Vjerujem da će se naći malo koji čitatelj, koji iz svog okruženja ne poznaje ili nije čuo za barem jednu osobu koja je «kupila» nezasluženu mirovinu i mirno je prima iz mjeseca u mjesec, sve do svoje smrti. Redovito se ispovijeda i ide na Pričest i slovi za vrlo uzvišenog i pobožnog vjernika. I što je najgore i sam je u to uvjeren, jer nikada nitko nije pokušao malo dublje zagrepsti u stvarnost njegovog poštenja i pravednosti.

Oholost, škrtost, bludnost, zavist, srdžba, neumjerenost u jelu i piću i lijenost. Da ih je sv. Ivan Kasijan sastavljao danas sigurno bi nadodao: drogu i kocku.

Svi se ti grijesi u početku čine laki i maleni. Ali postepeno prerastaju u sklonosti, a zatim u mane. A kada se mane ukorijene u našu osobnost ili narav, one na neki način čine naš karakter, tj. okarakteriziraju nas kao oholicu, bludnicu, lijenčinu, pijanicu, škrticu itd. I tu nastaje problem.

Netko je rekao: «Oholice nema u Raju ni poniznog u Paklu!» Mislim da bi se ista paradigma mogla upotrijebiti za svaki taj grijeh. To su grijesi koji su obuzeli našu maštu (samo o njima maštamo), emocije (samo njih volimo) i djelovanje (samo njih želimo činiti). Na Posebnom Sudu Gospodin poštujući čovjekovu slobodnu volju reći će: «Neka vam bude kako ste željeli!» Ti su jadnici dvostruki gubitnici jer gube ovozemaljske naslade i Vječni život u Nebu.

Zato se ti grijesi nazivaju smrtnima. Ali Crkva je nada preko svake nade i kad upadnemo i u to stanje ne trebamo očajavati, jer nije sve izgubljeno. Zahvaljujući neizmjernom Božanskom milosrđu, koje potaknuto molitvama Crkve za obraćenje grješnika i uz vodstvo strpljivih i revnih svećenika – ispovjednika i duhovnika,

koji će u Ispovijedi znati prepoznati stanje takve duše i ljubavlju i žrtvom iščupati je iz gliba smrtnog grijeha, još se možemo spasiti. Samo zato što smo zadržali djelić naše slobodne volje po kojem se još uvijek možemo opredijeliti za Boga.

GRIJEH PROTIV DUHA SVETOGA

Ovim odlomkom završava knjižica o svetoj Ispovijedi. Ovim odlomkom završava sve, po Isusovim riječima: **«Ovo je grijeh za kojeg nema oproštenja, na ovome ni na drugome svijetu!»** Ne zato što ga Bog ne bi želio oprostiti, nego zato što to grješnici više ne žele. Metastaze grijeha prekrile su i onaj komadić slobodne volje iz prethodnog odlomka. Bog nam je dao slobodnu volju i ne želi nam je oduzimati ni pod cijenu našega spasenja, iako je zbog nas umro na križu. Zato na vrijeme potražite dobrog ispovjednika, dobro se ispovjedite da vam srce ne otvrdne u opačinama.

Za vrijeme domovinskog rata, jedan oficir jugoslavenske vojske, u logoru među zarobljenicima prepoznao je katoličkog svećenika iz svog sela. Tiho mu je prišao u sumrak zalazećeg dana. Još tiše ga je pitao: «Pope, pobio sam mnogo Hrvata, da li će mi Bog oprostiti?» - «Hoće!» - odgovori svećenik i nadoda – «samo ako se budeš kajao.»

«Ali ja se ne kajem!» - odgovori oficir, zapali cigaretu i tiho se vrati u svoj nespokoj!

(Iz propovijedi kardinala Vinka Puljića)

Dao Bog i Presveta Djevica Marija da i ova knjižica donese obilje duhovnih plodova našem narodu i cijelom kršćanskom puku u domovini i izvan nje.

Uredništvo

SADRŽAJ